

J A A R R E K E N I N G
B E S T U U R S V E R S L A G

2 0 2 0

Voorwoord

In het voorjaar van 2020 zijn we geconfronteerd met de uitbraak van het coronavirus en de start van de pandemie die daarvan het gevolg was. Voor het onderwijs in Nederland en dus ook voor onze scholen heeft dat in 2020 een grote impact gehad. In een heel korte tijd zijn scholen noodgedwongen overgegaan op afstandsonderwijs omdat fysiek onderwijs soms helemaal niet en dan slechts gedeeltelijk mogelijk was. Van de schoolleiders, de docenten en ondersteuners op de scholen heeft dat heel veel gevraagd. En dat geldt nu, in 2021, nog steeds. Want er wordt door de medewerkers op de scholen alles aan gedaan om het onderwijs aan onze leerlingen zo goed als mogelijk voort te zetten. Edoch, er zullen vertragingen zijn ontstaan bij leerlingen. Ook nu is weer gebleken dat die vertragingen ongelijk verdeeld zijn. Dat de kansengelijkheid in onze samenleving niet verzekerd is, wordt door de coronacrisis weer opnieuw duidelijk. Er zullen naar onze mening structurele oplossingen nodig zijn om in het onderwijs een substantiële bijdrage te leveren aan het tegengaan van kansenongelijkheid.

Het jaar 2020 is voor VO Haaglanden ook het jaar geweest waarin we na uitgebreide consultatie binnen de organisatie een nieuw strategisch beleidsplan hebben vastgesteld. We zijn meerdere malen in gesprek gegaan met ouders, docenten, medewerkers en leerlingen. In de eerste fase (januari en februari 2020) is er tijdens de zogenaamde 'Toekomstcafés' informatie opgehaald over belangrijke trends en ontwikkelingen in het onderwijs en rondom de scholen van VO Haaglanden. In februari 2020 was er een grote leerlingenconferentie met leerlingen van onze tien scholen. In een viertal verschillende workshops konden leerlingen hun visie op het onderwijs van de toekomst delen. Ouders en medewerkers konden ook nog inbreng hebben via een digitale enquête. Eind 2020 is het nieuwe strategische beleidsplan 2021-2025 "Betekenisvol in ontwikkeling" afgerond.

Dit jaarverslag is bij uitstek een manier om verantwoording af te leggen aan allen die direct of indirect bij onze organisatie betrokken zijn. In dit jaarverslag komen, naast de coronamaatregelen en het nieuwe strategische beleidsplan, heel veel onderwerpen aan bod: de onderwijskwaliteit op de scholen, het lerarentekort, de centrale beleidskaders en de relevante kengetallen. Van elke school is ook een verslag opgenomen van de uitgevoerde activiteiten in 2020.

Wij hopen dat u ons jaarverslag 2020 met veel plezier zult lezen.

Arno Peters en Peter van Laarhoven
College van bestuur VO Haaglanden

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Bestuursverslag	
Missie en visie.....	6
Code Goed Onderwijsbestuur.....	8
Evaluatie college van bestuur.....	8
Doelmatigheid inzet middelen.....	10
Convenantsmiddelen.....	11
Toetsing en Examinering.....	11
Relatie met externe en interne stakeholders.....	11
Passend onderwijs.....	12
Intern toezicht.....	12
Strategische doelen VO Haaglanden.....	13
Raad van toezicht.....	18
Verslag van de scholen.....	20
- Dalton Den Haag.....	20
- Praktijkschool de Einder.....	22
- Gymnasium Haganum.....	25
- Haags Montessori Lyceum.....	28
- Johan de Witt Scholengroep.....	32
- Lyceum Ypenburg.....	36
- Maerlant-Lyceum.....	41
- Maris College.....	43
- Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College.....	47
- Segbroek College.....	51
Beleid	
Kwaliteitszorg.....	55
Onderwijsresultaten.....	55
Examenresultaten 2020.....	57
Tevredenheidsenquêtes.....	58
Tevredenheidspeilingen.....	59
Voortijdig Schoolverlaten.....	60
Klachten 2020.....	61
Schorsingen en verwijderingen.....	61
Financieel.....	63
Treasury VO Haaglanden.....	66
Personeelsbeleid.....	68
Huisvestingsbeleid.....	73
ICT- beleid.....	75

Toekomst en continuïteit	76
- Algemeen.....	76
- A1 Ontwikkeling in leerlingaantallen en personeelsbezetting.....	76
- Ontwikkelingen Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen.....	77
- A2 Meerjarenbegroting 2021-2023	77
- Toelichting bij de (geprognosticeerde) balans en staat van baten en lasten	78
- Financieringsstructuur	78
- Normatief eigen vermogen.....	78
- Risicobeheersing VO Haaglanden.....	79
- Gebeurtenissen na balansdatum.....	83

Jaarrekening

Grondslagen.....	85
Algemeen	95
Balans na resultaatbestemming	96
Staat van baten en lasten.....	97
Kasstroomoverzicht.....	100
Materiële vaste activa	101
Financiële vaste activa	103
Vlottende activa.....	104
Eigen vermogen.....	105
Voorzieningen.....	106
Personele voorzieningen, specificatie.....	107
Kortlopende schulden.....	109
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	110
Overheidsbijdragen	112
Overige baten.....	114
Lasten	115
Financieel en overig	118
Verbonden partijen	118
Verantwoording subsidies.....	119
WNT Topfunctionarissen	120

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	126
Leerlingenaantallen VO Haaglanden 2013-2020.....	130
Overzicht aantal leerlingen in Den Haag	131
Overzicht ziekteverzuim	132
Verdeling van het aantal personeelsleden naar arbeidstijd.....	132
Overzicht docenten naar indeling leeftijdscategorie.....	133

Bestuursverslag 2020

Missie en visie

Stichting VO Haaglanden is een samenwerkingsstichting van openbaar en algemeen bijzonder voortgezet onderwijs in de regio Haaglanden. De stichting bestaat uit tien scholen op 22 locaties in Den Haag en Rijswijk. De scholen zijn Dalton Den Haag, Praktijkschool De Einder, Gymnasium Haganum, Haags Montessori Lyceum, Lyceum Ypenburg, Johan de Witt Scholengroep, Maerlant-Lyceum, Maris College, Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College en het Segbroek College.

Het college van bestuur acht zich samen met de schoolleiders verantwoordelijk om te zorgen voor een stelsel van onderwijsvoorzieningen in Den Haag en Rijswijk dat alle jonge mensen in samenwerking met de ouders ondersteuning biedt die past bij hun aanleg en ambitie. We doen dat door het instandhouden en stimuleren van een pluriform scholenbestand. Onze scholen zijn openbaar of algemeen bijzonder. De scholen richten zich op een grote verscheidenheid van doelgroepen, waaronder de voorhoede van de samenleving in het kader van de kenniseconomie en het maatschappelijk middenveld ter stimulering van sociale ontwikkeling en emancipatie. Ook het stimuleren van zelfredzaamheid en zorg voor de zwakkeren in de samenleving geldt als een belangrijke opdracht.

De visie van VO Haaglanden is verwoord in een gezamenlijke missie. Die wordt gekenmerkt door pluriformiteit, respect, hoge kwaliteit, bereikbaarheid, eigenheid en ontwikkelingskansen.

Missie van VO Haaglanden	
Pluriformiteit	VO Haaglanden kiest voor een pluriform onderwijsaanbod met algemene toegankelijkheid.
Respect	Binnen VO Haaglanden is er respect voor medewerkers en leerlingen met verschillende culturele, sociale en levensbeschouwelijke achtergrond.
Hoge kwaliteit	VO Haaglanden stelt hoge kwaliteitseisen aan het onderwijs en hanteert een kwaliteitssysteem.
Bereikbaarheid	VO Haaglanden streeft naar optimale spreiding en bereikbaarheid van het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs in de regio Haaglanden.
Eigenheid	VO Haaglanden legt eigen accenten in visie, onderwijsaanbod en pedagogisch-didactisch klimaat.
Ontwikkelingskansen	Elke leerling binnen VO Haaglanden krijgt (door de breedte van het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs) zelfstandige ontwikkelingskansen en de mogelijkheid tot het behalen van optimale leerresultaten.

KERNWAARDEN

De volgende kernwaarden zijn van toepassing op de scholen van VO Haaglanden. Deze kernwaarden zijn op de website van VO Haaglanden terug te vinden en geplaatst onder een zestal aandachtspunten. De scholen van VO Haaglanden zijn voortdurend onderling in gesprek en in dialoog met de omgeving over de wijze hoe deze kernwaarden het best in de (school-)praktijk kunnen worden gebracht.

- **Ieder kind is welkom**
Onze scholen staan open voor alle kinderen, ongeacht hun levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid. Op onze scholen respecteren wij elkaar en hebben wij aandacht voor de verschillen en overeenkomsten tussen de leerlingen. Wij zorgen ervoor dat iedere leerling en iedere medewerker zich thuis voelt, ongeacht de sociale, culturele of levensbeschouwelijke achtergrond.
- **Wederzijds respect**
Onze scholen houden rekening met en gaan uit van wederzijds respect voor de levensovertuiging van leerlingen, ouders en medewerkers. De leerkrachten van onze scholen dragen hun levensovertuiging terughoudend uit. Dit betekent overigens niet dat alle ideeën getolereerd hoeven te worden. We gaan hierbij uit van respect binnen de kaders van de Nederlandse samenleving. De diversiteit aan opvattingen grijpen we aan om van en met elkaar te leren.
- **Waarden en normen**
Onze scholen besteden actief aandacht aan uiteenlopende levensbeschouwelijke, godsdienstige en maatschappelijke waarden. Daarnaast is er ook expliciet aandacht voor de democratische rechtsstaat. Het openbaar onderwijs gaat uit van de beginselen van de democratische rechtsstaat, zoals vastgelegd in de (Grond-)wet en internationale verdragen.
- **School en samenleving**
Onze scholen hebben een open karakter. Zij zijn van en voor de samenleving. Dit betekent dat de scholen ouders, leerlingen en medewerkers actief betrekken bij de besluitvorming en dat zij de omgeving betrekken bij activiteiten. Onze scholen nemen op hun beurt actief deel aan de omgeving.
- **Levensbeschouwing en godsdienst**
Onze scholen zijn niet alleen voor iedereen toegankelijk, maar hebben ook een actief pluriforme opdracht. Dit betekent dat het onderwijs op onze scholen bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen met aandacht voor de godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse samenleving. Onze scholen gaan respectvol om met de levensbeschouwing en godsdienst van alle bij de school betrokken leerlingen, ouders en medewerkers.
- **Iedereen benoembaar**
Seksuele voorkeur, geloofsovertuiging, politieke opvatting of afkomst spelen geen rol bij een eventuele benoeming van medewerkers aan onze scholen.

BESTURINGSFILOSOFIE

De strategische missie is bepalend voor het handelen van VO Haaglanden. De besturingsfilosofie is specifiek op deze missie afgestemd. De essentie van dit "Haags model" is dat scholen binnen vooraf geformuleerde kaders eigen zeggenschap hebben om hun schoolbeleid nader vorm te geven. De bewuste diversiteit die hierdoor tussen de scholen bestaat, wordt binnen VO Haaglanden als een groot goed beschouwd.

De scholen van VO Haaglanden zijn pluriform in het onderwijsaanbod en in het gehanteerde onderwijsconcept, maar kennen daarentegen een sterke verbondenheid met de identiteit van VO Haaglanden. Via frequente rectoren/directeuren vergaderingen, conferenties met het college

van bestuur en de raad van toezicht, commissiebijeenkomsten, gezamenlijke studiereizen, zogenaamde 'good practice' bijeenkomsten en kennisuitwisselingen op het gebied van bedrijfsvoering, wordt het bewustzijn deel uit te maken van een groep van scholen versterkt. Er ontstaat meerwaarde door onderlinge uitwisseling, gezamenlijke initiatieven en beleid dat met gemeenschappelijk draagvlak wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Onderling vertrouwen en transparantie zijn belangrijke kenmerken in een cultuur die de basis vormt voor het realiseren van de maatschappelijke opdracht van de stichting.

Code Goed Onderwijsbestuur

VO Haaglanden heeft de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad onderschreven. In deze code is vastgelegd waaraan een goed onderwijsbestuur moet voldoen. Het gaat dan om eisen aan verantwoording en medezeggenschap, maar beschrijft ook cultuuraspecten die een belangrijk onderdeel vormen van goed bestuur maar moeilijker in regels zijn te vatten, zoals gedrag, leiderschap, professionaliteit en handelen naar normen en waarden. De nevenfuncties van bestuursleden en leden van de raad van toezicht conflicteren niet met de Code Goed onderwijsbestuur. VO Haaglanden wijkt niet af van de voorschriften uit de Code Goed Onderwijsbestuur.

Evaluatie college van bestuur

Visitatie

Op dinsdag 21 januari 2020 vond vanuit de VO Raad een collegiale bestuurlijke visitatie plaats van de stichting VO Haaglanden. De externe visitatiecommissie heeft daartoe gesproken met de bestuurders, stafmedewerkers, leden van de raad van toezicht, rectoren, directeuren en conrectoren, leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) en een aantal externe stakeholders. De visitatiecommissie heeft tevens kennisgenomen van een veelheid aan documenten vanuit de organisatie.

Een belangrijke constatering van de commissie was dat Het Haags model als besturingsfilosofie van de stichting heeft gewerkt en nog steeds werkt. Het Haags Model wordt alom herkend en als zeer positief ervaren. Consequente en consistente toepassing van het model heeft ertoe geleid dat de governance helder is en de organisatie op orde. Iedereen kent volgens de commissie zijn rol binnen het model. Binnen het model geeft de raad van toezicht op een intensieve en positieve manier invulling aan de toezichtsrelatie. De raad heeft een actieve rol en bezoekt individuele scholen om zich een beeld te vormen. Ook de rectoren/directeuren zijn tevreden over het Haags Model en het functioneren ervan. Medezeggenschap volgt zeggenschap; dit uitgangspunt leidt volgens de commissie binnen het Haags Model voor een relatief beperkte rol voor de GMR, ten gunste van de medezeggenschap op het niveau van de scholen. De zoektocht naar wat medezeggenschap inhoudt binnen een volgens het Haags Model decentraal ingerichte organisatie, wordt volgens de commissie door niemand als problematisch ervaren. De GMR wordt door het college van bestuur geïnformeerd over - en meegenomen in - belangrijke, stichtingsbrede dossiers.

De gesprekken met de schoolleiders en de middenmanagers geeft de commissie het overtuigende gevoel dat het zicht op die zachte kant op orde is, net zoals dat op de harde kant het geval is. In de bilaterale overleggen met de schoolleiders krijgt het bestuur die zachte kant voldoende aangereikt en laat het bestuur volgens de commissie zien op de hoogte te zijn van wat er in de scholen speelt, buiten de getalsmatigheden (de hard controls) uit de managementrapportage om. De persoonlijke inbreng van beide bestuurders bij het uitdragen van het Haags Model wordt volgens de commissie binnen de organisatie gewaardeerd. In de relatief korte bestaansperiode van VO Haaglanden is het een gewaardeerde organisatie binnen het Haagse, wat volgens de commissie ook de verdienste is van dit bestuur.

In de eerste leervraag vraagt het bestuur zich af in hoeverre zij balans weet te houden tussen enerzijds sturing en anders autonomie van de scholen. In geen van de panelgesprekken is volgens de commissie de balans door de gesprekspartners als issue aangekaart. De scholen ervaren voldoende autonomie, de sturing die ook wordt ervaren, tast de autonomie niet aan. Dat in de laatste jaren vanuit het bestuur de touwtjes wat strakker worden aangetrokken, bijvoorbeeld op het gebied van de financiën en de privacybeleid (AVG), wordt volgens de commissie binnen de

organisatie begrepen; het tast het wezen van de stichting - door de commissie het DNA van VOH genoemd - niet aan. Dat de pendel tussen sturing en autonomie in beweging is al naar gelang de situatie, wordt gezien en niet als problematisch ervaren. De commissie is van mening dat het wezen van de organisatie sterk genoeg is om situaties of momenten waarop de sturing nadrukkelijker aan de orde is, gewoon zo te benoemen.

Het Haags model heeft in het verleden en in het heden zijn waarde bewezen. Volgens de commissie zal het de uitdaging zijn om het goede van het model te behouden in de periode die gaat komen, als er complexe vraagstukken – lerarentekort, segregatie, onderwijsinnovatie – nog indringender op het Haagse onderwijs afkomen; issues die zich moeilijk op het niveau van individuele scholen laten beantwoorden, maar die nadrukkelijk op het niveau van de stichting worden geadresseerd.

Werken in een grootstedelijke context

In een grootstedelijke context verzorgen de scholen van VO Haaglanden onderwijs aan meer dan 14.000 leerlingen. De diversiteit in de samenleving weerspiegelt zich in onze leerlingen. Dan gaat het over culturele verschillen, verschillen in sociaal- economische achtergrond, in waarden en normen, in geloofsovertuiging en verschillen in aanleg en capaciteiten. Omgaan met de hiervoor genoemde diversiteit is een van de grootste uitdagingen waarvoor de scholen in Nederland, en niet in de laatste plaats onze scholen in de regio Haaglanden, staan. De scholen hebben hierbij de taak onze leerlingen voor te bereiden op een samenleving waarin we respectvol met elkaar omgaan, met erkenning van ieders eigenheid. In een grootstedelijke context is dat geen gemakkelijke opgave.

Lerarentekort

Landelijk hebben we te maken met een lerarentekort in het VO. CentERdata publiceert hierover jaarlijks in 'De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel in het po, vo en mbo'. In deze rapporten wordt duidelijk dat we landelijk, weliswaar per regio verschillend, te maken hebben met een lerarentekort. Voor de stad Den Haag komt daarbovenop dat de leerlingenpopulatie in ieder geval nog zal groeien tot 2027 met, naar verwachting, ongeveer 2.000 leerlingen. Dit zal tot 2027 leiden tot een nog groter lerarentekort dan in de prognoses van CentERdata wordt aangegeven.

Het toenemende lerarentekort heeft er in de afgelopen jaren toe geleid dat scholen in toenemende mate vacatures hebben moeten invullen met niet-bevoegde docenten. In de afgelopen jaren zijn in Den Haag ongeveer vier van de tien vacatures op deze wijze ingevuld. Dat geldt voor alle scholen in Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk. Deze situatie is alarmerend, omdat dit onder andere betekent dat scholen al deze docenten in opleidingstrajecten moeten plaatsen, intern moeten begeleiden en dus niet volledig voor schooltaken kunnen inzetten. Daarnaast zijn er aanzienlijke kosten mee gepaard. En last but not least kan het bijna niet anders zijn dan dat dit invloed heeft op de onderwijskwaliteit van de Haagse scholen.

Bijzondere aandacht hierbij moet uitgaan naar scholen met een meer uitdagende leerlingen populatie. Dan gaat het bijvoorbeeld om vmbo-scholen en/of scholen met een leerlingenpopulatie uit de Haagse achterstandswijken met een ingrijpende sociale problematiek. Deze scholen stellen al jaren vast dat het uiterst moeilijk is vacatures ingevuld te krijgen. Meer dan gemiddeld worden deze vacatures dan niet-bevoegd ingevuld. Een groot aantal startende en niet-bevoegde docenten verlaat, ondanks intensieve begeleiding, binnen een jaar de school.

Corona

In maart 2020 kregen we te maken met het coronavirus. Een pandemie met een ongekeerde impact op ons land en ons leven. Maar ook een ongekeerde impact op het onderwijs. Fysiek onderwijs was enige maanden niet of slechts beperkt mogelijk. Scholen moesten eigenlijk van de ene op de andere dag overschakelen van fysiek onderwijs naar afstandsonderwijs, vervolgens naar hybride onderwijs en daarna opnieuw voor bepaalde groepen naar afstandsonderwijs. Scholen hebben de uitdagingen die hun gesteld werden met een grote voortvarendheid opgepakt. Binnen een paar weken werd een nieuwe onderwijsinfrastructuur vormgegeven, werden leerlingen daar waar nodig van devices voorzien en getroostten onderwijsgevendenden zich grote inspanningen om het digitaal lesgeven onder de knie te krijgen. Afstandsonderwijs heeft echter zijn beperkingen. Niet alle leerlingen beschikken in de thuissituatie over condities die nodig zijn voor het volgen van afstandsonderwijs. Leertijd ging verloren, met name in het vmbo. Docenten hebben nog relatief

weinig ervaring met afstandsonderwijs. De kwaliteit van het afstandsleren was en mogelijk is nog niet in alle gevallen van voldoende niveau.

De coronacrisis heeft (opnieuw) duidelijk gemaakt dat de sociale achtergrond van leerlingen een grote impact kan hebben op onderwijssucces. Onderwijssucces is immers onder meer afhankelijk van het hebben van de mogelijkheid thuis te studeren en daar over de nodige faciliteiten te beschikken.

Leerlingen die thuis in ideale omstandigheden kunnen studeren, in een stille, rustige omgeving, zonder storend lawaai op de achtergrond en die, indien nodig, uitleg kunnen vragen aan hun ouders, hebben een veel betere uitgangspositie bij het behalen van goede cijfers voor toetsen en testen en dus uiteindelijk op schoolsucces. Scholen moeten daarom nadenken over de functie van huiswerk en de rol van ouders daarbij. Thuis studeren kan (gedeeltelijk) vervangen worden door studie-uren op school en door studiegroepen waarbij leerlingen elkaar helpen.

Niveaudaling Nederlandse onderwijs

Nederland behoort tot de sterkste economieën in Europa. De basis van de kenniseconomie in Nederland is een goed onderwijssysteem, een onderwijssysteem dat zich kan meten met andere landen en zich bij voorkeur daar in positieve zin van onderscheidt.

We zien echter dat de onderwijsresultaten van onze Nederlandse leerlingen achterblijven in vergelijking met hun leeftijdsgenoten in andere landen in Europa en de wereld. Die trend is al zichtbaar vanaf 2006 en dat is een zorgelijke ontwikkeling.

In 2009 behoorde het niveau van leesvaardigheid in Nederland nog tot de top van Europa. Nederland is afgezakt naar plaats 23. De groep leerlingen die moeite heeft met lezen, groeit. De OESO beschouwt 24 procent van de Nederlandse 15-jarigen als dermate laaggeletterd dat zij niet voldoende kunnen meekomen in de maatschappij (OECD-PISA, 2019).

Kijkend naar een aantal van onze scholen kunnen we constateren dat we niet te maken hebben met een gemiddelde leerlingenpopulatie. Integendeel, een groot deel van de leerlingen van deze scholen kenmerkt zich door een niet-Nederlandstalige achtergrond en/of is afkomstig uit de Haagse achterstandswijken. De scholen kunnen onderbouwen dat veel leerlingen feitelijk bij de start van het vo-onderwijs een aanzienlijke taalachterstand hebben die veel ernstiger is dan het beeld dat PISA-schetst. De situatie op deze scholen wijkt dus in ernstige mate af van de situatie landelijk.

Deze leerlingen zijn niet in staat de hoofdgedachte uit een tekst te halen of een simpele verbinding met alledaagse kennis te maken en hebben vooral moeite met het evalueren van en reflecteren op teksten. Een van de verklaringen voor de lage leesprestaties is het gebrek aan aandacht in het curriculum voor vooral het reflecteren op teksten.

Het is onomstreden dat het hebben van een taalachterstand voor de leerlingen die het betreft een obstakel is voor het succesvol afsluiten van een schoolloopbaan. De bovenstaande gegevens hebben betrekking op alle leerlingen in leerjaar 3 van het Voortgezet Onderwijs in Nederland.

Om met succes in het Nederlandse onderwijs een diploma te halen, is kennis en gebruik van het Nederlands op voldoende niveau noodzakelijk. Docenten gebruiken taal om de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes te stimuleren en in kaart te brengen, leerlingen moeten hun kennis en vaardigheden vaak in taal illustreren. Wie de dominante instructietaal niet goed beheerst, krijgt het moeilijk in het onderwijs. Het is voor alle leerlingen, maar zeker voor de leerlingen die thuis minder impulsen krijgen om de schoolse variant van de dominante instructietaal te verwerven (en om daarin lees-, luister-, schrijf- en spreekvaardig te worden) van cruciaal belang dat de school een uitgebalanceerd taalbeleid ontwikkelt, en daar (niet alleen tijdens het vak Nederlands) vorm aan geeft.

VO Haaglanden heeft in 2020 geen specifiek beleid op het gebied van internationalisering; er zijn geen contacten met scholen buiten Nederland. Voor de nabije toekomst wordt hierin geen verandering verwacht.

VO Haaglanden heeft geen centraal beleid op het gebied van onderzoek en ontwikkeling.

Doelmatigheid inzet middelen

Doelmatigheid bij de inzet van middelen is binnen VO Haaglanden een voortdurend aandachtspunt. Jaarlijks wordt een kaderbrief opgesteld ter voorbereiding op de nieuwe begrotingscyclus. In de kaderbrief worden de speerpunten voor het nieuwe begrotingsjaar weergegeven en worden

de schoolleiders uitgenodigd een nadrukkelijke relatie te leggen tussen de doelen, keuzes en afwegingen daarbij aan de ene kant en de inzet van de financiële middelen aan de andere kant. Een tweetal stafmedewerkers van het centrale bureau ondersteunt de schoolleiders bij deze beschrijvingen en onderbouwingen in de begrotingen en bij de verantwoording daarover achteraf. In het overleg met de raad van toezicht is de doelmatige inzet van de middelen een nadrukkelijk onderwerp. Strategische beslissingen worden vooraf met de raad van toezicht doorgesproken. De diverse alternatieven komen daarbij aan bod. Leden van de raad van toezicht brengen bezoeken aan de scholen zonder dat daar bestuursleden bij aanwezig zijn. Zij voeren gesprekken met docenten, onderwijsondersteunend personeel en leerlingen. Aan de hand van zogenaamde pasfoto's worden diverse kengetallen met de raad van toezicht besproken.

Convenantsmiddelen

Het Ministerie van OCW heeft eind 2019 de 'Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019' gepubliceerd. Daarmee krijgt het voortgezet onderwijs voor de periode 2020 en 2021 eenmalig 150 miljoen euro extra beschikbaar. De regeling is een uitvloeisel van het convenant dat een aantal partijen - waaronder de VO-raad - begin november 2019 met de minister sloot ter versterking van de positie van de leraren binnen scholen. De regeling geeft aan dat vo-scholen per leerling 154,96 euro ontvangen. De wijze van besteding vindt steeds met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel plaats.

Voor VO Haaglanden is de totale toekenning in het kader van deze convenantsgelden 2,1 miljoen euro. In overleg met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) is besloten deze gelden in 2020 naar rato te verdelen over de scholen en per school in nauw overleg met de eigen medezeggenschapsraad de specifieke inzet op de verschillende doelen van de regeling te bepalen. Binnen de regelgeving zijn binnen de scholen van VO Haaglanden deze gelden met name besteed aan begeleiding van startende leraren en zij-instromers. Ook maatregelen ter vermindering van de werkdruk zijn eruit gefinancierd. In de verslagen van de scholen wordt op deze specifieke invulling nader ingegaan.

Prestatiebox

In het sectorakkoord VO 2014-2017 zijn zeven ambities geformuleerd. De scholen van VO Haaglanden zetten de gelden (2020 4,7 miljoen euro) uit de prestatiebox in om deze ambities te realiseren. De ambities zijn vertaald in de school- en jaarplannen van de scholen.

Op iedere school van VO Haaglanden ziet de brede talentontwikkeling er anders uit. Een voorbeeld hiervan is de inzet op extra culturele activiteiten, zoals museumbezoek van leerlingen.

Veel scholen werken met een plusdocument om deze brede vorming aan het einde van de schoolloopbaan van leerlingen vast te leggen.

Ook op de ambitie eigentijdse voorzieningen is op veel scholen inzet gepleegd.

Binnen de ambitie "Het bieden van uitdagend onderwijs" hebben scholen de middelen besteed aan bijvoorbeeld het splitsen van doelgroepen in de school (met dagelijkse mentoruren en een klein aantal vaste docenten) en het ontwikkelen van een activerend lesmodel dat gekoppeld is aan het taal- en toetsbeleid met de daarbij behorende scholing van docenten hierin.

Scholen als lerende organisaties, de vijfde ambitie uit het Sectorakkoord, is onderdeel van het VO Haaglanden kwaliteitsbeleid. Kortcyclisch werken en feedback zijn hierbij belangrijke thema's.

Scholen van VO Haaglanden werken aan toekomstbestendig organiseren en de koppeling van onderwijs en personeelsontwikkeling, de zesde ambitie van het sectorakkoord.

Ook strategisch personeelsbeleid is een belangrijk thema binnen VO Haaglanden.

Toetsing en Examinering

In het kader van de kwaliteitszorg is in 2020 het initiatief genomen om de examensecretarissen van de verschillende scholen periodiek met elkaar in overleg te laten treden om ervaringen en ideeën uit te wisselen en casussen te bespreken. Dit heeft in 2020 goed gewerkt. Met name ook in de context van de corona-problematiek heeft dat zeker bijgedragen aan de kwaliteit van de

toetsing en examinering. In de komende jaren zal deze netwerkstructuur worden voortgezet. Scholen hebben in 2020 intern afspraken gemaakt over de overgangen van leerlingen naar het nieuwe schooljaar. Voor de VOH-scholen heeft dat betekend dat er per leerling een advies is gegeven voor plaatsing in het volgende schooljaar. Daarbij zijn de prestaties van de leerling van voor 15 maart betrokken als ook de leerprestaties en leercurve van de leerling na 15 maart. Scholen hebben de criteria waarop ze een plaatsingsadvies gaan geven zo helder mogelijk geformuleerd en gecommuniceerd aan ouders en leerlingen.

Ten aanzien van de examens is er een aangepaste slaag- en zakregeling ingesteld die de scholen toepassen op de resultaten van het schoolexamen. Scholen hadden daarbij de mogelijkheid aanpassingen te doen in de PTA's (programma's van toetsing en afsluiting) van de verschillende vakken en het examenreglement. Ook is er door het Ministerie van OCW bepaald dat leerlingen na vaststelling van de examenuitslag nog een tweetal verbeteroetsen konden maken om alsnog te slagen. Het netwerk examensecretarissen heeft hier in de aanpak en de verdere uitvoering een rol gespeeld.

Relatie met externe en interne stakeholders

Haagse schoolbesturen en Samenwerkingsverband Passend onderwijs

De voorzitter van het college van bestuur van VO Haaglanden is ook voorzitter van het Platform van VO-schoolbesturen en voorzitter van het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. De samenwerking tussen de Haagse schoolbesturen (PO, VO, MBO, HBO) is goed.

Gemeente Den Haag en Rijswijk

Vanuit het bestuur wordt met de gemeente Den Haag en de gemeente Rijswijk op diverse niveaus overlegd. Bestuurlijk gebeurt dat in Den Haag als voorzitter van het VO-Platform en in Rijswijk via de bestuurlijke commissie. In 2020 is in het bestuurlijk overleg met de gemeente Den Haag veel aandacht besteed aan de coronaproblematiek. Ook het Lerarentekort, de Lerarenopleiding en de Opleidingsscholen zijn veelvuldig aan de orde geweest. Met de gemeenten is veelvuldig ambtelijk overleg (Huisvesting en Educatieve Agenda).

VO-Raad

Door VO Haaglanden wordt deelgenomen aan de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de VO Raad en aan landelijke bestuurlijke thema- en werkgroepen over werkgeverszaken, CAO, bekostiging en financiën van het voortgezet onderwijs. De voorzitter college van bestuur neemt deel aan het 10-grote-besturen-beraad van de VO Raad. De voorzitter is ook lid van de landelijke bevoegdheidscommissie voor het vmbo. Als vertegenwoordiger van de VO Raad wordt door het lid college van bestuur geparticipeerd in een bestuurlijke commissie met VNG, PO Raad en VO Raad.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De jaarlijkse evaluatie van het overleg tussen GMR en college van bestuur was op zaterdag 18 januari 2020. Ook de leden van de raad van toezicht waren daarbij aanwezig. De verhoudingen tussen de GMR en het college van bestuur zijn goed. De GMR vindt dat het college van bestuur goed informeert en dat er transparant wordt gewerkt.

Passend onderwijs

In 2013 is de Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Den Haag en omstreken, kortweg SWV V(S)O Zuid-Holland West ontstaan. Het bestuur telde in 2020 20 aangesloten schoolbesturen met ruim 60 scholen voor Voortgezet (Speciaal) Onderwijs, waarvan er twee met VSO-scholen buiten de regio, één bestuur houdt onderwijsvoorzieningen in jeugdzorg en instellingen in stand en twee besturen verzorgen het onderwijs in een voorziening waar leerlingen ambulantly behandeld worden vanuit de jeugdhulp. VO Haaglanden maakt deel uit van het Samenwerkingsverband. Alle schoolleiders van de scholen/locaties zijn lid van een directiekring. Doel van de directiekringen is om de samenwerking op schoolleidersniveau te stimuleren en te versterken.

Gezamenlijk garanderen de scholen van het SWV een antwoord op de onderwijsvragen van de leerlingen. Alle besturen/scholen nemen daarbij hun verantwoordelijkheid. Het SWV heeft tevens

een Orthopedagogisch en Didactisch Centrum (OPDC), dat in twee verschillende voorzieningen is gerealiseerd, namelijk het Flexcollege en de Rebound. De daar geboden ondersteuning varieert van een kort verblijf met als doel terugkeer naar de stamschool, tot langdurig verblijf gericht op diplomering en/of een vervolgtraject in het mbo. VO Haaglanden ontvangt per jaar circa 2,7 miljoen euro voor Passend Onderwijs vanuit het Samenwerkingsverband.

Intern toezicht

Het intern toezicht wordt binnen VO Haaglanden uitgevoerd door de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit zeven leden. Het jaarverslag van de raad is in dit bestuursverslag 2020 opgenomen. De raad van toezicht is in 2020 nauw betrokken geweest bij beleids- en beheersprocessen binnen VO Haaglanden. De raad van toezicht overlegt twee keer per jaar met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). De raad van toezicht kent een auditcommissie, een onderwijscommissie en een remuneratiecommissie. Een specifieke rol is binnen de raad van toezicht weggelegd voor de voorzitter. Over specifieke ontwikkelingen binnen de stichting vindt afzonderlijk overleg met de voorzitter plaats. De voorzitter is op uitnodiging van het college van bestuur ook aanwezig bij het bestuursgesprek met de Inspectie van het Onderwijs.

Strategische doelen VO Haaglanden

In het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 "(Nog) beter onderwijs in (nog) betere scholen" waren vijftien beleidsambities opgenomen. In de tweede helft van het schooljaar 2019-2020 zijn deze beleidsambities geëvalueerd en is hierover een rapport verschenen. Het evaluatierapport is vervolgens uitvoerig besproken met de rectoren en directeuren van onze scholen, de GMR en met de raad van toezicht. Daarbij is vastgesteld welke beleidsambities in voldoende mate gerealiseerd zijn en welke beleidsambities een vervolg krijgen in het nieuwe Strategische Plan 2021-2025.

Iedere vier jaar formuleren we (VO Haaglanden) als bestuur van onze tien scholen in Den Haag en Rijswijk een nieuw Strategisch Beleidsplan. Bij het vormgeven van het nieuwe beleid in 2020 zijn we vanzelfsprekend weer in gesprek gegaan met alle betrokkenen bij onze scholen: leerlingen, ouders, medewerkers, rectoren en directeuren en de raad van toezicht.

Bij de totstandkoming van het beleidsplan voor de nieuwe planperiode is in 2020 gebruik gemaakt van intensieve participatie. We zijn meerdere malen in gesprek gegaan met ouders, docenten, medewerkers en leerlingen. In de eerste fase (januari en februari 2020) is er tijdens de zogenaamde "Toekomstcafés" informatie opgehaald over belangrijke trends en ontwikkelingen in het onderwijs en rondom de scholen van VO Haaglanden.

Deze "Toekomstcafés" waren er met ouders en medewerkers van de scholen afzonderlijk op verschillende momenten. Tijdens al deze bijeenkomsten is er gesproken over de toekomst van het onderwijs. Trends en ontwikkelingen zijn daarbij aan de orde geweest en met elkaar gedeeld.

In februari 2020 was er een grote leerlingenconferentie met leerlingen van onze tien scholen.

In een viertal verschillende workshops konden leerlingen hun visie op het onderwijs van de toekomst delen.

De leerlingen vroegen daarbij onder andere nadrukkelijk aandacht voor de volgende zaken:

- Inclusie en de school als mini-samenleving met daarbij aandacht voor leerlingen met verschillende sociaal maatschappelijke achtergronden, religies enzovoorts. De school moet verbinden;
- De docent en zijn handelingsrepertoire: meer (formatieve) feedback, meer uitleg over het waarom van leerstof, differentiatie binnen de klas;
- Meer digitalisering, maar handhaaf zeker ook het directe contact!
- Gratis huiswerkklassen en gratis bijlesmogelijkheden.

Uiteindelijk heeft de input vanuit ouders, leerlingen en medewerkers geleid tot het opstellen van vier mogelijke onderwijsscenario's (mini-maatschappij, helpende hand, op expeditie en flex-docent).

In een volgende fase zijn deze scenario's gepresenteerd en werden deelnemers (ouders,

onderwijspersoneel en leerlingen) tijdens de 'ToekomstTop' gevraagd om hun mening te geven over deze scenario's.

Daarnaast konden ouders en medewerkers inbreng hebben via een digitale enquête.

Deze digitale enquête viel precies in de periode dat de scholen vanwege de corona-uitbraak gesloten moesten worden. Dat is misschien de reden dat 'slechts' 500 ouders/medewerkers de enquête hebben ingevuld.

Desondanks kon op basis van de beoordeling van de vier scenario's één compositiescenario (droomscenario) geformuleerd worden met daarin de beste elementen van de verschillende scenario's gecombineerd.

Droomscenario

In het zogenaamde "Droomscenario - Goed onderwijs en gelijke kansen" is een zevental elementen te onderscheiden: docenten, brug met de praktijk, technologie, kansengelijkheid en maatschappij, rol van de ouders, schoolgebouw en schoolbestuur. Alle zeven elementen krijgen binnen het nieuwe Strategische Beleidsplan 2021-2025 – in een tweetal gevallen meer impliciet dan expliciet – een plaats.

De onderdelen van het 'droomscenario':

- **Docenten**
In het onderdeel 'docenten' wordt een beeld geschetst van de docent in 2025. De docent die meer in een coachende rol zijn werk doet, de docent die in zijn onderwijs meer dan nu bruggen slaat tussen school en maatschappij, de docent kan zich op meer vlakken bekwamen, scholen en docenten die meer samenwerken, docenten die meer extra mogelijkheden aanbieden. Meer ruimte voor digitaal onderwijs. Scholen met een uitgebreide zorgstructuur waarvan leerlingen gebruik kunnen maken, scholen die samenwerken bijvoorbeeld met betrekking tot ICT. Uitwisseling binnen VO Haaglanden van 'best practices'.
- **Brug met de praktijk**
Haal meer de omgeving binnen de school. Maak het onderwijs meer project georiënteerd en vakoverstijgend. Nodig gastsprekers uit en laat ouders een deel van het onderwijs verzorgen. Voer projectmiddagen in. Dit laatste kan ook docenten ontlasten en tijd geven voor andere taken.
- **Technologie**
Geef technologie een belangrijkere plaats binnen het onderwijs. Verdere digitalisering biedt kansen. Ieder vak wordt ondersteund door onlineprogramma's waar leerlingen herhaling van uitleg of extra verdieping aangeboden kunnen krijgen. Gebruik ICT ook voor toetsing en registratie van leervorderingen. Zet ook meer ICT in bij het beheer van de gebouwen.
- **Kansengelijkheid en maatschappij**
Scholen spelen een actieve rol in het tegengaan van kansenongelijkheid. Biedt op de scholen maaltijden aan. Geef gratis bijles. Herinvoer van maatschappelijke stages. Stimuleer vrijwilligerswerk.
- **Rol van de ouders**
Ouders hebben een actieve rol binnen de scholen. Aan het begin van het schooljaar wordt geïnventariseerd welke bijdrage ouders kunnen en willen leveren, bijvoorbeeld bij het geven van een gastles of het begeleiden van een projectmiddag. Dit biedt ook de ruimte aan docenten om buiten de lessen om bezig te zijn met leerplannen of hun persoonlijke ontwikkeling. De middagen worden strategisch gepland: zo kan de piekbelasting op docenten beter worden opgevangen.
- **Het bestuur**
VO Haaglanden activeert het leren van en met elkaar. Bijvoorbeeld door het organiseren van contactmomenten voor secties of teams van scholen. De scholen hebben hun krachten gebundeld op het gebied van technologische innovatie: het bestuur neemt het voortouw en de leiding op zich om deze samenwerking in goede banen te leiden. De koepel werkt vraag-gestuurd en laat de scholen verder veel vrij.

De scholen van VO Haaglanden zetten zich in om de huidige kwaliteit van het onderwijs te waarborgen en zo mogelijk te verbeteren. Deze reeds in het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 geformuleerde ambitie blijft ten volle gehandhaafd en blijft ook de basis voor alle acties die de scholen in de nieuwe beleidsperiode gaan ondernemen.

Eind 2020 is het nieuwe strategische beleidsplan 2021-2025 "Betekenisvol in ontwikkeling" afgerond. Onderstaande beleidsambities worden per onderdeel verder toegelicht in het Strategisch Beleidsplan.

A. ONDERWIJSKWALITEIT

De scholen van VO Haaglanden zetten zich in om de huidige kwaliteit van het onderwijs te waarborgen en zo mogelijk te verbeteren. Deze reeds in het strategisch beleidsplan 2016-2020 geformuleerde ambitie blijft ten volle gehandhaafd en blijft ook de basis voor alle acties die de scholen in de nieuwe beleidsperiode ondernemen.

Daarnaast formuleren we in het voorliggende strategische beleidsplan 2021-2025 nieuwe beleidsambities die beogen, meer nog dan in het verleden, op een aantal thema's de condities te scheppen die ook daadwerkelijk leiden tot borging van onderwijskwaliteit binnen onze scholen. Deze ambities zijn met zorg opgesteld en zijn zeker uitdagend.

Beleidsambities

- 1) Alle scholen werken opbrengstgericht en cyclisch.
- 2) Scholen van VO Haaglanden werken aan meer maatwerk in het onderwijs.
- 3) De scholen van VO Haaglanden nemen deel aan collegiale visitatietrajecten.
- 4) Alle afdelingen van onze scholen hebben een beoordeling 'voldoende' op de kwaliteitskaart van de Inspectie voor de indicatoren 'onderwijspositie ten opzichte van advies po', 'onderbouwsnelheid', 'bovenbouwsucces' en 'eindexamencijfer' van het onderwijs.
- 5) De scholen van VO Haaglanden hebben een expliciet uitgewerkt taalbeleid. In dit taalbeleid is het vergroten van de leesvaardigheid van de leerlingen nadrukkelijk benoemd.
- 6) Alle scholen van VO Haaglanden hebben een beschreven programma voor burgerschapsvorming en brede ontwikkeling.
- 7) De scholen van VO Haaglanden hebben een toetsbeleid vastgesteld met daarin onder andere aandacht voor een goede balans tussen summatief en formatief toetsen.

B. MEDEWERKERS EN PROFESSIONALISERING

We zijn ervan overtuigd dat voor het leveren van een goede onderwijskwaliteit alle betrokkenen binnen de organisatie zich voortdurend ontwikkelen en blijven leren, op alle niveaus binnen de organisatie. Dit om de eenvoudige reden in te kunnen blijven spelen op veranderingen in het onderwijs, maar zeker ook om steeds beter te worden in de dingen die je doet. Tal van (internationale) studies geven aan dat de manier waarop leraren lesgeven een sterke voorspeller is van de onderwijsresultaten van de leerlingen. Alle onderzoeken onderschrijven het belang van goed functionerende leraren voor het presteren van leerlingen.

Bovengemiddeld presterende scholen stellen zich tot doel constant te verbeteren en te vernieuwen. Daaraan zal in de komende beleidsperiode structuur worden gegeven op alle scholen binnen VOH.

Beleidsambities

- 8) VO Haaglanden gaat vormgeven aan een VOH-Academie die een aanbod van bovenschoolse na- en bijscholingsactiviteiten aan het VOH-scholenveld gaat bieden. Zo mogelijk wordt hierbij de samenwerking met een ander schoolbestuur gezocht.
- 9) De scholen van VO Haaglanden geven invulling aan een 'continue verbetercultuur' binnen de school. Iedere school is een lerende organisatie waarin van en met elkaar wordt geleerd. De school heeft dit verwoord in een notitie waarin concreet wordt aangegeven op welke wijze de school dit vorm wil geven en op welke wijze dit zal worden uitgevoerd.
- 10) Scholen voeren een gericht beleid op het verder professionaliseren van het pedagogisch en didactisch handelen van de docent. Dit beleid wordt geconcretiseerd in een professionaliseringsplan per school. In dit plan is expliciet aandacht voor het omgaan met verschillen, differentiatie en de inzet van ICT als ondersteuning bij het primaire proces.
- 11) In gezamenlijkheid en in afstemming met de scholen zal door VO Haaglanden een scholingsbeleid ICT worden vormgegeven. Daarbij is er expliciete aandacht voor digitale didactiek. Dit scholingsbeleid wordt vormgegeven in nauw overleg met de scholen.

- 12) Er vindt onderzoek plaats naar het aantrekkelijker maken van het docentberoep. Het bestuur van VO Haaglanden zal hiervoor een notitie opstellen die vervolgens zal worden uitgewerkt in concrete mogelijkheden en acties.
- 13) Bij het personeelsbeleid is er gerichte aandacht voor het terugbrengen van werkdruk en piekbelasting.

C. SAMENWERKING

Zoals reeds eerder in deze notitie werd aangegeven, verschillen de scholen van VO Haaglanden sterk. We hechten sterk aan een grote autonomie van onze scholen en eigenaarschap op schoolniveau. Ons 'Haags Model' wordt door alle betrokkenen als waardevol gezien. Scholen hebben binnen de kaders van VO Haaglanden verregaand de bevoegdheid een eigen beleid te bepalen, eigen prioriteiten te stellen en daar op een schooleigen manier invulling aan te geven. Binnen onze scholen is daardoor enorm veel kennis en kunde aanwezig op velerlei terrein. De evaluatie van het strategisch beleidsplan 2016-2020 maakte duidelijk dat VO Haaglanden als organisatie hiervan nog onvoldoende gebruik maakt. Meer samenwerking is gewenst en kan op velerlei terrein een impuls geven aan het versterken van de onderwijskwaliteit en het bieden van een optimaal onderwijsaanbod.

Beleidsambitie

- 14) In de komende beleidsperiode organiseren we op structurele basis de uitwisseling van kennis en vaardigheden tussen de medewerkers van scholen.

D. ICT EN ONDERWIJS

Onze scholen maken steeds meer gebruik van digitale lesmethoden en zetten steeds vaker ICT in bij het vormgeven en uitvoeren van het onderwijs. In de afgelopen jaren hebben al onze scholen in het gebruik van ICT stappen voorwaarts gezet. Bij de evaluatie van het vorige strategische beleidsplan constateerden we dat scholen hebben geïnvesteerd in versterking van de digitale infrastructuur, dat scholen voor meerdere vakken digitale onderwijsmethoden gebruiken, dat veel scholen ICT-werkgroepen in het leven hebben geroepen en dat nagenoeg alle scholen gebruik maken van ICT-hulpmiddelen zoals digiborden. Daarnaast zetten de scholen ICT steeds meer in bij remediërende zorg.

In de afgelopen periode (de maanden maart tot en met november 2020) hebben ook onze scholen een versnelde digitale transitie doorgemaakt: onderwijs op afstand werd binnen een korte tijd vormgegeven. Daarbij was een aantal belangrijke vraagstukken aan de orde. Hoe ziet een goede digitale les eruit? Welke instrumenten en programma's zetten we hierbij in? Hoe activeer en motiveer je leerlingen op afstand? Op welke wijze kun je digitaal formatief en summatief op een verantwoorde wijze toetsen? Welke didactiek gebruiken we online? Hoe staat het met privacy en veiligheid? Beschikken leerlingen over voldoende devices? Enzovoorts!

Bij alle hiervoor genoemde vragen bestaan opvattingen en meningen.

Een gedeelde opvatting is langzamerhand dat digitaal onderwijs kansen biedt voor het verhogen van de effectiviteit van het onderwijs. Niet in de plaats van het fysieke onderwijs, maar juist als aanvulling daarop.

In dat verband wordt ervoor gepleit goed te beoordelen wat de kracht en de meerwaarde kunnen zijn van zowel fysiek als digitaal onderwijs en deze onderwijsvormen met elkaar te verbinden: gebruik fysiek onderwijs voor die zaken waarin fysiek onderwijs sterk is en in een behoefte voorziet en doe dat ook met digitaal onderwijs.

Beleidsambities

- 15) In 2025 is er een gezamenlijke ICT-visie die gedragen wordt door alle scholen van VO Haaglanden. De uitwerking hiervan zal per school verschillen en wordt beschreven in een schoolbeleidsdocument.
- 16) Verder werken de scholen van VO Haaglanden intensief met elkaar samen op het gebied van ICT en het implementeren van technologische vernieuwing.

E. KANSENGELIJKHEID

In Nederland is sprake van kansenongelijkheid in het onderwijs: kinderen met dezelfde capaciteiten, maar met een verschillende achtergrond, hebben niet dezelfde kansen om het beste uit zichzelf te halen en kennen vaak heel andersoortige onderwijsloopbanen. Met name het opleidingsniveau van de ouders speelt hierbij een rol. De coronacrisis heeft dit probleem extra zichtbaar gemaakt en versterkt.

De kansenongelijkheid kwam de afgelopen jaren al naar voren in diverse onderzoeken van de OESO en Inspectie van het Onderwijs. Zo bleek uit de Staat van het Onderwijs 2019 bijvoorbeeld dat leerlingen van wie ouders een diploma in het hoger onderwijs hebben, meer kansen hebben om op het vwo te komen en minder kansen hebben om af te stromen. Het gaat hierbij om complexe problematiek, waarbij een veelheid aan (maatschappelijke) factoren een rol speelt.

Een aantal oorzaken is aan te wijzen: geen goede leeromgeving in de thuissituatie, niet kunnen beschikken over de benodigde leermaterialen (computers of wifi), ouders die niet kunnen of willen ondersteunen bij het leerproces, niet de mogelijkheid hebben van bijles of huiswerkbegeleiding, overbelasting van docenten, het vroege selectiemoment po-vo en de segregatie in het onderwijs.

Beleidsambitie

17) Alle scholen hebben voor het schooljaar 2021-2022 een actieplan geformuleerd waaruit blijkt op welke wijze de school een bijdrage wil en kan leveren aan het tegengaan van kansenongelijkheid. Het gaat binnen het actieplan om concrete stappen en maatregelen die binnen de school kunnen worden doorgevoerd. Daarbij worden met name ook de mogelijkheden voor huiswerkondersteuning na schooltijd onderzocht.

F. OUDERS

Beleidsambitie

18) Scholen van VO Haaglanden betrekken ouders/verzorgers actiever bij het beleid van de school.

G. HUISVESTING

Beleidsambitie

19) In de komende jaren zal per schoolgebouw ouder dan twintig jaar in kaart worden gebracht op welke wijze tot een verduurzaming van onze schoolgebouwen gekomen kan worden.

De realisering van de strategische doelen wordt door het bestuur gemonitord. In de periodieke bilaterale gesprekken tussen de schoolleider en de voorzitter college van bestuur worden gedurende het schooljaar diverse beleidsambities tussentijds besproken. Daarnaast wordt jaarlijks de ontwikkeling en doorvoering van de beleidsambities uit het Strategisch Beleidsplan formeel getoetst. Er is daarvoor door het college van bestuur een verantwoordingsdocument opgesteld waarbinnen de schoolleiders de voortgang van de verschillende strategische doelen binnen hun school aangeven. Bij aanvang van een nieuw schooljaar wordt dit document aan het college van bestuur voorgelegd. Het door de school samengestelde verantwoordingsdocument wordt met de individuele schoolleider besproken en wordt tevens geagendeerd in de reguliere rectoren en directeuren vergadering. De verantwoordingsdocumenten van alle scholen worden jaarlijks aan de raad van toezicht voorgelegd.

In de verslagen van de scholen in dit jaarverslag 2020 wordt op de uitvoering van de verschillende beleidsambities nader ingegaan.

Raad van toezicht

Inleiding

Het jaar 2020 heeft ook voor de raad van toezicht in belangrijke mate in het teken gestaan van COVID-19. Er is tijdens de lockdown-periodes meer dan gebruikelijk frequent en intensief overleg geweest tussen de raad en het college van bestuur. Tijdens de extra overleggen heeft de raad zich laten informeren over de stand van zaken op de scholen met betrekking tot de voortgang van het onderwijs en het wel en wee van leerlingen en medewerkers. De raad heeft geconcludeerd dat het college van bestuur, samen met rectoren en directeuren, passende stappen heeft gezet om deze crisis zo goed mogelijk het hoofd te bieden.

Werkwijze

De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van het college van bestuur, op de algemene gang van zaken binnen de Stichting VO Haaglanden en de met de stichting verbonden instellingen. Hij staat het college van bestuur gevraagd en ongevraagd met advies ter zijde en fungeert als klankbord voor schoolleiders, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en andere belanghebbenden bij VO Haaglanden. De raad is de werkgever van de leden van het college. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de stichting berust bij het college.

De samenstelling van de raad is opgenomen op bladzijde 125. In april 2020 is mevrouw Ageeth van den Heuvel afgetreden. Mevrouw Jaswina Bihari-Elahi is in april 2020 toegetreden tot de raad van toezicht.

Governance

De raad van toezicht en het college van bestuur sluiten aan bij de Code Goed Onderwijsbestuur van het Voortgezet Onderwijs. Er wordt voldaan aan de lidmaatschapseisen. De raad heeft voldoende toezichthoudende professionaliteit. Er is een grote mate van vertrouwen in de sturing en verantwoording door het college van bestuur. De informatievoorziening aan de raad is uitgebreid, volledig en op maat. In de diverse plannen staan heldere doelstellingen, die uitgebreid met de raad worden besproken.

In de jaarlijkse zelfevaluatie van de raad is vastgesteld dat de samenwerking tussen de raad en het college constructief, open en plezierig is, met voldoende ruimte voor inbreng door de raad. De informatie-uitwisseling is goed op orde, zowel mondeling als schriftelijk. Indien nodig weten de leden van het college van bestuur en de leden van de raad van toezicht elkaar buiten de vergaderroosters om te vinden voor overleg.

In vervolg op de evaluatie is een competentiematrix opgesteld om te komen tot een optimale, professionele samenstelling van de raad.

De leden van de raad houden hun kennis en vaardigheden op peil, onder meer door het deelnemen aan activiteiten van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen, en blijven op de hoogte van relevante ontwikkelingen door onder meer nieuwsbrieven, bijeenkomsten en het volgen van cursussen.

Toezicht

De raad van toezicht heeft in 2020 viermaal vergaderd. Na voorbespreking door de raad afzonderlijk vond steeds aansluitend de vergadering met het college van bestuur plaats.

Een vast agendapunt in de vergaderingen is de bespreking van de Bestuursbrief van het college van bestuur. Daarin informeert het college de raad over actuele plannen, thema's en ontwikkelingen, die al dan niet de goedkeuring van de raad nodig hebben.

Naast jaarlijks terugkerende onderdelen als:

- De goedkeuring van de jaarrekening;
- Het bespreken van de (meerjaren)begroting en de managementrapportage per school;
- De examenresultaten en aanmeldingen;
- Het goedkeuren van de WNT-norm op basis van de complexiteitspuntenberekening;

zijn de volgende onderwerpen tijdens de vergaderingen aan de orde geweest:

- De ontwikkelingen met betrekking tot COVID-19;
- De Collegiale Bestuurlijke Visitatie;
- De Code Goed Onderwijsbestuur VO;
- Het lerarentekort, het overzicht van de vacatures en de bevoegdheden;
- Het regioplan Techniek;
- Het Management Development Programma;
- De evaluatie van het Strategisch beleidsplan en de voortgang van het nieuwe Strategische beleidsplan;
- De mogelijke komst van een Islamitische school in Den Haag;
- Het verzuim op de scholen.

Met veel plezier brachten leden van de raad dit jaar, zij het in beperktere frequentie als gevolg van COVID-19, weer werkbezoeken aan verschillende scholen van VO Haaglanden. Door de rondleidingen, presentaties en gesprekken met de schoolleiding, docenten en leerlingen vormt de raad zich een eigen beeld van de individuele scholen, die in het 'Haags model' een grote mate van diversiteit en autonomie hebben.

Bovendien wordt naast de reguliere vergaderingen tijd ingeruimd om, over het algemeen samen met het college van bestuur, aandacht te besteden aan specifieke thema's.

Thema-vergaderingen, conferenties

Dit jaar heeft de raad tijdens één van de themabijeenkomsten gesproken over IT in het onderwijs van VO Haaglanden en IT in samenhang met cyber security en AVG in de organisatie van VO Haaglanden. Op de VO Haaglanden conferenties voor schoolleidingen, de GMR en medewerkers van het Bestuurs Management Bureau is normaliter (een vertegenwoordiging) van de raad aanwezig. Als gevolg van COVID-19 hebben er dit jaar echter geen conferenties plaatsgevonden.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

De raad heeft dit jaar twee keer overlegd met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Tijdens dit overleg wordt in ieder geval ook altijd gesproken over de relatie tussen de GMR en het college, in hoeverre de GMR voldoende wordt geïnformeerd over en betrokken bij bovenschoolse onderwerpen en de informatievoorziening adequaat is. Tevens is er aandacht voor in hoeverre er voldoende ruimte voor de GMR is om een eigen inbreng te hebben. Na dit formele overleg wordt in aanwezigheid van het college gesproken over actuele onderwerpen, zoals dit jaar het lerarentekort, ontwikkeltijd, huisvestings- en financiële vraagstukken.

Auditcommissie

De auditcommissie, bestaande uit Michel Rovers, Karel Braun en Jan Hoek, heeft in juni de raad geadviseerd over de jaarrekening 2019 en de begroting 2021. De jaarrekening 2019 en de meerjarenbegroting 2021-2025 zijn op 22 juni 2020 door de raad van toezicht goedgekeurd.

Voorafgaand aan die raadsvergaderingen heeft de commissie met een lid van het college, de controller en de externe accountant vergaderd. Voorts werd in de vergaderingen uitgebreid ingegaan op (het uitstel van de) de nieuwe bekostiging, het normatief eigen vermogen, de afrekeningen en begrotingen van de scholen en schatkistbankieren.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie, bestaande uit Joris Backer en Joris den Bruinen, heeft medio 2020 het functioneren van het college van bestuur beoordeeld; de raad heeft op basis van het verslag hiervan het college positief beoordeeld. De raad van toezicht heeft vastgesteld dat de bezoldiging van het college van bestuur juist en rechtmatig is.

Daarnaast heeft de raad op advies van de remuneratiecommissie na grondige behandeling besloten tot verlenging van de aanstelling van de voorzitter college van bestuur.

Commissie Onderwijskwaliteit

De onderwijscommissie, bestaande uit Jan Hoek, Karel Braun, Maurice Eykman en Jaswina Bihari-Elahi, heeft tot taak de raad van toezicht te ondersteunen in zijn taken en verantwoordelijkheden

op het gebied van de kwaliteit van het onderwijs en de daarmee samenhangende professionaliseringsvraagstukken. In dat kader besteedt zij aandacht aan onder meer de in- en uitstroom, rendementen, examenresultaten, stakeholderstevredenheid, onderwijsinnovatie, de kwaliteitscultuur en de relatie tot de arbeidsmarkt. Doel is enerzijds te kunnen bepalen welke onderwerpen vanuit toezichtperspectief breder in een raad van toezicht vergadering aan de orde moeten komen ("agendasetting"), ze te bespreken vanuit het perspectief van procesopvolging en risicodetectie en te fungeren als klankbord voor het college van bestuur en anderzijds om, net als bij de auditcommissie, onderwerpen uitgebreider en diepgaander te kunnen bespreken dan in de reguliere raadsvergadering mogelijk is. Dit jaar werd gesproken over de structuur van het waarderingskader.

Doelmatigheid

In de afgelopen jaren, zo ook in 2020, is door het college ingezet op het versterken van diverse financiële processen. Onderdeel hiervan betreft de jaarlijkse bestuurlijke kaderbrief waarin de kaders en uitgangspunten voor de komende begrotingscyclus zijn opgenomen.

Deze jaarlijkse bestuurlijke kaderbrief vraagt om expliciete beleidsmatige keuzes te maken in de doelmatige besteding van beschikbare middelen. Het beleidsrijk begroten is hierdoor steeds meer een vanzelfsprekendheid geworden.

De raad toetst de inzet op doelmatigheid van uitgaven vervolgens op diverse manieren door (tussentijdse) rapportages over onderwijsresultaten, tevredenheidsonderzoeken, ontwikkeling leerlingaantallen, klachten en schorsingen, verzuim en bevoegdheden medewerkers, huisvesting en financiële resultaten (in relatie tot vastgestelde begrotingen).

In voorkomende situaties worden door het college de overwegingen, risico's en alternatieven van voorstellen of besluiten met de raad gedeeld.

Door deze werkwijze is de raad goed in staat met het college in gesprek te gaan over de verbinding tussen doelstellingen, middelen en resultaten. Naar het oordeel van de raad van toezicht zijn de middelen doelmatig besteed door VO Haaglanden.

Verslag van de scholen

Dalton Den Haag

Onze school

Dalton Den Haag is in de eerste plaats een daltonschool. Daarnaast zijn we een cultuurprofielschool én een tto-school. Die drie liggen in elkaars verlengde, want cultuur en tweetalig onderwijs zijn gericht op een brede ontwikkeling en dat geldt zeker ook voor daltononderwijs. De Dalton biedt havo-, atheneum- en gymnasiumonderwijs aan en heeft ongeveer 1000 leerlingen en 80 docenten. Dankzij de daltonwerkwijze, met onder andere de daltonuren, het tutoraat en het leerlingmentoraat, leren de leerlingen uit verschillende klassen elkaar goed kennen. Daardoor is er een sterke sociale cohesie. Doordat er tijdens de daltonuren geregeld contact is tussen leerling en docent is de onderlinge band hecht. De leraar geeft niet alleen les, maar ook individuele begeleiding en helpt met de taken en planning.

Onderwijsvisie

Daltononderwijs is gebaseerd op vijf pijlers: verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, reflectie, effectiviteit en samenwerking. Onderwijs van nu dat de leerlingen voorbereidt op een snel en voortdurend veranderende toekomst. Naast de ingeroosterde lessen is er daltontijd waarin leerlingen zelfstandig en/of samen aan taken werken. Leraren bieden een kader waarbinnen leerlingen hun leerproces gedeeltelijk zelf kunnen vormgeven. Dat vraagt om leraren die steeds meer verantwoordelijkheid aan hun leerlingen durven te geven. De leerlingen krijgen die verantwoordelijkheid, maar leggen wel geregeld verantwoording af, aan hun leraren, medeleerlingen en ouders. Vrijheid en verantwoordelijkheid gaan hand in hand. Daarnaast is reflecteren op gemaakt werk, inzet en motivatie een essentieel voor de persoonlijke ontwikkeling.

Beleidsambities

Scholen van VO Haaglanden werken gericht aan een verdere personalisering van het onderwijs.

Dalton Den Haag heeft de ambitie het onderwijs nog meer af te stemmen op (individuele) behoeften van leerlingen. Tijdens daltonuren kiezen leerlingen voor welk vak ze zich inschrijven, aan welke taak ze werken en of ze onder begeleiding van een (vak)docent willen werken. Binnen de lessen is er meer maatwerk dan voorheen. Digitale methodes en het werken met eigen devices ondersteunen differentiatie op tempo en niveau. Formatieve toetsing wordt steeds vaker ingezet als beginpunt om te differentiëren.

Resultaten

- o Bij alle vakken vindt differentiatie in daltontaken (verplichte en optionele taken / basis- en verdiepende taken) plaats;
- o Alle secties (met uitzondering van economie en CKV) werken met digitale methodes waardoor differentiatie mogelijk is;
- o Alle onderbouwleerlingen hebben een eigen device waardoor er meer maatwerk geboden kan worden, bijvoorbeeld door tussentijdse interventies van docenten die tijdens het zelfstandig werken het proces kunnen monitoren;
- o Leerlingen krijgen via de tool Leerlingbespreking.nl individuele feedback van hun vakdocenten.

De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school.

In de Medezeggenschapsraad van de school zitten vier (gekozen) leerlingen die de stem van de leerlingen vertegenwoordigen. Deze vier leerlingen hebben geregeld overleg met hun achterban, namelijk de klassenvertegenwoordigers en klankbordgroepen. In klankbordgroepen overleggen conrectoren met leerlingen, leerlingen hebben daardoor impliciet invloed op het beleid. De leerlingenraad voert structureel overleg en nodigt de rector uit bij de overleggen. De rector nodigt de voorzitter van de leerlingenraad periodiek uit voor overleg. Naast de leerlingenraad en de leerlingen uit de medezeggenschapsraad is er een actieve leerlingenvereniging die zich richt op sociale en culturele activiteiten.

Resultaten

- o De leerlingenvertegenwoordiging van de Medezeggenschapsraad participeert actief in het overleg over het onderwijs ten tijde van corona;
- o Onder alle leerlingen is het afstandsonderwijs en hybride onderwijs meerdere keren geëvalueerd ten einde de juiste bijstellingen te kunnen doen;
- o De leerlingvertegenwoordiging van de MR overlegt met de leden van de daltononderwijscommissie om een nieuw systeem voor de daltontaken in te voeren.;
- o Alle leerlingen vullen een keer per twee jaar een docentenscan in voor alle docenten van wie ze les krijgen over de didactische en pedagogische kenmerken van de lessen en jaarlijks over een selecte groep docenten.

De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT binnen hun school en beschrijven deze.

Onze visie op ICT is beschreven in het ICT-beleidsplan 2019 – 2021. Het belangrijkste doel is om de daltononderwijsvisie (meer regie over het leerproces bij leerling) zo goed mogelijk te faciliteren. Afgelopen schooljaar is daarom een projectleider ICT aangesteld. De projectleider informeert, ondersteunt, adviseert, coördineert, monitort en verbindt op het gebied van onderwijs, beheer en ICT-beleid. Tot het takenpakket behoort het initiëren van digitale toetsing, het optimaliseren van het gebruik van Magister.me en digitale methodes, online samenwerken, inrichting en beheer van devices en het stimuleren van het gebruik van digitale lestools door docenten en leerlingen. Met de komst van het afstandsonderwijs is er veel aandacht uitgegaan naar het coachen en trainen van medewerkers in het op de juiste manier inzetten van blended learning, digitale toetsing, en didactische tools (digitale didactiek) en de nieuwe ELO, Magister.me.

Resultaten

- o De nieuwe ELO Magister.me is ingevoerd in de onderbouw.
- o Alle lokalen zijn voorzien van smartboards, alle docenten beschikken over een eigen device, alle leerlingen van de onderbouw hebben een chromebook.

Belangrijkste ontwikkelingen 2020

Digitale revolutie als gevolg van COVID-19

De belangrijkste ontwikkeling in 2020 is ongetwijfeld de (gedwongen) digitale revolutie in het onderwijs. Vanaf maart 2020 is het gebruik van digitale tools explosief toegenomen. Die groei ging gepaard met de professionalisering van docenten. Er is veel (van elkaar) geleerd. Aanvankelijk was het onderwijs 100% digitaal en zijn programma's als Microsoft Teams ingericht en gebruikt. Docenten hebben geëxperimenteerd met digitale pennen, online toetsen, surveilleren met Exam.net en een scala aan programma's als LessonUp. Tijdens de hybride onderwijsperiode is er bovendien veel geleerd over de techniek van het streamen.

Investering in hardware en software

In het afgelopen schooljaar is er behoorlijk geïnvesteerd in hardware en software. Zo zijn alle lokalen voorzien van een smartboard en alle docenten hebben de beschikking gekregen over een laptop. Het WIFI netwerk is vervangen door een veel snellere versie die bovendien een grotere capaciteit heeft. De glasvezelverbinding naar buiten is vernieuwd en vele malen sneller. Daarnaast is de nieuwe ELO Magister.me geïmplementeerd in alle onderbouwklassen.

Renovatie personeelsvleugel

De vernieuwde personeelsvleugel is opgeleverd in oktober 2020. Met de renovatie beoogden we collega's optimaal te faciliteren bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. De vleugel behelst naast een comfortabele recreatieruimte, twee grote werkruimtes voor personeelsleden en een overlegkamer. Alle ruimtes zijn goed geoutilleerd met verstelbare bureaus, wifi, smartboard en contactpunten voor laptops.

Praktijkschool De Einder

Algemeen; wie en wat is de school, wat doet de school en waar staat de school voor

De Einder is een openbare school voor praktijkonderwijs met een open houding. Onze school is een veilige plek waar leerlingen zichzelf mogen zijn en leren om elkaar en hun omgeving te respecteren. Zo bereiden we onze leerlingen voor op een bestendige arbeidsplek, vervolgonderwijs en de maatschappij om hun eigen weg naar de toekomst te vinden. Wij bieden onderwijs van Praktijkonderwijs tot en met Entreeonderwijs. Dit bereiken we door een aantrekkelijke school voor voortgezet onderwijs te zijn die gedreven wordt door persoonlijke aandacht voor de leerling, technologie en pedagogisch/didactische uitgangspunten. Vandaar dat we op De Einder een breed en bijzonder aanbod hebben waar leerlingen naast hun algemeen vormende vakken een keuze kunnen maken uit wel 16 praktijkvakken waarmee ze hun talenten met behulp van doorgaande leerlijnen door kunnen ontwikkelen. De Einder staat voor kwalitatief goed onderwijs met veel aandacht voor talent.

Onderwijsvisie van de school

Missie van het praktijkonderwijs

Onze school wordt bezocht door leerlingen van 12 tot ongeveer 18 jaar. Voor deze leerlingen geldt dat zij aangewezen zijn op een praktijkgerichte opleiding. Praktijkonderwijs is in principe eindonderwijs; we bereiden de leerlingen voor op hun toekomstig leven (wonen, werken, burgerschap en vrijetijdsbesteding). Hoofdthema's zijn redzaamheid en arbeid: de leerling functioneert zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij, waarbij hij ook een zinvolle invulling aan vrijetijdsbesteding kan geven; tevens is de leerling in staat om via een scholings- en stageprogramma een passende arbeidsplaats te krijgen en deze te behouden. Hierbij is de leerling de maat. Er is aandacht voor algemene en specifieke competenties. Samenwerken en samen leren is een belangrijke factor.

Visie van het praktijkonderwijs

Wij bieden onderwijs, met een orthopedagogische en orthodidactische benadering, aan leerlingen voor wie bij aanvang van het voortgezet onderwijs, het niet mogelijk lijkt een regulier diploma te halen. In een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school, ouders en leerlingen bieden wij, waar mogelijk, maatwerk én training in theorie en praktijk, met als doel de leerling te kwalificeren

voor de arbeidsmarkt. Overleg, korte lijnen met alle - bij de leerling betrokken - partijen is cruciaal. De mentor is hierbij de spil voor schoolinterne zaken, de stagebegeleiding voor externe zaken. Ook het volgen van de leerling in het leerlingvolgsysteem "Doen In", het zorg-adviesteam, de interne begeleiding en de inzet van de aan onze school verbonden orthopedagoge spelen hierin een belangrijke rol. Er is aandacht voor betekenisvol leren en het vergroten van de sociale competenties. Wij streven hierbij naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de individuele leerling. Een kleinschalig, veilig en warm pedagogisch klimaat zien wij als voorwaarde om de leerling optimale ontwikkelingskansen te bieden.

Beleidsambities

Vanaf schooljaar 2019-2020 is dhr. R. Duchatteau directeur van De Einder. Na een grondige inventarisatie (waaronder nulmetingen) en analyse werden er na vele gesprekken met leerlingen en teamleden een aantal ambities vastgesteld, waaronder:

1. De middenbouw is gesitueerd in het gebouw aan de Schalkburgerstraat. Onderzoek of het mogelijk is om alle leerlingen onder te brengen aan de Spionkopstraat.
2. Er is behoefte aan een volledig digitaal leerlingvolgsysteem met doorgaande leerlijnen binnen alle avo- en praktijkvakken. Waarbij de onderwijsopbrengsten en kwaliteit worden geborgd en vastgelegd in een PDCA-systeem.
3. Optimaliseren van het ICT landschap.

Ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2020 en een vooruitblik

Het afgelopen jaar 2020 stond De Einder in het teken van veranderingen en vernieuwingen. Bottom-up hebben we de school een nieuw gezicht gegeven. Hierbij gaat het o.a. over de volgende punten;

1. Het gebouw waarin de praktijkvakken zijn ondergebracht is geheel vernieuwd en ingericht.
2. Alle leerlingen zijn succesvol ondergebracht in 2 gebouwen aan de Spionkopstraat te Den Haag.
3. Praktijkvakken die we op school geven zijn uitgebreid van 6 naar 16 vakken.
4. Alle praktijkvakken worden aangeboden op 3 niveaus.
5. Voor alle praktijkvakken zijn doorgaande leerlijnen gemaakt.
6. Er is een geheel nieuw leerlingvolgsysteem succesvol ingevoerd.
7. Er hangt een stabiel (Wifi)netwerk in beide gebouwen.
8. Alle leerlingen zijn in het bezit van een Chromebook.
9. Alle medewerkers zijn in het bezit van een laptop.
10. In alle (praktijk)lokalen hangt een interactieve TV.
11. Er worden succesvol uitdagende en kwalitatief goede digitale lessen gegeven (NUMO).
12. Invoering van DIGIT ten behoeve van digitale geletterdheid speciaal ontworpen voor praktijkonderwijs.
13. Veranderingen binnen ons Managementteam aangebracht (nieuwe teamleider onderbouw, teamleider praktijkvakken en stagebureau). Herverdeling van verantwoordelijkheden ingevoerd.
14. Herverdeling van taken en verantwoordelijkheden binnen het team in het algemeen.
15. Samenwerking met de MR geoptimaliseerd.

Uiteraard is er nog veel te doen de komende jaren. Speerpunt is ongetwijfeld ons leerlingenaantal, dat moet omhoog. Door alle positieve kwaliteitsrijke veranderingen en aanpassingen zien we een toename van het eigenaarschap bij de medewerkers binnen De Einder. Ook een meer gerichte PR richting de basisscholen zal een bijdrage gaan leveren om ons leerlingenaantal toe te laten nemen.

Vooruitblik

- Met betrekking tot de invoering van digitale middelen zetten we in op volledig eigen beheer.
- AVO-vakken (in 3 niveaus) binnen het digitale Doen In systeem brengen.
- Het laatste deel van de verbouwing betreft de vaklokalen, Autotechniek, Natte Bouw en Zorg & Welzijn.

Verder zal de komende jaren veel aandacht gegeven worden aan bijscholing van personeel en het laten indalen van alle vernieuwingen.

Na onderzoek is gebleken dat we vanaf schooljaar 2020-2021 meer dan voldoende ruimte hebben in de 2 schoolgebouwen aan de Spionkopstraat 9. Dit betekent dan ook dat we met ingang van 1 augustus 2020 geen gebruik meer maken van lesruimte in het gebouw aan de Schalkburgerstraat. Leerlingen en team zijn verheugd.

Ons team heeft unaniem de keuze gemaakt om het leerlingvolgsysteem "Doen In" in te voeren. DOEN IN is een compleet lespakket dat er speciaal op gericht is om passend onderwijs voor iedereen beschikbaar te maken. Het is een totaal nieuw concept, juist omdat het zó compleet is. Binnen DOEN IN gaan we werken met portfoliomappen en lesmethodes die aan te passen zijn aan elk leerniveau. Hierdoor is het mogelijk om aan de behoeftes van alle leerlingen te voldoen, zodat zij elk kunnen uitblinken op hun eigen niveau. Het unieke van DOEN IN is dat het een totaalpakket is van lesmateriaal en ondersteuning in de meest brede zin van het woord. Mede hierdoor wordt er hard gewerkt aan de (les)structuur binnen de school voor zowel het team als voor onze leerlingen. Door de invoering van DOEN IN zal werken en leren efficiënter en uitdagender gaan worden. Het borgen van opbrengsten en kwaliteit ligt opgesloten binnen een PDCA-systeem.

Ten behoeve van het AVO-onderwijs zal er in dit kalenderjaar een link gemaakt worden naar de praktijkvakken. De theorie met de praktijk verbinden is voorwaardelijk voor kwalitatief goed onderwijs. Het optimaliseren van ons wifi c.q. netwerk is inmiddels in volle gang gezet. Sinds juli 2020 ligt er een stabiel netwerk waardoor we onder andere kunnen starten met "Muiswerk". Muiswerk is een adaptief onderwijsplatform dat wordt aangeboden op onder andere tablets, i-pads of laptops. Muiswerk Educatief is ontwikkelaar en uitgever van interactief lesmateriaal voor taal, rekenen en wiskunde en biedt leerlingen de mogelijkheid zich te ontwikkelen in de richting die hem of haar het beste past. De software zit vol slimmigheden die de leerling uitdagen, volgen, helpen, motiveren en ontwikkelen. De registratie gaat op dezelfde manier als de praktijkvakken binnen het DOEN IN leerlingvolgsysteem. De leerlingen kunnen branche erkende certificaten verdienen die uit kunnen monden in een Diploma Praktijkonderwijs.

Gymnasium Haganum

Wie en wat is de school

Het Haganum heeft ruim 800 leerlingen uit alle wijken van Den Haag en de omliggende gemeentes. Leerlingen komen van ruim zeventig verschillende basisscholen en voelen zich toch vrijwel allemaal snel thuis, ondanks vaak grote onderlinge verschillen. Zo komen de leerlingen uit heel verschillende wijken en milieus en kennen zij elkaars leefomgeving vaak niet. Zes jaar Haganum draagt in ieder geval voor iedereen bij aan een bredere kijk op de maatschappij.

Het is niet vanzelfsprekend dat onze leerlingen van huis uit de culturele bagage meekrijgen die wij verwachten en die bijdraagt aan leersucces. Toch vinden wij het belangrijk om vast te houden aan de gymnasiale cultuur en het bijbehorende niveau. Dat betekent dat we meer aan ondersteuning moeten voldoen dan voorheen.

Onderwijsvisie

Gymnasiaal onderwijs betekent meer dan twee verplichte klassieke talen in de onderbouw. Kritisch leren denken, van perspectief kunnen wisselen, reflecteren op het eigen denken en handelen zijn de basis van ons onderwijs.

We vinden het belangrijk dat onze leerlingen zich maximaal ontplooiën op cognitief gebied. Kennisoverdracht speelt daarmee een belangrijke rol in de lessen. Een nadruk op kennisoverdracht betekent niet dat ons onderwijs niet modern is; docenten zijn vaardig in ICT, ontplooiën nieuwe initiatieven binnen het eigen vak en werken samen aan projecten waarin uitdrukkelijk de samenwerking is gezocht met andere vakken.

Ontwikkeling op maatschappelijk, sociaal-emotioneel en creatief gebied vinden wij echter net zo belangrijk als kennisoverdracht. Wij bieden onze leerlingen dan ook een leeromgeving waarin zij zich breed kunnen vormen met een open en scherpe blik op de wereld om hen heen.

Wij begeleiden onze leerlingen op een coachende manier, waarbij het geven van vertrouwen in het eigen kunnen van de leerling centraal staat. Tegelijkertijd geven wij onze leerlingen een grote verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces en sturen we bij waar nodig.

Belangrijkste ontwikkeling van het afgelopen jaar

Sinds februari vorig jaar staat alles in het teken van corona. Bij de eerste lockdown waren we binnen drie dagen volledig online, wat betekende dat de lessen plaatsvonden binnen een goed gestructureerde Google-omgeving en dat alle leerlingen een eigen device hadden. De periode van hybride onderwijs was een lastige, omdat we slecht uit de voeten konden met grote groepen thuis en kleine groepen in de klas. Het volledig online onderwijs was in een aantal opzichten kwalitatief beter, maar we zagen dat het voor leerlingen beter was om naar school te komen. Na de zomervakantie bleek de opstart lastiger dan verwacht, met name in een aantal leerjaren. Er zijn leerachterstanden, maar we zien vooral dat een behoorlijk aantal leerlingen het lastig vindt om de schoolstructuur überhaupt op te pakken, waarmee de verschillen nog steeds groeien. Vanaf de zomervakantie is veel extra ondersteuning ingezet, op allerlei gebieden. We zien de inzet van klassenassistenten als meest effectieve ondersteuning.

De nieuwe lockdown zal de niveauverschillen alleen maar versterken. Anders dan in de eerste lockdown hebben we nu veel leerlingen naar school gehaald om de lessen vanuit school te volgen.

De keuze van het belichten van de beleidsambities is vooral ingegeven door de situatie van het afgelopen jaar. Sommige onderwerpen, bijvoorbeeld het ontwikkelen van burgerschapsvorming zijn lastig voor elkaar te krijgen.

Beleidsambities

Beleidsambitie 1

Scholen van VO Haaglanden borgen de huidige onderwijskwaliteit en daar waar mogelijk wordt deze onderwijskwaliteit verder verhoogd.

De doorstroom en uitstroom hebben de voortdurende aandacht van de schoolleiding. Een prachtige examenuitslag is niet veel waard als doorstroom en uitstroom niet op orde zijn.

Het afgelopen jaar zijn vrijwel alle leerlingen over gegaan, hoewel sommige het advies hebben

gekregen om te doubleren. Deze doorstroom heeft de komende jaren gevolgen die we nog niet helemaal kunnen overzien. Vast staat dat de ondersteuning nog belangrijker is dan voorheen.

Los van de corona-perikelen zien we een andere leerling binnenkomen. Dat is al jaren het geval, maar de groepen worden groter en dat vraagt andere vaardigheden van docenten. We wilden het team hierin scholen, maar dat is nu helaas niet mogelijk en dus staat de scholing van het team in de planning voor het komende jaar.

We hebben de volgende maatregelen genomen om meer grip te krijgen op het onderwijsproces:

- Het coachend mentoraat wordt toegepast in klas twee tot en met zes. Hiermee krijgt elke leerling aandacht en wordt uitgedaagd meer zelf na te denken. We merken nu echter dat we tijd missen voor het centraal oefenen van studievaardigheden en die tijd blijkt voor een grote groep nodig. Dit is iets waar we mee aan de slag moeten;
- Via ICT kunnen docenten hun leerlingen beter volgen en hun individueel feedback geven. Er is het afgelopen jaar veel mee geëxperimenteerd en er zijn grote sprongen in gemaakt. Docenten willen echter het liefst de hele klas voor hun neus;
- Er wordt meer formatief getoetst, met wisselend resultaat; leerlingen lijken behoefte te hebben aan 'echte' resultaten;
- Wij zijn het schooljaar gestart met extra begeleiding en training van de executieve vaardigheden in klas één en twee;
- We zijn gaan werken met klassenassistenten voor de klassieke talen;
- We hebben een uitgebreid leerlingen tutoraat.

Beleidsambitie 6

De scholen van VO Haaglanden geven invulling aan een optimale zorgstructuur. Die zorg richt zich allereerst op een succesvolle schoolcarrière in het voortgezet onderwijs maar daarnaast ook op het hebben van een succesvolle carrière in het vervolgonderwijs.

Het afgelopen jaar is de formatie die is uitgegeven aan zorg uitgebreid met de komst van een tweede coördinator passend onderwijs. We hebben nu 0,5 fte voor de twee coördinatoren. Daarnaast is het mentoraat beter gefaciliteerd.

We zien dat de reguliere zorgleerlingen soms geen begeleiding meer nodig hebben door het thuisonderwijs. We zien ook dat leerlingen die voorheen geen begeleiding nodig hadden, dat nu wel nodig hebben. Het evenwicht tussen thuis en naar school is voor hen dan verstoord. We zien ook psychische schade bij leerlingen die te maken lijkt te hebben met de gevolgen van de lockdown en de onzekerheden over de gehele situatie. Kortom, naast de bestaande begeleiding zijn er veel nieuwe vragen. Dat zal de komende tijd zeker zo blijven.

Beleidsambitie 11

In het kader van professionalisering geven de scholen van VO Haaglanden vorm aan:

1. mogelijkheden om van en met elkaar te leren bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vormen van collegiale visitatie, professionele leergemeenschappen en good practices;
2. het opleiden binnen de school door deelname aan de zogenaamde opleidingsscholen;
3. een structureel verankerde gesprekscyclus gericht op reflectie en persoonlijke groei.

Het afgelopen jaar zijn wij gestart met de opleidingsschool 4OLS. Een week na de start kwam de eerste lockdown, maar de stagiairs hebben zich 'kranig gedragen'. 4OLS kreeg goede beoordelingen in de tevredenheidspeilingen die gehouden zijn en daar waren we blij mee. Op het Haganum waren alle werkplekbegeleiders het afgelopen jaar geschoold en ook dit schooljaar is dat het geval.

De structuur van 4OLS is goed neergezet en mede daardoor lopen de organisatorische zaken goed. Niet alleen de deelnemende scholen moeten wennen aan het feit dat ze deel uitmaken van een opleidingsschool, ook de instituten zijn zoekende naar een optimaal begeleidingsprogramma. Voor het Haganum is het goed om stagiairs in huis te hebben. We hebben ze iets te bieden en zij hebben zeker ons ook iets te bieden.

Haags Montessori Lyceum

Hoofdstuk 1 Algemeen

Het Haags Montessori Lyceum (HML) is een school voor Voortgezet Montessori Onderwijs voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen. De afgelopen jaren is het HML gegroeid van 950 naar 1538 leerlingen. Het HML vindt naast het behalen van het diploma door leerlingen een opvoeding in zelfstandigheid, creativiteit en maatschappelijke bewustwording belangrijk. Deze doelen zijn vastgesteld door de sectie Voortgezet Montessori Onderwijs van de Nederlandse Montessori Vereniging, waar het HML deel van uit maakt.

Vanuit de filosofie van de school: "leiding leren geven aan jezelf in verbinding met anderen" vormen leerlingen en medewerkers een gemeenschap waarin deelnemers gestimuleerd worden zichzelf te leren kennen en te laten zien en leerlingen zich kunnen ontplooiën tot eerlijke jonge volwassenen die de ander met aandacht en nieuwsgierigheid tegemoet treden.

Hoofdstuk 2 Onderwijsvisie

Het HML streeft ernaar het montessoriprofiel herkenbaar neer te zetten in de school. Er is concrete samenhang tussen de doelstellingen zoals omschreven in onze visie en ons onderwijsaanbod. Hierbij maken we gebruik van de zes montessorikarakteristieken: hoofd, hart en handen, leren kiezen, reflecteren, sociaal leren, samenhang in de leerstof, binnen en buiten leren.

We hebben gekozen voor gepersonaliseerd montessorionderwijs, waarin we werken met coaches en een digitaal portfolio. Het aantal summatieve beoordelingen is beperkt, we stimuleren dat er tijd en aandacht is voor formatieve evaluatie. Naast het kerncurriculum bieden we in klas 1 tot en met klas 3 lessen aan, masters genaamd, die hoofd hart en handen verbinden. Deze masters sluiten sterker dan veelal het geval is bij het kerncurriculum aan bij de gevoelige periode. Zij vormen zo een aanvulling op het curriculum. Ook "leren leren", LOB en burgerschapsvorming maken deel uit van het masteraanbod. Onderdeel van ons gepersonaliseerd montessorionderwijs is, dat leerlingen zelf keuzes kunnen maken in het rooster en dat er ruimte in het programma is voor het oefenen en ontwikkelen van vaardigheden. Dit stelt specifieke eisen aan onze didactiek.

Naast de mavo-havo- en havo-vwo-onderbouwklassen is er de vwo-kernplusklas, voor leerlingen die meer cognitieve uitdaging nodig hebben. Wij richten ons op de naar buiten gerichte leerling voor wie het gewone vwo-programma niet uitdagend genoeg is. Voor de vwo-kernplusleerlingen bestaat de mogelijkheid om te versnellen. Voor de mavo-havo-afdeling geldt dat een substantieel deel van het kerncurriculum in de vorm van projectonderwijs wordt aangeboden.

Hoofdstuk 3 Ontwikkelagenda

Beleidsambitie 1 en 9: effectiviteit onderwijstijd verhogen

Het aanbrenge van herkenbare structuren en tegelijkertijd blijven afstemmen op de leerlingen als individu en als groep is een uitdaging. We werken met diverse kijkwijzers en stimuleren lesbezoek op alle niveaus. Met het lidmaatschap van NOD-Haaglanden zien wij gelegenheid om onze schoolleiders en werkplekbegeleiders te professionaliseren. Daarnaast is geïnvesteerd in extra montessori-trainingen vanuit de NVM om schoolleiders, docenten en OOP een herijking op de montessorivisie en de effectiviteit van de lessen te bieden. Voor het komende jaar investeren we daarbij in een samenwerking met Martie Slooter om de zes rollen van de leraar te koppelen aan de montessori-uitgangspunten.

Zowel in de jaarlaagteams als in de vaksecties wordt gewerkt met resultatenanalyses. Ieder team heeft een eigen focus die valt binnen het kader van de schoolambities en gerelateerd is aan de brede ontwikkeldoelen. Secties stellen doelen en acties op, die tot nu toe sterk verbonden zijn met het kerncurriculum. In de jaarlaagteams worden individuele leerlingen, klassen en clustergroepen

besproken. Na de ontwikkelgesprekken tussen leerlingen, coaches en ouders in februari en april worden adviezen gegeven en besluiten genomen over de schoolloopbaan van leerlingen. Over de examenklassen wordt apart vergaderd: op grond van de prognoses in november worden waar nodig acties ingezet door coaches en vakdocenten.

In schooljaar 2019-2020 hebben we formatief werken en feedback neergezet als focuspunten en is het projectonderwijs voor onze mavo-havo-leerlingen in 2019 voorbereid en van start gegaan. In dit kader neemt het HML deel aan de regionale technieksubsidie. In schooljaar 2019-2020 is een start gemaakt met het ontwikkelen van nieuwe vakken waaronder T&T, NLT en muziek als examenvak. Daarnaast staat de ondernemende havo op het programma: een curriculum om de havo-leerling meer te stimuleren en te motiveren door ondernemen op alle terreinen, zowel economisch als maatschappelijk. Binnen en buiten leren, een van de montessorikarakteristieken, krijgt vorm in dit project.

Beleidsambitie 3: burgerschapsleerlijn

Bij start schooljaar 2020-2021 is een begin gemaakt met het beschrijven van de burgerschapsleerlijn die in augustus 2021 definitief moet zijn. Vanuit de brede ontwikkeldoelen en het LOB-programma is de burgerschapsleerlijn geborgd voor wat betreft het tot besluiten en vreedzame oplossingen komen en het toerusten van leerlingen met de juiste kennis en vaardigheden. Extra aandacht wordt in alle vakken gevraagd voor de verhouding tussen het individuele en het collectieve belang.

Beleidsambitie 6: optimale zorgstructuur

Bij de start schooljaar 2020-2021 is een nieuw MT-lid aangenomen dat passend onderwijs in haar portefeuille heeft. Hiermee zijn we van twee naar drie coördinatoren passend onderwijs gegaan. Het HML neemt deel aan het gesubsidieerde programma voor hoogbegaafden via het Samenwerkingsverband. Scholing wordt gevolgd. Inmiddels wordt een groep van zes docenten geschoold in omgaan met hoogbegaafde leerlingen. We hebben de ambitie om deze werkwijze ten goede te laten komen aan een bredere groep leerlingen in het kader van maatwerk dat wij met gepersonaliseerd onderwijs bieden. Daarnaast is een investering in meer uur voor passend onderwijs geboden, gezien de groei van de leerlingpopulatie.

Leerlingbetrokkenheid

Het montessorionderwijs is "onderwijs op ooghoogte". Er is sprake van gelijkwaardigheid naast de verschillende rollen die we hebben. In de praktijk betekent dit, dat leerlingen niet alleen op veel momenten worden uitgenodigd om deel te nemen aan gesprekken en aan activiteiten, maar dat zij ook zichzelf regelmatig uitnodigen. Enkele voorbeelden: leerlingen geven masterclasses aan groep 8-leerlingen, geven presentaties aan bezoekers, bijvoorbeeld rondom de aanbesteding inrichting nieuwe locatie, schuiven vanuit de klankbordgroepen per jaarlaag 4 keer per jaar aan bij de teamvergaderingen, leiden sollicitanten rond en zijn op eigen initiatief buddy van enkele (relatief) nieuwe docenten.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2019

2020 is het jaar van vertrouwen, verbinden en verstevigen. Met een herijking van de lessentabel en het taakbeleid sturen we op werkdrukverlaging en resultaatverbetering. Binnen het taakbeleid wordt ruimte gemaakt voor (montessori)ontwikkeltijd. In de lessentabel wordt meer ruimte gecreëerd voor instructietijd. Daarnaast zijn er ontwikkelteams gestart die de vwo-kernplusactiviteiten verbreden naar de bovenbouw en de rest van de havo/vwo-afdeling, het mavo/havo-team ontwikkelt het projectonderwijs voor leerjaar twee en de eerste stappen richting de ondernemende havo zijn gezet, resulterend in een pilot rondom het profielwerkstuk in periode 3 en 4.

Onze onverminderde aandacht gaat uit naar het verbeteren van de examenresultaten, waarbij de coronacrisis aan de ene kant een scala van acties verhindert en aan de andere kant mogelijkheden biedt om gericht de achterstanden weg te werken.

Ook in 2020 stond groei van het leerlingenaantal en daarmee van het docententeam centraal. We hebben de samenwerking tussen de schoolopleiders van nieuwe docenten en stagiairs versterkt en het driejarige begeleidingstraject verder uitgewerkt.

Van een driekoppige directie werden we in 2020 een tweekoppige directie door het vertrek van de huidige rector. Dit is een bewuste keuze geweest: in het kader van gespreid leiderschap is de taak van de teamleiders vergroot. Zij hebben allemaal de verantwoordelijkheid voor een eigen portefeuille gekregen. In 2020 zijn de eerste stappen in de uitwerking van het schoolplan gezet waarbij de focus ligt op aanpassing taakbeleid, lessentabel en ontwikkelen ondernemende havo.

Johan de Witt Scholengroep

Hoofdstuk 1 - Algemeen; wie en wat is de school, wat doet ze school en waar staat de school voor?

Johan de Witt Scholengroep biedt eerlijke, gelijkwaardige kansen voor iedere jongere. Onze overtuiging is dat goed onderwijs hiervoor de basis vormt. Gelijkwaardig betekent niet hetzelfde als gelijk; iedereen is uniek. Daarom streven wij naar het best passende onderwijs in een veilige en inspirerende omgeving voor elke leerling waarbij we altijd het hoogst haalbare niveau voor ogen houden. Op die manier kan iedere leerling met een diploma van waarde de school verlaten om de volgende stap in de maatschappij te zetten.

De school heeft vijf locaties met zeven verschillende opleidingen. De school wordt aangestuurd als één geheel door de algemeen directeur en de onderwijs-directeur. Op de locaties zijn de adjunct-directeuren verantwoordelijk voor zowel de onderwijsinhoud van de specifieke opleidingen als voor de dagelijkse organisatie. Johan de Witt Scholengroep gaat uit van schoolbreed beleid.

Johan de Witt Scholengroep werkt opbrengstgericht en stuurt met behulp van diverse data op resultaten in alle lagen van de organisatie. Het uitgangspunt is om zowel het onderwijs als de organisatie continu te verbeteren en doelgericht te werken.

Johan de Witt Scholengroep is voortdurend in beweging en is altijd bezig met het realiseren van nog beter onderwijs voor onze leerlingen. Het Johan de Witt maakt onderdeel uit van de opleidingsschool NOD-Haaglanden waar studenten voor een belangrijk deel op de werkplek opgeleid worden tot docent. Daarnaast heeft de school meerdere eigen begeleidingstrajecten voor o.a. startende leraren (BSL) en startende mentoren (BSM). Het doel van deze begeleidingstrajecten is basiskennis en vaardigheden verwerven waarmee medewerkers kunnen functioneren en groeien in hun rol. Er is blijvende aandacht voor de professionalisering en doorontwikkeling van het onderwijsondersteunend personeel.

Naast het kwalificeren en vormen van leerlingen heeft Johan de Witt Scholengroep ook een maatschappelijke opdracht: het afleveren van waardevolle burgers die zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij. De school zoekt hiervoor de verbinding met de wijken waarin onze locaties staan, met de stad Den Haag in zijn geheel en steeds meer met de wereld buiten de stadsgrenzen.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie van de school

De Johan de Witt Scholengroep staat voor kwaliteit. We zullen te allen tijde de kwaliteit waarborgen. Niet alleen van ons onderwijs, maar van de hele organisatie.

Zowel leerlingen als medewerkers zijn betrokken bij en voelen zich verbonden met de school. Iedereen maakt deel uit van de organisatie en pakt zijn eigen rol. Samen zorgen we voor een zo optimaal mogelijke leeromgeving voor onze leerlingen.

De Johan de Witt Scholengroep staat in het centrum van Den Haag. Een stad met een meerderheid aan minderheden, super divers. Vanzelfsprekend is de doelgroep van Johan de Witt een afspiegeling hiervan. Zowel leerlingen als personeel houden rekening met deze diversiteit en respecteren deze.

Een aanzienlijk deel van de tijd van onze leerlingen wordt doorgebracht op school. Net zoals die van onze medewerkers. Het is daarom van belang dat deze tijd ook als leuk wordt ervaren en er naast hard werken ook plezier gemaakt wordt.

Hoofdstuk 3: Drie beleidsambities uitgelicht

1. Onderwijskwaliteit

Excellente school 2020-2021-2022

Op 20 januari 2020 nam de school dit predicaat voor alle (zes) afdelingen in ontvangst. Het betreft de afdelingen: vwo, havo, mavo, vmbo-kader, vmbo-basis en praktijkonderwijs. De jury is overtuigd van de helderheid en relevantie van het excellentieprofiel 'Integraal goed onderwijs in de superdiverse grootstedelijke context: liefdevol, hinderlijk volgen binnen duidelijke, veilige organisatiestructuren'.

Volgens de jury laat de leiding van de scholen een grote betrokkenheid en een zeer gedreven houding zien. De jury is van mening dat de houding van het managementteam in positieve zin van grote invloed is op de organisatie en daardoor ook op de kwaliteit van het excellentieprofiel.

2. Personalisering

Chromebooks (onderbouw)

In de onderbouwklassen wordt vanaf schooljaar 2020-2021 gewerkt met Chromebooks. Dit is in een stroomversnelling gekomen door COVID-19, waardoor nu andere leerjaren al werken met Chromebooks. Hierop kunnen leerlingen aan de slag voor schoolopdrachten, met digitale lesmethodes en digitale oefenprogramma's, zoals NUMO.

Presentis praktijkonderwijs

In het praktijkonderwijs is er gestart met het gebruik van Presentis. Een digitaal leerling-begeleidingssysteem. Hierbinnen wordt het ontwikkelproces van de leerling bijgehouden. O.a. in Presentis terug te vinden: competenties, stageverslagen & beoordelingen, schooldocumenten, handelingsplannen.

3. Burgerschap

In voorbereiding op het wetsvoorstel 'verduidelijking burgerschap in het funderend onderwijs' is de Johan de Witt Scholengroep gestart met het ontwikkelen van het vak burgerschap met als doel een doorlopende leerlijn voor de onderbouw van de reguliere opleidingen. Elke onderbouwklas (leerjaar 1, leerjaar 2 en van havo & vwo leerjaar 3) krijgt 2 lessen per week het vak 'burgerschap'. In deze lessen is het uitgangspunt altijd een maatschappelijk vraagstuk en komen leerlingen gedurende de periode tot een 'oplossing' voor dit vraagstuk door het inzetten van (21e eeuwse) vaardigheden (o.a. kritisch denken, reflecteren, samenwerken).

Er is een start gemaakt om het kunstonderwijs op het Johan de Witt verder door te ontwikkelen en te vernieuwen. Samen met de culturele instellingen waarmee een vaste samenwerking is, wordt het programma herzien en krijgen de lesprogramma's een kwaliteitsimpuls. Hierbij wordt aangesloten bij de burgerschapsthema's.

Hoofdstuk 4 - Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

COVID-19 & afstandsonderwijs

Het afgelopen kalenderjaar heeft zich gekenmerkt door COVID-19 en de ontwikkelingen die daardoor noodzakelijk waren. In zeer korte tijd heeft het Johan de Witt het afstandsonderwijs kunnen inrichten via Microsoft Teams. Voor het personeel is er scholing ingekocht op het gebied van digitale didactiek en zijn er digitale hulpmiddelen aangeschaft om de online lessen zo interactief mogelijk vorm te kunnen geven. Voor zowel leerlingen als medewerkers zijn laptops aangeschaft en uitgeleend om het onderwijs op afstand te realiseren. Binnen de locaties is het wifi-netwerk verbeterd en uitgebreid.

De tijd dat leerlingen niet fysiek op school aanwezig waren is benut om de gebouwen grondig op te ruimen en op te knappen. Tevens zijn alle gebouwen dusdanig ingericht dat 1,5 meter afstand gewaarborgd kan worden.

Digitaal toetsen

Mede door de coronacrisis is ook het digitaal (online) toetsen in een stroomversnelling gekomen. Er zijn meerdere aanbieders uitgeprobeerd en geëvalueerd. In schooljaar 2020-2021 zijn de eerste toetsen digitaal en op afstand afgenomen.

Transformatieve School

Vorig jaar is een groep docenten van locatie Zusterstraat gestart met het professionaliserings- en cultuurveranderingsprogramma 'De Transformatieve School'. Dit jaar is deze groep uitgebreid met docenten van locatie Hooftskade en Capadosestraat. In het bijzonder ligt de focus op hoe stedelijke jongeren laveren tussen de (vaak verborgen) sociale codes van hun thuiscultuur, de peergroup zoals de straatcultuur en hun schoolcultuur. Het doel is dat uiteindelijk het volledige docententeam is getraind in de werkwijze van de transformatieve school.

Impuls leesonderwijs

Het dagelijkse leesmoment is ook in 2020 doorgezet. Op locatie Zusterstraat is er een mediatheek gerealiseerd en die is gevuld met een uitgebreide collectie jeugdliteratuur. Er wordt gebruik gemaakt van de bibliotheeksoftware Aura. Vanaf schooljaar 2020-2021 is het voor leerlingen mogelijk om via een app de bibliotheekcollectie van de school te raadplegen en om zelf een boek te lenen in de mediatheek. De mediatheek is onder beheer van een mediathecaris die in 2020 is aangenomen.

Onderzoek havo

De onderwijsinspectie heeft in december 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de havo-afdeling. Op basis van dit onderzoek beoordeelt de inspectie de kwaliteit van het didactisch handelen, de toetsing en afsluiting en de kwaliteitszorg als Voldoende. Het zicht op ontwikkeling en begeleiding, de sociale veiligheid en de kwaliteitscultuur waardeert de inspectie als Goed. Deze oordelen komen overeen met die uit het onderzoek dat in 2019 is uitgevoerd op de Johan de Witt Scholengroep.

Executieve functies & studievaardigheden

Het Johan de Witt heeft extra aandacht besteed aan studievaardigheden en executieve functies. Alle leerlingen hebben een planagenda (Plenda) van de school gekregen. Mentoren leren de leerlingen hoe ze hun schoolwerk het beste kunnen plannen. In de onderbouw wordt gewerkt met een lesprogramma voor executieve functies (EF).

Lyceum Ypenburg

Hoofdstuk 1: Wat voor school we zijn?

Lyceum Ypenburg heeft als motto: meer willen is meer kunnen! Talentontwikkeling, verantwoordelijkheid nemen voor het leren en kwaliteit staan hoog in het vaandel op onze school. Lyceum Ypenburg biedt gymnasium, atheneum, havo en mavo.

In de onderbouw kunnen leerlingen kiezen voor één van de vijf talentgroepen: sport, theater, atelier, digital science en muziek.

In de bovenbouw van de havo en het vwo kunnen leerlingen een stukje van hun rooster zelf bepalen sinds de invoering van zogenaamde flexlessen. Daarnaast bieden wij leerlingen in de bovenbouw individuele maatwerktrajecten, denk daarbij aan versneld examen en examen op een hoger niveau.

De onderwijskwaliteit is al jaren goed te noemen. Dit blijkt onder andere uit de uitstekende examenresultaten van de afgelopen jaren.

Lyceum Ypenburg is gevestigd in een licht en open gebouw aan de rand van Bosweide. Vlakbij zijn schitterende sportaccommodaties. De school beschikt over een mediatheek en een theater. De school telt circa 1300 leerlingen.

Hoofdstuk 2: Missie en Visie

Missie - Lyceum Ypenburg wil leerlingen uitdagen om na te denken over de stof en hun leerproces. Centraal staan activerende opdrachten, waarbij de docent een belangrijke structurerende rol heeft. Het verwerven van parate kennis is daarbij minstens zo belangrijk als het trainen van vaardigheden als bouwstenen van het denken.

Visie - We zijn een moderne openbare school, waarin kwaliteit, extra inspanning en structuur wordt geleverd om leerlingen boven zichzelf te laten uitstijgen. Voor leerlingen die moeite hebben het niveau te volgen is er ondersteuning. Naast goed en modern onderwijs bieden we mogelijkheden waarmee leerlingen hun speciale talenten kunnen ontwikkelen op intellectueel, cultureel of sportief gebied. We willen alle leerlingen de gelegenheid geven zich ten volle te ontwikkelen. Een positieve werksfeer vinden we heel belangrijk.

Onderwijsconcept

We dagen leerlingen uit om een zo hoog mogelijk diploma te halen. Vanuit realistische en haalbare doelen helpen we waar dat nodig is. We geven leerlingen graag een compliment als ze iets bijzonders hebben gepresteerd, en stellen eisen en grenzen.

Lyceum Ypenburg wil een school zijn met kwalitatief uitstekend onderwijs. We hebben hoge verwachtingen van iedere leerling en helpen leerlingen waar dat nodig is. Naast het reguliere onderwijs willen wij dat leerlingen speciale talenten kunnen ontwikkelen.

Hoofdstuk 3: Ontwikkelagenda op beleidsambities uit het strategisch beleidsplan 2016-2020

Onderwijsaanbod en onderwijskwaliteit

Professionalisering medewerkers

In 2020 hebben we op Lyceum Ypenburg voor het eerst gewerkt met de flexibilisering van een aantal lessen in de bovenbouw van de havo en het vwo. Leerlingen hadden de mogelijkheid om voor bepaalde vakken in te schrijven voor extra lessen om dan voor andere vakken wat minder les te volgen. Dit bleek een succesvolle formule die we in de toekomst verder willen uitbreiden. Daarnaast bieden we steeds meer maatwerktrajecten aan in de bovenbouw en is de keuzevrijheid voor leerlingen in het vwo binnen de profiel- en vakkenpakketkeuze vergroot om zo de aansluiting op het vervolgonderwijs te optimaliseren.

21e -eeuwse vaardigheden en het leerplan

Al eerder is op Lyceum Ypenburg ingezet op verdere digitalisering van het onderwijsproces. De eerste pilotklas (1 gymnasium) kreeg navolging met een tweede pilotklas die werkt met Chrome-books voor iedere leerling. Inmiddels is besloten laptops breder in te voeren. Alle brugklassen starten in 2021 met een laptop en het onderwijsconcept 'blended learning'. Daarnaast is schoolbreed Office365 geïmplementeerd en werken zowel docenten als leerlingen hiermee.

ICT en onderwijsvoorzieningen

Visie en inzet ICT

In veel opzichten was 2020 een jaar waarin de ontwikkeling van de visie en de inzet van ICT een belangrijke plek innam. In de eerste plaats heeft het coronavirus ervoor gezorgd dat de keuze die de inzet van ICT eerst nog was, noodzakelijk werd. corona heeft als katalysator gewerkt om die discussie op Lyceum Ypenburg te voeren. In 2020 hebben we ervoor gezorgd dat iedere leerling thuis de beschikking had over digitale middelen. Daarnaast werkt iedere docent op Lyceum Ypenburg met een Windows-device van school, een state-of-the-art laptop waar we de komende tijd een verdere ontwikkeling mee kunnen maken op het gebied van ICT. Die ontwikkeling wordt in 2021 verzilverd nu is besloten dat alle leerlingen in de brugklas starten met een eigen Windows-device en het vak 'Mediawijsheid en ICT-vaardigheden' in de lessentabel wordt opgenomen.

Personeelsbeleid

Na en bijscholing met betrekking tot het gebruik van ICT

Alle docenten zijn in 2020 gestart met een leerpad. Op basis van een ICT-nulmeting hebben we de vraag op het gebied van ICT-scholing in kaart gebracht. Daaruit zijn routes ontwikkeld om te komen tot een verdere professionalisering op het gebied van ICT. Voor iedere docent op eigen niveau. Die leerpaden zijn gestart vanaf september 2020 en krijgen een vervolg in 2021.

Coach Center

Op Lyceum Ypenburg is, in samenwerking met het Coach Center, gewerkt aan progressiegericht werken. Ongeveer de helft van alle collega's heeft een traject gevolgd bij het Coach Center om te werken aan de basisprincipes van dit concept. Dit traject wordt in 2021 afgemaakt met de laatste medewerkers.

Opleidingsschool

Een aantal docenten studeert om zijn (tweede) bevoegdheid te halen. We zijn opleidingsschool. Dat betekent dat er geïnvesteerd wordt in leren en in opleiden. Vakcoaches en schoolopleiders staan dicht bij de lerarenopleidingen en volgen nieuwe ontwikkelingen daar op de voet. Zowel startende, lerende als ervaren docenten maken gebruik van de expertise van vakcoaches en schoolopleiders. Omdat dit jaar voor het eerst bij een aantal studerende collega's noch de lerarenbeurs noch de beurs van de Rode Loper is toegekend, hebben we in meerdere gevallen zelf deze kosten voor het opleidingstraject bekostigd en daarbij een scholingscontract afgesloten.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

- In 2020 hadden we vanaf maart te maken met het coronavirus wat een diepgaande impact heeft gehad op de school;
- We hebben gedurende het jaar toe kunnen groeien naar een situatie dat we in de tweede lockdown feilloos konden overschakelen naar online onderwijs voor alle leerlingen waarbij het rooster gehandhaafd kon worden.;
- Om tot dat punt te komen hebben we in de tweede helft van 2020 flink geïnvesteerd in middelen en scholing voor docenten;
- In de schoolleiding is veel veranderd. Er is gekozen om de functie van conrector onderwijs niet te continueren. In 2021 zal de schoolleiding met nieuwe taken en portefeuilles gaan werken;

- In augustus startte een nieuwe rector. De nieuwe rector zal vanaf 2021 gaan inzetten op een heldere visie op onderwijs en een duidelijke profilering van de school;
- De examenresultaten waren in 2020 prima. Net als voorgaande jaren. De mavo springt eruit met 100%. Maar de havo met 96% en het vwo met 97% deden het goed. We voldoen aan de normen van de inspectie van het onderwijs.
- We participeren nog altijd met enthousiasme in de Opleidingsschool Haaglanden en leveren een bijdrage aan het verminderen van het kwalitatieve en kwantitatieve lerarentekort in de Haagse regio;
- In de eerste klas van de mavo geven we het vak drama in combinatie met de mentorlessen. Een evaluatie moet uitwijzen of we dit misschien breder willen inzetten;
- Er zijn uitdagende lessen ontwikkeld voor groep acht leerlingen met een vwo-advies. Deze Plusklas is in november weer 2020 gestart.

Maerlant-Lyceum

Hoofdstuk 1

Het Maerlant-Lyceum is een havo, vwo (atheneum en gymnasium)-school in Benoordenhout, een school met een 103-jarige traditie. De school is sinds 1926 gehuisvest in het monumentale, maar in de afgelopen jaren sterk gerenoveerde, pand aan de Johannes Bildersstraat. Het pand huisvest in 2020 1110 leerlingen, waardoor ieder lokaal en iedere lesruimte op ieder moment bezet is. Op dit moment worden reeds vakken 'buiten de deur' gegeven vanwege capaciteitsgebrek. In de afgelopen jaren is ingezet op een school van maximaal 1000 leerlingen, het huidige leerlingenaantal ligt echter een stuk hoger.

Dat betekent dat in 2020 besloten is om voor de plaatsing van leerlingen voor het schooljaar 2021-2022 eventueel te loten.

De school biedt, binnen een moderne context, regulier klassikaal onderwijs aan waarbij een goede leerlingbegeleiding naast resultaatgericht onderwijs staat. De school heeft een vwo/gymnasiumafdeling die ongeveer tweemaal zo groot is als de havo-afdeling. Er vindt een enorme opstroom plaats van leerlingen die met een havo-advies binnenkomen en op het vwo hun onderwijs volgen tot en met het examenjaar.

Er stromen daarnaast gedurende de schoolcarrière nauwelijks leerlingen uit, terwijl er wel veel leerlingen tussentijds instromen.

Dit betekent dat het examenresultaat op hoog niveau houden een grote uitdaging is.

Het Maerlant is een goed georganiseerde, stabiele school met veel activiteiten (een uitgebreid reisprogramma en veel verrijkende activiteiten) en een zeer grote betrokkenheid van leerlingen en ouders.

Hoofdstuk 2

Het Maerlant-Lyceum is een klassieke school waar het klassenproces en de sturing vanuit de docent centraal staat. Daarbinnen wordt het onderwijs steeds individueler en uitdagender aangeboden. Met de investeringen die in ICT gedaan zijn, kunnen leerlingen steeds beter individueel werken, er wordt geëxperimenteerd met gespreid examineren en examineren op verschillende niveaus en leerlingen kunnen vrijwel onbeperkt vakkencombinaties kiezen in de bovenbouw.

De traditionele speerpunten zijn vto (versterkt taalonderwijs) met extra Engels, Frans en Duits, bèta- excellentie (met robotica, NLT en wiskunde-D) en gymnasium. Deze speerpunten zijn in het afgelopen jaar verrijkt met ICT en duurzaamheid. Het Maerlant zit in het ECO-school traject.

Binnen het curriculum wordt steeds meer projectmatig aangeboden. In de onderbouw zijn er tweemaal per jaar Maerlantweken waarbij het reguliere onderwijsprogramma vervalt en er projecten aangeboden worden die vakoverstijgend, verrijkend zijn of leerlingen aanspreekt op 21e-eeuwse vaardigheden. Doordat 2020 voor een heel groot gedeelte in het teken stond van corona hebben de Maerlantweken niet plaats kunnen vinden.

Hoofdstuk 3

ICT en onderwijs

In het jaarverslag 2019 staat beschreven hoe het Maerlant in de jaren 2017-2019 een inhaalslag heeft gemaakt op het gebied van ICT. Alle lokalen werden ingericht met de nieuwste digiborden, alle docenten sturen deze aan via hun door de school verstrekte laptop, de door de school gebruikte Office-omgeving is volledig ingericht en communicatie via Teams werd opgezet.

Toen in 2020 leerlingen en docenten vanuit huis moesten werken, ging deze overgang vrij soepel. Dat komt mede door de uit docenten bestaande helpdesk, waarin niet alleen technische ondersteuning werd gegeven aan leerlingen en docenten, maar ook onderwijskundige adviezen gegeven werden. Het op afstand volgen van onderwijs is goed georganiseerd en wordt door leerlingen en ouders goed gewaardeerd. Groot voordeel is dat vrijwel alle leerlingen over een laptop kunnen beschikken, al dan niet door de school verzorgd.

Het terugbrengen van werkdruk

Dit onderwerp is continu onderwerp van gesprek tussen de schoolleiding en het personeel, vaak vertegenwoordigd door de personeelsraad.

Om de werkdruk te verminderen is een aantal maatregelen genomen. Wel is belangrijk te vermelden dat in 2020 er sprake is geweest van een vergroting van de werkdruk door allerlei corona gerelateerde zaken:

- de klassendeler is verlaagd van 30 naar 28;
Op het Maerlant zijn de lokalen ronduit klein en als docent word je in een klas van 30 geconfronteerd met zeer weinig loopruimte en ruimte tussen de banken van leerlingen.
Door de klassen maximaal 28 leerlingen te maken, ontstaat iets van ruimte. In de praktijk zijn de klassen vaak iets kleiner, doordat de deler niet precies op 28 valt. Het streven is de klassengrootte op termijn te verkleinen naar 26. Hierdoor wordt ook het individueel begeleiden van leerlingen meer mogelijk;
- het verder organiseren van de school in docententeams;
Met het aanstellen van een leerlaagcoördinator per leerlaag is de herziening van de managementstructuur compleet. Leerlaagcoördinatoren hebben een eigen team, docenten hebben een duidelijke sparringpartner waardoor de lijnen binnen de organisatie korter worden;
- betere faciliteiten docenten
met de personeelsraad is afgesproken dat de convenantsgelden besteed worden aan voorzieningen voor personeel, zoals een vernieuwing van de personeelskamer.

De school werkt aan een continue verbetercultuur

Het Maerlant heeft stappen gezet om ontwikkelingen vanuit het team te laten komen. Zo worden ICT-ontwikkelingen geïnitieerd vanuit een team docenten, is er vanuit docenten een hele leerlijn duurzaamheid opgezet en is er vanuit docenten intervisie vormgegeven.

De school faciliteert deelname aan congressen en workshops om tot continue verbetering te komen en het lager leggen van verantwoordelijkheden in de organisatie maakt dat docenten en andere personeelsleden zich meer professional voelen.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen.

Het belangrijkste voornemen voor 2020 was het verder ontwikkelen van de zelfstandigheid van leerlingen. Dit zou mede vorm krijgen door de Maerlantweken voor de onderbouw in te richten en verder in te zetten op het zelfstandig digitaal leren in onder- en bovenbouw. 2020 heeft natuurlijk in het teken gestaan van het omgaan met de coronamaatregelen.

Er werd veel gevraagd van docenten, schoolleiding en ondersteuning, maar het is gelukt om het online onderwijs goed neer te zetten, waarbij we direct een aantal doelen van onderwijsontwikkeling hebben behaald. De uitdaging blijft om deze ontwikkelingen structureel vorm te geven, maar met de verwachting dat 2021 nog in het teken zal staan van corona zal het online onderwijs vast verankerd worden in het Maerlant.

Maris College

Hoofdstuk 1: Algemeen

Het Maris College is een school met ruim 2.700 leerlingen. We verzorgen onderwijs op alle niveaus van de VMBO basisberoepsgerichte leerweg met leerwegondersteuning tot en met vwo met technasium. De school bestaat uit zes verschillende locaties die in zeven verschillende gebouwen zijn gehuisvest. Alle locaties zijn langs de kust gesitueerd van Kijkduin tot aan Scheveningen. Op onze school is een doorsnede van Den Haag terug te vinden. We trekken leerlingen uit alle wijken en van diverse afkomst. Wij willen kansrijk onderwijs aanbieden. Daarom hebben we de school ingericht in zes kleinschalige locaties. Door de kleinschaligheid weten wij al jaren een veilig leerklimaat te bieden waarbij op alle locaties een dakpanstructuur bestaat. Daarmee willen we onze leerlingen optimale mogelijkheden bieden om op- of door te stromen.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie van de school

De visie van het Maris College is "samen in beweging voor kansrijk onderwijs". Wij vinden het als school belangrijk om een bijdrage te leveren aan het verminderen van de kansongelijkheid in het onderwijs in de stad Den Haag. Daarom houden wij de dakpanstructuur op al onze locaties bewust in stand. In combinatie met het veilige leerklimaat, de duidelijke en tegelijkertijd warme pedagogische benadering zorgt ervoor dat wij al jaren een relatief hoge op- en doorstroom realiseren. Hiertoe is de Maris brede verbinding tussen de locaties en een goede samenwerking op het niveau van de vaksecties een vereiste. Wij willen voorkomen dat leerlingen drempels ervaren bij de op- of doorstroom naar een hoger niveau, datzelfde geldt uiteraard ook in het geval van afstroom. Om die reden hebben wij de positie van de vaksectievoorzitter het afgelopen jaar versterkt en is er geïnvesteerd in een scholingstraject. Verder willen we -naast het redelijk traditionele, klassikale onderwijsaanbod- meer ruimte maken voor 21e-eeuwse vaardigheden in ons onderwijs. Het afgelopen jaar zijn we hierover in het kader van het nieuwe schoolplan in gesprek gegaan met medewerkers, ouders en leerlingen. Kansrijk onderwijs leidt uiteraard in de eerste plaats naar kwalificatie, maar moet in onze ogen ook een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van vaardigheden die leerlingen nodig hebben om succesvol te kunnen deelnemen aan het vervolgonderwijs en daarna op de arbeidsmarkt. We zijn afgelopen jaar gestart met de inventarisatie van deze vaardigheden en het denken over de inbedding hiervan in ons onderwijsprogramma.

Hoofdstuk 3: Stand van zaken beleidsambities

Beleidsambitie 1 Scholen van VO Haaglanden borgen de huidige onderwijskwaliteit en daar waar mogelijk wordt deze onderwijskwaliteit verder verhoogd

Net als in 2019 hebben we ook in 2020 op basis van de gegevens in het leerlingvolgsysteem per vak en per locatie een boekje gemaakt met alle examenresultaten. Hierin wordt een overzicht gegeven van de resultaten van de afgelopen drie jaar waarbij aan de hand van een landelijke benchmark te zien is hoe wij het op onze school doen. Omdat in het voorgaande jaar is gebleken dat de vaksectievoorzitters het moeilijk vinden om hierover de professionele dialoog met hun collega's aan te gaan, hebben we in 2020 geïnvesteerd in een scholingstraject dat hen hierbij moet ondersteunen. Dit scholingstraject wordt verzorgd door het Haags Centrum voor Onderwijsadvies (HCO). Hierin hebben de vaksectievoorzitters inzicht gekregen in de belangrijkste principes van professionele afstemming. Op die manier proberen we de professionele cultuur op onze school een extra stimulans te geven en het eigenaarschap voor de examenresultaten zo laag mogelijk in de organisatie te beleggen.

Beleidsambitie 7 De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school

We hebben het afgelopen schooljaar opnieuw leerlingen laten meedenken over te ontwikkelen activiteiten en beleid. We hebben daartoe net als vorig jaar een leerlingenraad dag georganiseerd waarbij een groep van circa 25 leerlingen afkomstig van alle locaties samen hebben gebrainstormd over een aantal plannen en beleidsambities van de school. Hierbij hebben zij ons als schoolleiding van nuttige feedback en input voorzien die wij hebben verwerkt in het nieuwe schoolplan. Voorbeelden hiervan zijn een versterkte aandacht voor Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB), meer ruimte voor buitenschools leren en het gedoseerd aanleren van planningsvaardigheden.

Beleidsambitie 8 De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT binnen hun school en beschrijven deze

In de voorgaande schooljaren is een aantal pilots op onze school uitgevoerd om het gebruik van ICT in het onderwijs te bevorderen. Hiermee wilden wij een betere determinatie, meer maatwerk en een andere inzet van de docent mogelijk maken. Hierbij waren enkele vakken (voornamelijk wiskunde, biologie en Engels) en een klein deel van de collega's betrokken. Het bleef in de praktijk lastig om deze pilots te verbreden. Als gevolg van de coronacrisis heeft het digitale werken echter een grote vlucht genomen. Door deze urgentie ontstond een vergrote bereidheid onder de collega's om zich te bekwamen in digitaal lesgeven. Hiervoor hebben wij een Maris Congresdag gehouden waarin collega's verder geschoold zijn in digitale didactiek en de toepassing van diverse tools die het online lesgeven moeten verbeteren. Het komende jaar gaan wij hiermee verder. Wij zullen 20 "toolmasters" gaan opleiden die hun kennis en vaardigheden vervolgens kunnen inzetten om hun collega's weer verder te helpen. We gaan dus volgens het concept van "train de trainer" verder. Uit deze groep van toolmasters zullen wij vervolgens 3 collega's selecteren die tijd en ruimte krijgen om zich nog verder te verdiepen en ontwikkelaars kunnen worden van digitale lesmaterialen die ingezet kunnen worden bij bepaalde vakken.

Hoofdstuk 4: Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2020

In 2020 hebben wij gewerkt aan het nieuwe schoolplan voor de periode 2021-2025. Hiertoe hebben wij meer dan 20 verschillende sessies gehouden met medewerkers, leerlingen en ouders. In deze sessies hebben wij de input voor het nieuwe schoolplan opgehaald. De belangrijkste richting die hieruit voortgekomen is is, een versterkte inzet op "life skills" (een mix van burgerschapsvorming en persoonlijke ontwikkeling) en activerend onderwijs (o.a. meer vakoverstijgend werken in de vorm van uitdagende projecten en buitenschools leren).

Verder zijn we doorgegaan met de ontwikkeling van het project Techniek aan Zee. Halverwege het jaar 2020 is onze Hotspot in de haven in gebruik genomen. Daarnaast zijn we in de tweede helft van 2020 in samenwerking met het ROC Mondriaan gestart met de ontwikkeling van een nieuwe opleiding "creatieve technologie". Deze opleiding moet gaan aansluiten op het programma dat wij in de Hotspot aanbieden en in het beroepsgerichte vak D&P. Het wordt een brede opleiding waarin techniek samengaat met andere vaardigheden zoals out-of-the-box denken, samenwerken en communiceren waarmee wij hopen dat we een grotere doelgroep enthousiast kunnen maken voor een technische vervolgopleiding. Het is de bedoeling om toe te werken naar een start van deze vervolgopleiding in het schooljaar 2022-2023 en in het komende schooljaar te experimenteren met onderdelen van de nieuwe opleiding in het curriculum van onze 3e klassers. We hebben het Johan de Witt gevraagd om hierin te participeren.

Tot slot zijn wij ons aan het voorbereiden op de komst van de nieuwe leerweg waarbij op de mavo ook een praktijkgericht vak wordt ingevoerd. Op de locaties Houtrust, Bohemen en Kijkduin moeten het curriculum en de lessentabel hiervoor worden herzien. We hebben besloten om de nieuwe leerweg op te hangen aan het vak D&P waar we op diverse locaties op basis- en kaderniveau inmiddels goede ervaringen mee hebben opgedaan. Het vak D&P is heel breed en geeft onze VMBO leerlingen daarmee de kans op een uitgestelde beroepskeuze. Juist omdat de leerlingen in het VMBO op zo'n ontzettend jonge leeftijd moeten kiezen, vinden wij het belangrijk dat die keuze nog ruimte laat om zoveel mogelijk kanten uit te gaan.

Rijswijks Lyceum / Van Vredenburg College

Hoofdstuk 1: Algemeen

Het Rijswijks Lyceum en het Van Vredenburg College zijn gevestigd in Rijswijk, aan de rand van Den Haag. Onze scholen verzorgen onderwijs voor ongeveer 1.500 leerlingen in een grootstedelijke omgeving en herbergen een wereld aan talenten. Bij ons op school kunnen leerlingen onderwijs volgen op alle onderwijsniveaus, van vmbo-basisberoepsgerichte leerweg tot gymnasium, met een specifiek onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor LWOO en (hoog)begaafde leerlingen.

Wij willen al onze leerlingen uitdagen en ondersteunen om te excelleren op een passend onderwijsniveau en hen begeleiden naar een welgekozen vervolgopleiding. We vinden het belangrijk om leerlingen te stimuleren zich te ontplooiën tot zelfbewuste wereldburgers, die in staat zijn om te schakelen binnen de diversiteit van de maatschappij.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie

De onderwijsvisie van onze school is beschreven in het Schoolplan 2015-2020 en samengevat in vier richtinggevende principes. Ze zijn uitgewerkt voor leerlingen, maar gelden in essentie natuurlijk ook voor onze medewerkers.

BEWEGING: Wij stimuleren onze leerlingen om in beweging, en dus in ontwikkeling, te blijven. Onze leerlingen zijn actief betrokken bij hun eigen leerproces. Zij kunnen effectief schakelen tussen de verschillende sociale situaties waarin zij zich bevinden. Zij onderzoeken wat hun interesses, talenten en passies zijn en leren door ervaren omdat dit het beste beklijft.

LEF: Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen lef laten zien. Om (pro)actief te kunnen bewegen, is durf en lef nodig. Onze leerlingen hebben de moed om zich open te stellen (voor zichzelf en anderen), uit hun comfortzone te stappen en de uitdaging aan te gaan om zich te blijven ontwikkelen.

BETROKKEN: Wij stimuleren onderlinge betrokkenheid in ons onderwijs. Of het nu om verbinding gaat tussen leerlingen onderling, tussen leerlingen en docenten, tussen medewerkers onderling of tussen de scholen en de omgeving: ontwikkelen en leren doe je niet alleen, maar vanuit een sociale relatie en betrokkenheid.

DOELBEWUST: Wij vinden het ontwikkelen van doelbewustzijn bij onze leerlingen belangrijk. Leren is verbonden met leerdoelen en ontwikkeling is verbonden met ontwikkelingsdoelen. Deze doelen kunnen in de loop der tijd verschuiven. Wat belangrijk is, is dat onze leerlingen vooral in staat zijn zelf doelbewust richting te geven aan hun activiteiten en daar eigenaarschap voor kunnen en willen nemen.

Hoofdstuk 3: Ontwikkelingen

Digitalisering van het onderwijs en de organisatie

In 2020 zijn, als gevolg van de lockdown en scholensluiting, de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering van ons onderwijs én onze organisatie versneld. In de organisatie zijn wij bijna volledig overgegaan op werken via Office 365. Docenten en leidinggevendenden maken geen gebruik meer van de lokale schijven. Wat betreft het onderwijs op afstand heeft onze school de keus gemaakt om het onderwijsaanbod voor leerlingen via twee platformen aan te bieden: Teams en LessonUp. Alle docenten hebben hier via de school een licentie voor gekregen. De communicatie naar leerlingen blijft voor een groot deel wel via Magister verlopen. Daarnaast hebben we in 2020 ook een nieuw digitaal systeem aangeschaft en ingericht voor de gesprekscyclus: De Digitale GespreksCyclus. De eerste ervaringen hiermee zijn positief.

Bovendien hebben alle docenten in 2020 een laptop gekregen van school om hun werk te vergemakkelijken en zo een kleine bijdrage te leveren aan het verminderen van de werkdruk. Ook leerlingen hebben we daar waar nodig voorzien van een device om te kunnen blijven deelnemen aan het (online) onderwijsaanbod. In 2020 hebben we ongeveer 230 Chromebooks uitgeleend.

Professionalisering: leren van en met elkaar

Er is in het vorige jaar veel tijd geïnvesteerd in nieuwe en bestaande initiatieven om van en met elkaar te leren, zowel binnen als buiten de school. Belangrijke thema's hierbij zijn digitale didactiek, digitalisering van de organisatie en kansengelijkheid. Bijvoorbeeld in het Platform Urban Education 070, in het kader van het CEOS project, de werkgroep LessonUp en de expertgroep formatief evalueren. Daarnaast is er op andere manieren kennis gedeeld in de school, bijvoorbeeld door goede voorbeelden te delen en elkaar te wijzen op workshops, instructievideo's en artikelen. Dit gebeurt o.a. via de mail en via het MS Teams 'Teams Tips & Tricks'.

Betrekken van leerlingen en medewerkers bij het beleid

In 2020 hebben er verschillende activiteiten plaatsgevonden om leerlingen en medewerkers te betrekken bij het beleid van de school en het bestuur. De resultaten van de tevredenheidsonderzoeken zijn bijvoorbeeld besproken door de schoolleiding en de PMR en er is verslag van gedaan voor de overige collega's. Begin 2020 hebben ook diverse collega's en een aantal leerlingen deelgenomen aan het Toekomstcafé en de Toekomsttop om mee te denken over het nieuwe strategisch beleidsplan van VO Haaglanden. Bovendien zijn we ook gestart met activiteiten om input op te halen voor ons eigen nieuwe schoolplan. We hebben bijvoorbeeld een enquête verstuurd om het oude schoolplan te evalueren, diverse gesprekken en een workshop met de PMR georganiseerd, gesproken met de ouderraad, een studiemiddag gehouden voor alle medewerkers en de mening van leerlingen gepeild in de 'Future Classroom'. Met de uitwerking hiervan gaan we in 2021 verder en resulteert dan in een nieuw schoolplan.

Hoofdstuk 4: Hoogtepunten

Belangrijke ontwikkelingen in het jaar 2020:

- presentatie eerste resultaten CEOS project (Creating Equal Opportunities at School: internationaal project om schooltaal woordenschat bij cognitief sterke leerlingen te vergroten);
- alle docenten toegang tot LessonUp;
- laptop voor alle docenten;
- verwelkomen van ongeveer 30 nieuwe collega's, waaronder een nieuwe conrector;
- afsluiting van het schooljaar met een feestelijke lunch op het schoolplein, op gepaste afstand natuurlijk;
- tomeloze inzet en flexibiliteit van collega's om onderwijs op afstand te verzorgen en leerlingen te begeleiden;
- herinrichting en verbouwing van lokalen en gangen VVC .

Segbroek College

Hoofdstuk 1: Het Segbroek

Het Segbroek is een van de grootste openbare scholen voor voortgezet onderwijs in de stad Den Haag en de regio Haaglanden. De school heeft opleidingen voor gymnasium, vwo, havo en mavo. De school heeft twee locaties: locatie Klaverstraat die momenteel ingrijpend verbouwd wordt en de locatie Goudsbloemlaan die het afgelopen schooljaar ingrijpend gerenoveerd is. Het onderwijs van deze laatste locatie is in het afgelopen schooljaar verzorgd in tijdelijke huisvesting.

De school trekt leerlingen uit heel Den Haag en directe omgeving en is daarmee een afspiegeling van de grootstedelijke samenleving. De school is onlosmakelijk verbonden met de omgeving en werkt in het kader van het gewone onderwijs en de verschillende talentprogramma's nauw samen met culturele en maatschappelijke instellingen en met mbo- en hbo-opleidingen.

Het Segbroek College is een sportieve en creatieve school. Dat betekent dat leerlingen bij ons leren om hun talenten te ontdekken, hun grenzen te verleggen en om tot optimale prestaties te komen. De school biedt leerlingen een veilige omgeving om te leren. Dat doen we voor al onze leerlingen, waar ze ook vandaan komen en wat hun talent ook is. Daarnaast is de school de enige Topsporttalentschool (voorheen Loot) in de regio; verder is de school CultuurProfielschool. Leerlingen kunnen naast topsport hun talenten ontplooiën op het gebied van dans, theater, kunst, muziek en technologisch design.

Het Segbroek College is een school waar je mag zijn wie je bent. Iedereen is dan ook welkom op het Segbroek.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie

Maatschappelijke diversiteit is al 35 jaar de kracht van de school. Onze opdracht is de leerlingen voor te bereiden op een zinvol leven in onze samenleving. Hen kennis en vaardigheden aan te reiken die ze nodig hebben om zich veerkrachtig te kunnen bewegen in een steeds veranderende wereld. Het Segbroek ziet zichzelf als een samenleving in wording.

Inspanning en resultaat kun je niet los zien van elkaar. De lat ligt hoog op onze school. Inzet, nieuwsgierigheid en een onderzoekende houding worden erg gewaardeerd. Want op school werk je aan je eigen ontwikkeling. Je bereidt jezelf voor op je leven na je schooltijd. Dat vinden we belangrijk. Je verlaat de school dan ook met een diploma dat wat betekent. Een diploma dat goed aansluit op de vervolgopleidingen.

In het kader van diversiteit participeert de school in projecten als de transformatieve school en urban education. Binnen bepaalde afdelingen van de school worden docenten hierin getraind.

Hoofdstuk 3: Beleidsambities

Kwaliteit van het onderwijs

Het beleid van het voorafgaand schooljaar is onverdroten voortgezet. In de eerste plaats hebben we een duidelijk onderwijsconcept geformuleerd op grond van een geherformuleerde onderwijsvisie: *het Segbroek is een school die de traditionele uitgangspunten van de didactiek omarmt en de docent als regisseur van het onderwijsleerproces ziet.*

In dat kader hebben we vooral gewerkt aan een sterk en herkenbaar primair proces waarin de vijf rollen van de docent (gastheer, presentator, didacticus, pedagoog en afsluiter) duidelijk herkenbaar zijn. Deze vijf rollen vormen daarmee de ankerpunten voor elke les. Daarnaast hebben we gewerkt aan rust in het gebouw door de herijking en invoer van een aantal basale school gedragsregels.

Met secties zijn we structureel in gesprek over de onderwijsresultaten: dat betekent enerzijds het gesprek aangaan over de examenresultaten (waarbij we de percentielscores van de individuele docent als uitgangspunt nemen) en de resultaten in de diverse leerjaren. Mede op grond van deze

resultaten hebben we gewerkt aan duidelijke overgangsnormen.

Het toetsbeleid is herzien: het aantal toetsen is drastisch verminderd en er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen formatief en summatief toetsen. Juist het meer formatief toetsen zorgt ervoor dat een leerling meer de eigenaar wordt van zijn eigen leerproces. Door deze wijze van toetsen in te voeren vermindert de toetsdruk in de school en kunnen leerlingen en docenten eerder zien waar de leemtes liggen.

Al deze facetten spelen een rol om de basiskwaliteit van het onderwijs tot stand te brengen en die kwaliteit te vergroten.

Voornamelijk binnen de havo-afdeling is het onderwijs intensief geanalyseerd. Daarnaast is er een regiegroep in het leven geroepen die samen met de docenten werkt aan versterking van de basiskwaliteit. Vanuit de gegevens van deze analyse zijn de contouren neergezet voor een taalbeleid en het werken met methode onafhankelijke toetsen.

Professionalisering

De school neemt deel aan het zogenaamde "inductietraject" en is in dat kader opleidingsschool.

De begeleiding van nieuwe docenten is in handen van twee Bossen. Er is een samenwerkingsverband met het ICLON.

Wat betreft scholing gebeurt er veel, maar beleidsmatig is een en ander niet in detail uitgewerkt of vastgelegd. In vervolg op het nieuwe schoolplan 2017-2021 is de planning komend jaar een uitgewerkt scholingsplan te presenteren.

Gehanteerde uitgangspunten tot nu toe: facilitering van het halen van een eerste en tweede bevoegdheid; in principe honorering van individuele scholingswensen indien passend in het persoonlijk ontwikkelingsplan dan wel in relatie tot de onderwijskundige ontwikkeling in sectie of afdeling. De school wil zo veel mogelijk bevoegde docenten in dienst hebben. Met docenten-in-opleiding worden afspraken gemaakt om binnen de daarvoor geldende termijnen hun bevoegdheid te halen. Waar nodig ondersteunt de school dit.

Het Segbroek neemt deel in de Haagse Opleidingsschool. De school participeert ook in diverse werkgroepen die deze opleidingsschool organiseert. Als grootste school binnen de opleidingsschool werken op dit moment bijna 25 studenten in deze school die intensief begeleid worden door de schoolopleiders en de werkplekbegeleiders. De werkplekbegeleiders hebben allemaal een trainingstraject achter de rug.

Nieuwe docenten participeren in intervisiegroepen die georganiseerd worden door de Bossen van de school.

Terugbrengen van werkdruk en piekbelasting

Bij het opstellen van de jaaragenda 2019-2020 is geprobeerd de piekbelasting terug te dringen.

Het onderwerp werkdruk, taakbeleid en piekbelasting staat prominent op de agenda van de (P)MR en wordt regelmatig met de directie aan de orde gesteld.

Werkdruk is een steeds terugkomend onderwerp in gesprekken directie – MR. Juist om dit verder vorm te geven wordt het komend jaar het taakbeleid herzien.

Regelmatig wordt er met personeelsleden gesproken over werkdruk. Juist de invoering van het flexrooster en het standaard invoeren van een mentoruur als onderdeel van de reguliere lestaak betekent een vermindering van de werkdruk (in vergelijking met de vorige jaren). Tegelijkertijd

moeten we constateren dat juist de invoering van het flexrooster en een versterking van de relatie met ouders als werkverzwaring wordt ervaren. We hebben wel de overtuiging dat we straks in algemene zin kunnen zien dat het flexrooster rust in de school brengt (minder wisselmomenten) en dat de invoering van Mentor-Ouder-Leerlinggesprekken veel waarde heeft voor de resultaten van de leerlingen.

Hoofdstuk 4. Ontwikkelingen in 2020

We kunnen de ontwikkelingen in het afgelopen schooljaar niet los zien van de coronacrisis die onze samenleving en dus de scholen (lees ook het Segbroek) zo hard getroffen heeft. In plaats van het uitbouwen van het beleid rond het flexrooster moesten we vanaf 15 maart 2020 de bakens totaal verzetten en ons gaan richten op onderwijs-op-afstand. Vanaf eind mei werd dit gecombineerd met lessen op school.

Op het gebied van onderwijs-op-afstand heeft de school een grote ontwikkeling doorgemaakt; Docenten zijn veel meer bedreven geraakt in het verzorgen van lessen-op-afstand. Er is schoolbreed een platform bepaald waarop de lessen gegeven moeten worden, er zijn afspraken over hoe die lessen eruit moeten zien en er zijn ook duidelijke afspraken gemaakt met leerlingen. Ook de Inspectie (oriënterend onderzoek) is enthousiast over de documenten die de school heeft gemaakt en de wijze waarop dit door docenten wordt vormgegeven. Natuurlijk is nog lang niet alles optimaal. We zijn aan het onderzoeken hoe we ook digitaal kunnen toetsen en we proberen een modus te vinden hoe we als managementteam zicht krijgen op de kwaliteit van de lessen. Dat zijn de uitdagingen voor de komende tijd.

Het schooljaar 2019-2020 zou voor een groot gedeelte in het teken staan van een verdere uitbouw van het flexrooster. Juist op het moment dat de evaluatie van dit rooster zou beginnen, stak corona ruw een spaak tussen de wielen, waardoor we nog steeds bezig zijn bepaalde processen rond dit rooster en de werkwijze vorm moeten geven.

Naast de onderwijskundige component is er veel aandacht besteed aan de logistieke processen: we zijn nog steeds niet tevreden over het rooster. Door Zermelo hebben we ons rooster laten analyseren om erachter te komen waarom het rooster niet oplevert wat we ervan verwachten. Eerste conclusie is dat wij bepaalde processen richting het nieuwe schooljaar strakker moeten organiseren.

Renovatie

Veel aandacht voor de school ging uit naar de renovatie in het algemeen en naar de Goudsbloemlaan in het bijzonder. Hoewel het bouwproces soms zijn eigen loop lijkt te nemen, is het op een school toch anders dan een regulier kantoor: er moest op zoek worden gegaan naar alternatieve locaties voor het onderwijs (waaronder een gymzaal) en ook dan moet alles logistiek weer naar behoren functioneren. Met behulp van de afdeling huisvesting van VO-Haaglanden hebben we deze processen tot nu toe goed vorm kunnen geven. Aan het eind van schooljaar 2019-2020 hebben we een mooi en modern schoolgebouw aan de Goudsbloemlaan. De verbouwing van de Klaverstraat is op het moment van schrijven in volle gang. Het blijkt dat het moeilijk samengaat: een school runnen in coronatijd en een verbouwing die heel veel ruimten in de school opslokt. Hier werken we met de afdeling huisvesting van de stichting hard om het onderwijs zo goed mogelijk te laten doorgaan.

Beleid

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van het onderwijs heeft binnen heel VO Haaglanden grote aandacht. Alle scholen van VO Haaglanden hanteren een kwaliteitszorgsysteem, dat cyclisch, systematisch en opbrengstgericht is (PDCA-model).

Alle VO Haaglanden scholen geven bovendien hoge prioriteit aan de professionalisering van docenten. De docent bepaalt immers elke dag opnieuw, in ieder lesuur, de kwaliteit van het onderwijsproces. Daarbij is de docent van grote invloed op het leerplezier, de motivatie en de prestaties van leerlingen. Kwaliteitsontwikkeling en professionalisering vragen bijzondere aandacht. Door middel van 360-graden feedback, intervisie, collegiale consultatie, functionerings- en beoordelingsgesprekken leren docenten van en met elkaar.

Het college van bestuur monitort meerdere malen per jaar de ontwikkeling van de scholen op relevante terreinen. Daarbij komen expliciet aan de orde de stand van zaken met betrekking tot het onderwijs op de school, het personeel, de financiën, de interne organisatie en de huisvestingssituatie. Bij deze monitoring maakt het college van bestuur gebruik van de zogenaamde 'pasfoto'. Aan de hand van een groot aantal kengetallen worden de beleids- en beheersprocessen binnen de scholen besproken. Op grond daarvan worden afspraken gemaakt over doelstellingen en actiepunten. In een cyclisch proces worden deze geëvalueerd. De resultaten worden eveneens voorgelegd aan de interne- en externe toezichthouders: de medezeggenschapsraden, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de raad van toezicht en de Inspectie van het Onderwijs.

In het nieuwe Strategisch Beleidsplan 2021-2025 zet VO Haaglanden nog meer in op borging van de onderwijskwaliteit. Naast de al bestaande beleidsambities zijn nieuwe geformuleerd met betrekking tot - onder meer - systematische kwaliteitszorg, maatwerk en beleid op het gebied van taal, toetsen en burgerschapsvorming. Daarnaast worden belangrijke volgende stappen gezet in de professionalisering van medewerkers. Collegiale visitatietrajecten en de oprichting van de huisacademie spelen daarbij een belangrijke rol.

Onderwijsresultaten 2020

De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de kwaliteit van het interne kwaliteitszorgsysteem van de scholen. Voor het toezicht op de onderwijsresultaten hanteert de Onderwijsinspectie het 'Onderwijsresultatenmodel', dat zich richt op vier indicatoren.

- Positie van de leerlingen in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool;
- Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (onderbouwsnelheid);
- Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (bovenbouwsucces);
- Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (examencijfers).

Het eindoordeel wordt gebaseerd op het aantal indicatoren waarbij de norm is gehaald, in combinatie met een eventueel onderzoek. In het onderwijsresultatenmodel van 2020 zijn de resultaten tot en met 2019 verwerkt. De Inspectie van het Onderwijs heeft op basis van de indicatoren en het onderzoek geoordeeld dat de kwaliteit van alle afdelingen van alle scholen voldoende was. Het onderzoek naar de havo-afdeling van twee scholen (Johan de Witt Zusterstraat en Rijswijks Lyceum) heeft bovendien duidelijk gemaakt, dat deze tot de weinige scholen in Nederland behoren waar nagenoeg alle leerlingen een migratie-achtergrond hebben en meer tijd nodig hebben om hun achterstanden in te lopen. De Inspectie van het Onderwijs is daarom voornemens om op deze afdelingen jaarlijks na te gaan of het nodig is af te wijken van de beslisregels bij het beoordelen van de resultaten.

	Afdeling	eindoordeel kwaliteit onderwijs	Onderwijs- positie lj 3 t.o.v. advies PO	Onder- bouw- snelheid	Boven- bouw- succes	Gemid- deld cijfer Centraal Examen
		2020	gem. 3 jr	gem. 3 jr	gem. 3 jr	gem. 3 jr
Dalton	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Haganum	VWO	voldoende	onder	boven	boven	boven
Haags Montessori Lyceum	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	onder
	VWO	voldoende			boven	boven
Johan de Witt Scholengroep	VMBO b	voldoende	boven	boven	onder	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			onder	boven
	HAVO	onvoldoende			onder	onder
	VWO	voldoende			boven	boven
Lyceum Ypenburg	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			onder	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Maerlant Lyceum	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Maris Belgisch Park	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Maris Bohemen	VMBO k	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
Maris Houtrust	VMBO (g)t	voldoende	boven	onder	boven	boven
Maris Kijkduin	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
Maris Statenkwartier	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
Maris Waldeck	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
Van Vredenburg College	VMBO b	voldoende	boven	onder	boven	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
Rijswijks Lyceum	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	onvoldoende			onder	onder
	VWO	voldoende			boven	boven
Segbroek College	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	onvoldoende			onder	onder
	VWO	voldoende			boven	boven

Bron: <https://www.zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/>

Examenresultaten 2020

In het onderwijsresultatenmodel van 2020 zijn de examenresultaten tot en met 2019 opgenomen. Vanwege het wegvallen van het centraal examen in 2020 zijn in de tabel alleen de slagingspercentages van 2020 van de scholen weergegeven. Die slagingspercentages lagen in 2020 in het hele land hoger dan in voorgaande jaren.

EXAMENRESULTATEN - PERCENTAGE GESLAAGDEN

Vmbo basis	2018	2019	2020
Johan de Witt SG Zusterstraat	96%	100%	100%
Johan de Witt SG Hooftskade	92%	97%	96%
Johan de Witt SG Capadosestraat		100%	100%
Maris College Kijkduin	94%	100%	100%
Maris College Statenkwartier	100%	100%	100%
Maris College Statenkwartier-MVI		100%	100%
Maris College Waldeck	100%	100%	100%
Van Vredenburg College	97%	100%	100%
%-Landelijk	98%	98%	99,4%

Vmbo kader	2018	2019	2020
Johan de Witt SG Zusterstraat	96%	97%	100%
Johan de Witt SG Hooftskade	100%	93%	100%
Maris College Bohemen	99%	100%	98%
Maris College Kijkduin	100%	94%	100%
Maris College Statenkwartier	100%	100%	100%
Maris College Statenkwartier-MVI		100%	100%
Maris College Waldeck	100%	100%	100%
Van Vredenburg College	94%	84%	97%
%-Landelijk	95%	96%	99,5%

Mavo	2018	2019	2020
Haags Montessori Lyceum	96%	96%	96%
Johan de Witt SG Zusterstraat	89%	100%	100%
Lyceum Ypenburg	100%	98%	100%
Maris College Bohemen	100%	98%	100%
Maris College Houtrust	97%	94%	100%
Maris College Kijkduin	92%	94%	100%
Maris College Statenkwartier	75%	100%	100%
Maris College Statenkwartier-MVI		100%	100%
Maris College Waldeck		100%	100%
Rijswijks Lyceum	86%	89%	89%
Segbroek College	89%	89%	100%
%-Landelijk	93%	93%	97,8%

EXAMENRESULATEN - PERCENTAGE GESLAAGDEN

Havo	2018	2019	2020
Dalton Den Haag	93%	84%	99%
Haags Montessori Lyceum	70%	76%	95%
Johan de Witt SG Zusterstraat	69%	94%	100%
Lyceum Ypenburg	91%	90%	99%
Maris College Belgisch Park	95%	98%	100%
Maerlant-Lyceum	93%	88%	100%
Rijswijks Lyceum	76%	81%	91%
Segbroek College	76%	81%	91%
%-Landelijk	88%	88%	96%

Vwo	2018	2019	2020
Dalton Den Haag	92%	97%	99%
Haags Montessori Lyceum	83%	84%	96%
Gymnasium Haganum	97%	96%	100%
Johan de Witt SG Zusterstraat	100%	88%	100%
Lyceum Ypenburg	96%	93%	98%
Maris College Belgisch Park	87%	91%	98%
Maerlant-Lyceum	90%	87%	100%
Rijswijks Lyceum	90%	47%	98%
Segbroek College	91%	91%	97%
%-Landelijk	92%	91%	98,6%

Bron: <https://scholenopdekaart.nl/>

Tevredenheidsenquêtes

Iedere twee jaar worden tevredenheidsenquêtes afgenomen onder personeel, leerlingen en ouders. De resultaten worden afgezet tegen de landelijke referentiegroepen en het gemiddelde van Stichting VO Haaglanden. De resultaten in deze rapportage betreffen de tevredenheidsenquêtes van 2019-2020.

Leerlingen

In totaal hebben 8683 leerlingen deelgenomen aan de tevredenheidspelling 2019-2020. Het gemiddelde rapportcijfer varieert van 6,4 tot 7,5. Het totale gemiddelde komt op 7,0 (tegenover 6,6 in de benchmark). De uitkomsten van de leerlingenenquêtes worden gebruikt bij de versterking van de onderwijskundige processen.

Ouders

In totaal hebben 3826 ouders gerespondeerd. De gemiddelde overall score van VO Haaglanden is 7,6 tegenover 7,3 in de benchmark. De scores variëren van 7,0 tot de 8,3. Bij nagenoeg alle onderliggende losse onderdelen zien we hoge scores. Ook hier geldt dat de uitkomsten van de enquêtes door de schoolleiding gebruikt worden bij de versterking van de organisatorische en onderwijsinhoudelijke processen.

Personeel

In totaal hebben 1002 medewerkers gerespondeerd. De gemiddelde overall score van VOH is 7,3 tegenover 7,1 in de benchmark. De scores variëren van 6,0 tot 8,3. De resultaten van de onderliggende losse onderdelen worden per school en bestuursbreed geanalyseerd ten behoeve van de versterking van het HRM-beleid.

Tevredenheidspeilingen

School	2014	2016	2018	2020	norm	
					SVOH	landelijk
						2020
Dalton						
leerlingen	7,7	7,5	7,4	7,5	7	6,6
ouders	8,1	8	8	8,1	7,6	7,3
personeel	8,1	8,1	8,1	8,1	7,3	7,1
De Einder						
leerlingen	7,2	7,3	6,6	6,8	7	6,6
ouders	7,6	7,8	7,6	8,3	7,6	7,3
personeel	7,2	7,2	7,4	7,4	7,3	7,1
Gymnasium Haganum						
leerlingen	7,6	8	7,9	7,5	7	6,6
ouders	8,1	8	8,1	8,1	7,6	7,3
personeel	7,9	7,8	7,9	7,6	7,3	7,1
Haags Montessori Lyceum						
leerlingen	7,6	8	7,7	7,1	7	6,6
ouders	8,1	8	7,6	7,4	7,6	7,3
personeel	7,9	7,8	7	7	7,3	7,1
Johan de Witt SG Capadosestraat						
leerlingen	6,4	7,4	7,3	7,3	7	6,6
ouders	7,8	7,7	7,6	7,7	7,6	7,3
personeel	6,7	7	6,8	7,2	7,3	7,1
Johan de Witt SG Glasblazerslaan						
leerlingen		7,7	7,5	--	7	6,6
ouders		8,1	8,5	--	7,6	7,3
personeel		7,2	6,9	7,7	7,3	7,1
Johan de Witt SG Hoofskade						
leerlingen	7,7	6,5	6,2	7,3	7	6,6
ouders	8,3	7,7	6,9	7,6	7,6	7,3
personeel	7,2	6,8	6,9	7,5	7,3	7,1
Johan de Witt Zusterstraat						
leerlingen	6,3	6,2	6,7	6,9	7	6,6
ouders	6,8	6,8	7,1	7,5	7,6	7,3
personeel	6,8	7,3	6,9	7,6	7,3	7,1
Lyceum Ypenburg						
leerlingen	6,9	7	6,6	6,6	7	6,6
ouders	7,6	7,6	7,1	7	7,6	7,3
personeel	7,2	7,5	6,9	7	7,3	7,1
Maerlant-Lyceum						
leerlingen	7,1	7,3	7,4	7,2	7	6,6
ouders	7,9	7,9	8	7,8	7,6	7,3
personeel	8,1	8	8	7,5	7,3	7,1
Maris College Belgisch Park						
leerlingen	6,7	7,5	7	6,9	7	6,6
ouders	7,7	8,1	7,8	7,2	7,6	7,3
personeel	7,2	7,8	7,4	7,1	7,3	7,1
Maris College Bohemen						
leerlingen	6,9	6,9	6,9	7	7	6,6
ouders	7,8	7,8	7,8	7,9	7,6	7,3
personeel	7,6	7,6	7,9	7,3	7,3	7,1
Maris College Houtrust						
leerlingen	6,4	7	7,1	7,1	7	6,6
ouders	7,5	8	8,1	7,9	7,6	7,3
personeel	7,6	7,9	8	8,3	7,3	7,1
Maris College Kijkduin						
leerlingen	5,5	7,2	6,9	7,2	7	6,6
ouders	7,3	7,7	8	8	7,6	7,3
personeel	7,5	7,8	7,4	8,1	7,3	7,1
Maris College Statenkwartier						
leerlingen	6,4	6	6,5	6,7	7	6,6
ouders	7,7	8	7,3	7,3	7,6	7,3
personeel	7,3	6	7,3	6,8	7,3	7,1
Maris College Waldeck						
leerlingen		5,8	6	6,7	7	6,6
ouders		7,5	7,5	7,2	7,6	7,3
personeel		6,9	6,8	7,1	7,3	7,1
Rijswijks Lyceum						
leerlingen	6,4	6,5	6,2	6,4	7	6,6
ouders	7,3	7,3	7,2	7,2	7,6	7,3
personeel	7,3	6,9	7,2	6,9	7,3	7,1
V.Vredenburg College						
leerlingen	6,3		6,3	6,4	7	6,6
ouders	7		7,2	7,2	7,6	7,3
personeel	6,9		7	6	7,3	7,1
Segbroek College						
leerlingen	6,8	6,9	6,5	6,5	7	6,6
ouders	7,6	7,4	7,1	7	7,6	7,3
personeel	6,9	6,9	5,9	6,1	7,3	7,1

Voortijdig Schoolverlaten

Om beter grip te krijgen op het voortijdig schoolverlaten (VSV), brengen onze scholen jaarlijks hun VSV'ers in kaart door hen in negen verschillende categorieën onder te verdelen. Op basis van die indeling kan de school gerichte actie ondernemen. Bij sommige categorieën blijkt dat goed mogelijk, zoals bij de groep leerlingen die uit beeld verdwijnen bij de overstap van vmbo naar mbo of van de ene VO-school naar de andere. Bij andere categorieën zijn gerichte acties niet of nauwelijks mogelijk, zoals bij leerlingen die naar het buitenland (terug)verhuizen, maar niet uitgeschreven worden uit de basisregistratie personen van de gemeente. Door deze niet te beïnvloeden omstandigheden is de lage prestatienorm van 0,5% bij bovenbouw H/V moeilijk te halen.

Alle scholen VO Haaglanden			aantal VSV'ers	% VSV	prestatie-norm	streef-norm
Totaal	2018-2019	voorlopig	117	0,90%		
		definitief	118	0,91%		
Onderbouw	2018-2019	voorlopig	16	0,23%	0,50%	0,10%
		definitief	17	0,25%		
VMBO BB	2018-2019	voorlopig	66	2,95%	2,00%	1,00%
		definitief	70	3,13%		
H/V BB	2018-2019	voorlopig	35	0,90%	0,50%	0,10%
		definitief	31	0,80%		

prestatienorm gehaald

prestatienorm niet gehaald

Bron: https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal

Categorieën		Totaal	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Onderbouw	2018-2019	16	2	1	0	5	0	3	0	0	5
VMBO	2018-2019	66	3	3	22	9	20	0	1	1	7
H/V BB	2018-2019	35	2	5	0	0	19	1	0	2	6

1. Tussentijdse overstap naar VO met inschrijfbewijs
2. Met of zonder VMBO-diploma ingeschreven op ROC
3. VMBO-diploma gehaald, maar niet ingeschreven op andere opleiding
4. AKA/Entree-diploma gehaald, ingeschreven op ROC, maar geen doorstroom naar niveau 2
5. 18+-er zonder diploma.
6. Verhuisd, maar niet uitgeschreven uit GBA
7. Tijdelijk geen onderwijs, maar (nog) geen vrijstelling Leerplicht
8. Uitbesteed aan VAVO (Rutte-regeling)
9. Anders

Klachten 2020

De klachtenregeling van de Stichting VO Haaglanden is breder dan de wet voorschrijft. Naast ouders en leerlingen kan eenieder die deel uitmaakt van de scholen die onder het bestuur vallen, een klacht indienen. Deze klachten kunnen betrekking hebben op gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag en personeel of het nalaten daarvan. Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken in de school worden in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze afgehandeld. Ouders, leerlingen en personeel kunnen gebruik maken van de bovenschoolse vertrouwenspersoon van VO Haaglanden.

In 2020 zijn in totaal 16 klachten en bezwaren door ouders/verzorgers ingediend bij het bestuur van de Stichting VO Haaglanden, 5 meer dan in 2019. Het betrof 6 bezwaren met betrekking tot schorsen en voornemens tot verwijderen; 6 klachten hadden betrekking op de organisatie van het onderwijs en 4 klachten met betrekking tot de coronamaatregelen en de gang van zaken rondom het onderwijs op afstand; 3 Klachten zijn uiteindelijk afgehandeld in overleg tussen de ouders en de school. De overige 13 klachten/bezwaren zijn behandeld door het college van bestuur. Van deze 13 klachten/bezwaren, zijn er 5 ongegrond verklaard; 1 klacht is gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond verklaard; 4 klachten/bezwaren zijn na behandeling ingetrokken door de ouders/verzorgers; 3 klachten/bezwaren zijn afgehandeld in overleg tussen bestuur en ouders. Van de 13 klachten/bezwaren zijn 3 klachten/bezwaren ingediend bij Landelijke Klachtencommissie, hiervan zijn 2 klachten/bezwaren ingetrokken en 1 klacht is gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond verklaard. 1 bezwaar is ingediend bij de Rechtbank te Den Haag.

Schorsingen en verwijderingen

Bij externe schorsingen wordt er melding gedaan bij het bestuur. Hierbij een overzicht van de gemelde schorsingen en verwijderingen over de afgelopen vier jaren:

schooljaar	uitsplitsing	aantal
2016-2017	Schorsingen	47
	Verwijderingen	8
2017-2018	Schorsingen	70
	Verwijderingen	7
2018 -2019	Schorsingen	58
	Verwijderingen	5
2019 -2020	Schorsingen	69
	Verwijderingen	5
2020 t/m 31 december	Schorsingen	21
	Verwijderingen	6

Als gevolg van COVID-19 was er minder fysieke aanwezigheid op de scholen. Mede als gevolg hiervan is het aantal schorsingen aanzienlijk gedaald ten opzichte van voorgaande jaren.

Financieel

Bestuurlijke kaders

VO Haaglanden heeft gekozen voor de besturingsfilosofie "het Haags model", waarbij verantwoordelijkheden zoveel mogelijk gedecentraliseerd zijn belegd. Zoals iedere besturingsfilosofie vraagt ook die van "het Haags model" om passende financiële kaders.

Het college van bestuur van VO Haaglanden stelt vanuit die filosofie zowel centrale als decentrale kaders vast met betrekking tot financiële parameters zoals solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit.

VO Haaglanden streeft hierbij naar een gezonde financiële positie, passend bij de toepasselijke wet- en regelgeving, met voldoende mogelijkheden om individuele scholen de ruimte te geven te investeren in bijvoorbeeld onderwijskundige zaken, huisvesting en ICT.

Op stichtingsniveau hanteert VO Haaglanden hierbij de volgende uitgangspunten:

		Sector	VO Haaglanden
Weerstandvermogen	EV/TB	> 5% EV (inclusief bestemmingsreserve)	10% EV (exclusief bestemmingsreserve)
Solvabiliteit	(EV+VR)/TV	Minimaal 30%	Minimaal 30%
Liquiditeit	Vlottende activa/ vlottende passiva	> 0,75	> 1,0
Rentabiliteit	Resultaat/TB	> 0% *	> 0% *

EV = eigen vermogen

TB = totale baten

BR = bestemmingsreserve

VR = voorziening

* Gemiddeld over 3 jaren

Normatief eigen vermogen

De Inspectie van het Onderwijs heeft een advies gegeven aan de Minister van OCW over een indicator en een signaleringswaarde bij schoolbesturen, instellingen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs om bovenmatig publiek vermogen te detecteren. De formule luidt:

Normatief Eigen Vermogen =

- 0,5* (aanschafwaarde gebouw * 1,27)
- + boekwaarde resterende materiële vaste activa
- + 0,05 * alle baten (onder 12 miljoen oplopend naar 0,1 bij 3 miljoen en daaronder 300.000)

Het publiek eigen vermogen wordt vervolgens afgezet tegen het normatief eigen vermogen.

Volgens de berekening van OCW is voor VO Haaglanden het normvermogen bepaald op € 25,9 miljoen. Het eigen vermogen ultimo 2020 conform de jaarrekening bedraagt € 26,1 miljoen. Dit leidt tot een mogelijk bovenmatig vermogen van € 0,2 miljoen.

In de continuïteitsparagraaf wordt nader ingegaan op de onderbouwing van het (afbouwen van het) naar de mening van VO Haaglanden, benodigde vermogen.

Kaders school specifiek

Scholen individueel houden een weerstandsvermogen aan van 10% van de omzet. Voor zowel bovenmatige reserves als tekorten in de reserves maken scholen plannen om naar de gewenste norm te groeien.

5% van het weerstandsvermogen is geormerkt ten behoeve van het sociaal fonds, dat bedoeld is om calamiteiten te financieren terzake wachtgeld aanspraken en vervangingskosten. Er kan een beroep op deze reserve van elke school gedaan worden indien zich een calamiteit voordoet, waarbij duidelijk is dat de betreffende school geen andere alternatieven heeft en zich ingespannen heeft om de calamiteit te voorkomen.

Financiering van de scholen

Indachtig "het Haags model" worden alle inkomsten uit de Rijksvergoeding overgedragen aan de scholen; uitzonderingen hierop betreffen de bijdrage aan het fonds VO Haaglanden, de eigenaarsvergoeding huisvesting en een bijdrage voor de centrale ondersteuning. De inkomsten van de eigenaarsvergoeding huisvesting worden ingezet ten behoeve van het centrale meerjaren onderhoudsplan.

Borging financiële positie van de scholen

Om te kunnen beoordelen of aan de bestuurlijke kaders wordt voldaan, maakt iedere school jaarlijks een meerjarenbegroting.

Als onderdeel van de risicoanalyse worden de volgende onderdelen tenminste één keer per jaar besproken tussen college van bestuur en rector/directeur.

Risicoanalyse

Bij de risicoanalyse worden de volgende onderdelen betrokken:

Leerlingen:

- ontwikkelingen aantallen
- concurrentiepositie

Onderwijs:

- breedte van het aanbod
- kwaliteit van het onderwijs
- intensiteit noodzakelijke vernieuwingen

Personeel:

- leeftijdsopbouw
- ziekteverzuim
- functiemix
- bevoegdheid

Organisatie

- kwaliteit van management en middenmanagement
- kwaliteit beheerorganisatie/secundaire processen
- structuur/efficiency
- communicatie

Gebouwen

- bezettingsgraad
- aantrekkelijkheid
- aangepast aan actuele onderwijskundige eisen

Inventaris

- aangepast aan actuele onderwijskundige eisen
- wijzigingen in toekomstig investeringsniveau

Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting (5 jaar) moet per school leiden tot een structureel sluitend financieel resultaat, waarbij afspraken zijn gemaakt over formatie, investeringen, voorzieningen, exploitatie en weerstandsvermogen. Waar nodig worden tijdslijnen gemaakt met betrekking tot de termijn waarbinnen meerjarige afspraken gerealiseerd moeten worden.

Onderdeel van de meerjarenbegroting is het meerjarenformatiebeleid en -plan, zowel per school als op bestuurlijk niveau.

De stichtingsbegroting wordt ter informatie verzonden aan de gemeenten Den Haag en Rijswijk en aan de GPMR en ter goedkeuring aan de raad van toezicht; het bestuursformatieplan wordt ter goedkeuring aan de GPMR voorgelegd.

Bestemmingsreserve stichtingsbreed

VO Haaglanden houdt een bestemmingsreserve (fonds VO Haaglanden) aan die tot doel heeft om uitgaven te dekken die voortvloeien uit stichtingsbrede beleidsinitiatieven en risico's en uitgaven die in redelijkheid niet aan individuele scholen toegerekend kunnen worden. De omvang van deze bestemmingsreserve bedraagt ultimo 2020 4,0 miljoen.

Financiële positie en resultaat

Algemeen

Het jaar 2020 heeft voor een groot gedeelte in het teken gestaan van COVID-19. De financiële effecten hiervan zijn als volgt:

- Er is voor een bedrag van € 630.000 aan investeringen gepleegd, veelal ICT-gerelateerd;
- Aan verzuim en vervangingskosten is circa € 500.000 besteed;
- De annuleringskosten met betrekking tot reizen bedragen € 313.000;
- Aan ouderbijdragen is € 2.200.000 minder ontvangen voor schoolreizen, excursies en andere schoolactiviteiten;
- Aan schoolreizen, excursies en andere schoolactiviteiten is € 2.500.000 minder uitgegeven;
- Bij benadering is € 100.000 minder aan huuropbrengsten ontvangen en eenzelfde bedrag minder uitgegeven aan overige materiele kosten en huur van gymzalen en dergelijke.

Resultaatanalyse

Het resultaat over 2020 bedraagt € 2,4 miljoen bij een begroting van positief € 0,1 miljoen en is daarmee € 2,3 miljoen hoger dan begroot. Het positieve verschil is te herleiden tot € 0,9 miljoen minder baten, € 2,9 miljoen minder lasten en € 0,3 miljoen meer financiële baten en overige.

De rijksbijdragen zijn in 2020 € 5,4 miljoen hoger dan begroot. De opbrengsten zijn hoger ten opzichte van de begroting door een stijging van de personele lumpsum en overige subsidies OCW met € 4,5 miljoen en de ontvangst van de subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus van € 0,9 miljoen.

De overheidsbijdragen- en subsidies van overige overheden zijn € 5,2 miljoen lager dan begroot en de voorgeschoten verbouwingsuitgaven zijn € 4,4 miljoen lager dan begroot. De huisvestingsprojecten zijn tot en met 2019 gerubriceerd onder de overige overheidsbijdragen, huisvestingslasten en op de balans als overige vordering onder de vlottende activa. Om het inzicht verder te verbeteren heeft VO Haaglanden met ingang van 2020 er voor gekozen de voorgeschoten verbouwingsuitgaven te rubriceren onder de materiële vaste activa in uitvoering. Deze andere wijze van presenteren heeft geen impact op het resultaat.

De overige baten zijn € 1,3 miljoen lager dan begroot; de ouderbijdragen zijn € 2,2 miljoen lager dan begroot door het niet door gaan van de leerlingactiviteiten, excursies en werkweken vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus. De overige opbrengsten zijn € 0,9 miljoen hoger onder andere door de subsidie Sterk Techniek Onderwijs, ESF subsidies en overige.

De personele kosten zijn € 4,9 miljoen hoger dan begroot; enerzijds door de toename van de aantallen medewerkers, anderzijds door de nieuw afgesloten CAO met een (structurele) salarisverhoging van 2,75% ingaande 1 maart 2020. Daarnaast zijn de personele kosten hoger door de personele inzet van de gelden uit het onderwijsconvenant van € 0,7 miljoen, de personele inzet van de gelden uit de subsidie sterk techniek onderwijs van € 0,3 miljoen en de personele inzet van de gelden uit de subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor extra ondersteuning van leerlingen met leer- en ontwikkelachterstanden vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus van € 0,9 miljoen.

De overige lasten zijn € 3,5 miljoen lager dan begroot; de overige lasten zijn lager dan begroot onder andere door het niet door gaan van leerlingactiviteiten, excursies en werkweken van € 2,5 miljoen vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus en overige lasten van € 1,0 miljoen.

De financiële baten en lasten zijn € 0,3 miljoen hoger dan begroot als gevolg van de verkoop van de obligaties.

Ontwikkeling financiële positie

Door de sector zijn kengetallen bepaald op basis waarvan de financiële positie van onderwijsinstellingen kan worden getoetst. Daarnaast heeft VO Haaglanden haar eigen toetsingscriteria vastgesteld (zie bestuurlijke kaders). Hieronder is de situatie van VO Haaglanden per 31 december 2020 weergegeven:

Kengetallen	Sectornorm	VO Haaglanden norm	VO Haaglanden per 31-12-2019	VO Haaglanden per 31-12-2020
Solvabiliteit	> 30%	> 30%	49,07%	50,07%
Liquiditeit	> 0,75	> 1,0	1,80	1,89
Rentabiliteit driejaarlijks	0,0%	0,0%	1,32%	1,72%
Financiële buffer (AR/TB)	> 5%	10%	10,8%	13,2%
Normatief eigen vermogen (* 1 miljoen)			€ 23,7	€ 26,1

Op alle onderdelen voldoet VO Haaglanden aan zowel de sectornormen als aan haar eigen normen en is daarmee in staat om zowel op de korte als op de lange termijn onvoorziene risico's op te kunnen vangen.

Treasury VO Haaglanden

Doelstellingen

- het borgen van tijdige beschikbaarheid van benodigde geldmiddelen tegen de best mogelijke condities (beschikbaarheid);
- minimalisering van financieringskosten (leningen);
- optimaliseren van rendementen (beleggingen);
- kosteneffectief betalingsverkeer;
- risicominimalisatie van financiële transacties en posities.

Uitgangspunten

VO Haaglanden streeft naar een toereikende financiële positie, passend bij de toepasselijke wet- en regelgeving, met voldoende mogelijkheden om individuele scholen de ruimte te geven te investeren in onderwijskundige zaken, huisvesting en ICT. Met het oog op het afdekken van financiële risico's en het financieren van geplande investeringen worden reserves en voorzieningen opgebouwd passend voor de uitvoering van de onderwijsactiviteiten en het daarmee samenhangende door VO Haaglanden geformuleerde beleid.

Het treasurybeleid wordt gezien als een belangrijk onderdeel van het totale financiële beleid waarmee invulling wordt gegeven aan bovenstaande elementen.

Het treasurybeleid van de Stichting VO Haaglanden vindt plaats binnen de kaders van de "Regeling beleggen, lenen en derivaten van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 19 december 2018, nr. FEZ/1402273 (hierna te noemen "de regeling"), houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan

van verbintenissen voor financiële derivaten. In deze regeling heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de regels vastgelegd rondom treasury. In het treasurystatuut wordt regelmatig verwezen naar "de regeling".

VO Haaglanden heeft uitsluitend het beheer over publieke middelen; het treasurystatuut beperkt zich dan ook tot deze publieke middelen.

Er is geen sprake van speculatieve instrumenten en/of derivaten.

Richtlijnen en limieten

Algemene richtlijnen (conform "de regeling")

- Verplichtingen aangaande leningen en beleggingen worden alleen aangegaan met financiële ondernemingen als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht.
- bij het aantrekken van leningen en het beleggen van tijdelijk overtollige middelen wordt door VO Haaglanden bij de financiële instelling aangegeven dat zij een niet professionele belegger is.

Richtlijnen inzake beleggingen

- Tijdelijk overtollige middelen worden belegd.
- De belegging wordt op een vooraf vastgestelde einddatum terugontvangen.
- De hoofdsom van de belegging wordt door de financiële onderneming te allen tijde gegarandeerd.
- Er wordt niet belegd in:
 - a. achtergestelde spaarrekeningen en achtergestelde deposito's;
 - b. aandelen of vergelijkbare producten
- De raad van toezicht wordt door het college van bestuur geïnformeerd over (nieuwe) beleggingen.

Richtlijnen inzake leningen

- VO Haaglanden geeft geen leningen uit aan derden, aan personeel of aan andere organisaties, tenzij deze lening noodzakelijk is voor de uitvoering van de wettelijke taak van VO Haaglanden.
- Bij het aangaan van leningen gaat VO Haaglanden geen risico's aan die de continuïteit (van de doelstellingen) kunnen bedreigen.
- De raad van toezicht wordt door het college van bestuur geïnformeerd over (nieuwe) leningen.

Richtlijnen inzake financiële derivaten

- Financiële derivaten mogen alleen worden ingezet voor het beperken van opwaartse renterisico's bij leningen.
- Financiële derivaten mogen alleen bestaan uit rentecaps of swaps.
- Onderstaande contractuele voorwaarden moeten in acht worden genomen:
 - a. er mogen geen clausules worden opgenomen die op enigerlei wijze de uitvoering van het toezicht op de instelling belemmeren;
 - b. er mogen geen additionele eenzijdige opzeggingsmogelijkheden of andere beperkende voorwaarden door de financiële onderneming worden opgenomen;
 - c. er mogen geen derivaten met margin calls worden afgesloten.
- Een derivaat wordt pas aangetrokken op het moment dat de lening is afgesloten.
- De nominale waarde van het derivaat mag niet groter zijn dan de onderliggende lening.
- De looptijd van het derivaat mag niet langer zijn dan de onderliggende lening.
- De raad van toezicht wordt door het college van bestuur geïnformeerd over (nieuwe) derivaten.

Personeelsbeleid

1. Ontwikkeling aantal fte's verdeeld over functiecategorieën

Overzicht medewerkers verdeeld naar functiecategorieën:

Functiecategorie	2020-2021 fte's	2019-2020 fte's	2018-2019 fte's	2017-2018 fte's
college van bestuur en directie	27,5	30,2	32,6	28,0
OP	893,9	878,3	872,3	856,0
OOP	294,6	286,4	271,1	254,8
totaal	1216,0	1194,9	1176,0	1138,8

De in deze tabel opgenomen aantallen zijn gemiddelden in enig schooljaar en sluiten daarom niet aan met de personele lasten in deze jaarrekening.

2. Functiemix

Het doel van de functiemix is om ultimo 2015 het aandeel LB-functies met 50%-punt te laten dalen ten opzichte van de nulmeting in 2008 ten gunste van het aandeel LC-functies met 39%-punt en de LD-functies met 11%-punt. Binnen VO Haaglanden is deze doelstelling op nagenoeg alle scholen gerealiseerd dan wel zijn ze passend binnen de met de GMR gemaakte afspraken.

De scholen hebben de invoering gebruikt om een kwaliteitsslag te maken. Docenten moeten solliciteren als zij voor een hogere functieschaal in aanmerking willen komen. Na een 360° feedback en positieve beoordeling kan een docent worden gepromoveerd.

Overzicht van het verloop van de functiemix:

functies	nulmeting '08		mix 2015		mix 2016		mix 2017		mix 2018		mix 2019		mix 2020	
	fte's	%	fte's	%	fte's	%	fte's	%	fte's	%	fte's	%	fte's	%
LB	481	66	222	28	234	29	228	29	255	29	229	26	210	24
LC	113	16	310	40	327	40	311	39	346	40	364	41	387	43
LD/LE	128	18	235	32	249	31	256	32	271	31	285	33	297	33

3. Overzicht bevoegdheden leraren

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de leraren van de scholen van VO Haaglanden verdeeld naar bevoegdheden.

bevoegdheden	2020-2021 fte's	2019-2020 fte's	2018-2019 fte's	2017-2018 fte's
Onbevoegd/benoembaar	93,4	103,3	98,2	94,2
2e graads bevoegd	377,7	360,2	360,9	360,5
1e graads bevoegd	422,8	414,8	413,2	401,3
totaal	893,9	878,3	872,3	856,0

Bij VO Haaglanden wordt veel aandacht gegeven aan het in opleiding zijn van leraren. Zij worden door de scholen gefaciliteerd om bevoegd te geraken.

4. Beleid inzake beheersing werkloosheidskosten

VO Haaglanden besteedt al jaren aandacht aan het beheersen van de uitkeringslasten als gevolg van werkloosheid. Medewerkers kunnen bij onvrijwillige werkloosheid, onder voorwaarden, een (aanvullende/bovenwettelijke)uitkering ontvangen op grond van de werkloosheidswet en bepalingen uit de CAO. Omdat VO Haaglanden eigen risicodragers voor deze kosten is, wordt samen met een externe partij intensief ingezet op re-integratie van de betrokken ex-medewerkers.

5. Professionaliseringsactiviteiten scholen VO Haaglanden

Het (strategisch) Human-Resource-Management-beleid (HRM) van de Stichting VO Haaglanden wordt voor een belangrijk deel vormgegeven op onze scholen. In het strategisch HRM-beleid staat immers de koppeling centraal tussen het personeelsbeleid en de onderwijskundige doelen die de organisatie zich stelt. In dit geval dus de doelen die de verschillende schoolorganisaties binnen de Stichting VO Haaglanden zich stellen.

In het Strategische Beleidsplan 2016-2020 is onder andere de volgende beleidsambitie opgenomen:

In het kader van professionalisering geven de scholen van VO Haaglanden vorm aan:

1. mogelijkheden om van en met elkaar te leren, bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vormen van collegiale visitatie, professionele leergemeenschappen en good practices;
2. het opleiden binnen de school door deelname aan de zogenaamde opleidingsscholen; een structureel verankerde gesprekscyclus gericht op reflectie en persoonlijke groei.

Naast de activiteiten op bestuurs- en schoolniveau wordt er stedelijk door de Rode Loper een professionaliseringsprogramma aangeboden voor alle docenten werkzaam in het Haagse VO-onderwijs. Hierna wordt hiervan een kort overzicht gegeven.

- In het kader van het **strategische HRM-beleid van de scholen** kan gesteld worden dat iedere VO Haaglanden school het belangrijk vindt de ontwikkeling van medewerkers te stimuleren. Uitgangspunt daarbij is dat binnen het strategisch HRM-beleid gezocht wordt naar manieren om de kwaliteiten van de medewerkers te verbinden aan de onderwijskundige en organisatorische doelen die de school zich stelt. Daarbij is de rode lijn dat bij de verdere professionalisering van docenten aandacht wordt gegeven aan de vraag wat de docent wil, wat de docent kan (wat zijn de kennis en vaardigheden van de docent?) en welke ondersteuning en randvoorwaarden hij daarvoor nodig heeft (welke ruimte en hulpmiddelen zijn nodig?).

In de Schoolplannen van onze scholen zijn de beleidsambities van de scholen opgenomen. Van deze ambities afgeleid vinden er op iedere school professionaliseringsactiviteiten plaats. Deze kunnen individueel gericht zijn maar ook op een team als geheel.

- De verdere **professionalisering van docenten** wordt voornamelijk vormgegeven op schoolniveau. Iedere VO Haaglanden school stelt daarvoor binnen de organisatie een scholingsplan op. In zo'n scholingsplan zijn de activiteiten aangegeven die binnen de schoolorganisatie opportuun zijn en dus gerelateerd aan de beleidsambities van het Schoolplan.

Met elkaar (college van bestuur en rectoren en directeuren) zijn we van mening dat bijvoorbeeld ICT-professionalisering deels beter op centraal niveau vormgegeven kan worden. Inmiddels gebeurt dat ook. In het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 is de beleidsambitie opgenomen "Voor alle medewerkers van de scholen van VO Haaglanden wordt in de komende jaren na- en bijscholing met betrekking tot het gebruik van ICT aangeboden. Deze activiteiten kunnen op school- en/of bestuursniveau worden aangeboden."

In de gehele beleidsperiode van 2016 tot 2020 werden op bestuursniveau centrale professionaliseringsactiviteiten georganiseerd rondom het thema ICT. In 2018 namen in totaal ongeveer 250 docenten deel aan de diverse ICT-activiteiten: meet-ups, trainingen, workshops en demonstraties. In 2019 (schooljaar 2019-2020) waren er dat ongeveer 350.

Onder invloed van de coronapandemie heeft in het kalenderjaar 2020 op alle scholen van VO Haaglanden intensieve scholing plaatsgevonden. Het ging daarbij om onder andere scholing met betrekking tot het vormgeven van afstandsonderwijs, het gebruik van programma's zoals Teams, het afnemen van digitale toetsen en het onderwerp afstandsonderwijs en digitale didactiek.

- In het nieuwe Strategische Beleidsplan 2021-2025 is aandacht voor de kwalitatieve groei van ons docentenpotentieel één van de kernpunten. Onze scholen geven in de komende beleidsperiode 2021-2025 invulling aan een 'continue verbetercultuur' binnen iedere school. Iedere school is een lerende organisatie waar van en met elkaar wordt geleerd. Scholen maken daarbij keuzes op welke wijze zij deze lerende organisatie willen vormgeven. Daarbij zijn onder andere aan de orde het creëren en faciliteren van ontwikkelmogelijkheden voor alle medewerkers van de school, het stimuleren van het leren in teams, het samenwerken van leraren, het creëren van een cultuur van experimenten en innoveren, het bieden van mogelijkheden om kennis en ervaringen te verkrijgen en uit te wisselen.
- In het afgelopen jaar is er in het kader van de CAO VO 2018-2019 gesproken over ontwikkeltijd. Alle VO Haaglanden scholen hebben met de medewerkers van de school afspraken gemaakt op welke wijze deze ontwikkeltijd binnen de school een plaats heeft gekregen. In een aantal gevallen zijn daarbij ook andere zaken betrokken zoals afspraken over deskundigheidsbevordering, onderwijstijd en persoonlijk budget.

6. Opleidingsscholen

De regio Den Haag heeft al geruime tijd te maken met een kwantitatief en kwalitatief docententekort. Het leerlingaantal zal in de regio Den Haag tot 2027 nog toenemen. Daardoor zal het lerarentekort in Den Haag de komende jaren, in afwijking van het landelijke beeld, absoluut en in relatieve zin nog verder toenemen. Onder andere tegen deze achtergrond is het van belang de opleidingscapaciteit van docenten in de regio Haaglanden uit te breiden.

In de regio Haaglanden is een viertal zogenaamde opleidingsscholen actief: de Opleidingsschool Haaglanden (OSH), het Netwerk Opleiden Docenten (NOD), de Haagse Opleidingsschool (HOS) en vierde Opleidingsschool (4OLS). In elk van deze vier opleidingsscholen werken verschillende scholen voor voortgezet onderwijs en lerarenopleidingen (in het hbo en wo) met elkaar samen in het opleiden en professionaliseren van (aankomende en zittende) docenten in het voortgezet onderwijs. Opleidingsscholen zijn dus een samenwerkingsverband van VO-scholen met de initiële lerarenopleidingen.

Binnen iedere opleidingsschool zijn veel vo-onderwijsvormen vertegenwoordigd en is er een verscheidenheid aan scholen met verschillende leerlingenpopulaties. Deze diversiteit is kenmerkend voor de stad Den Haag en de regio Haaglanden. De OSH-studenten profiteren van deze verscheidenheid door kennis te maken met de verschillende scholen tijdens de cursusdagen, die steeds op verschillende scholen plaatsvinden (inclusief rondleiding door studenten), en waar mogelijk te rouleren tussen de scholen.

Als aanvulling op de expertise van de lerarenopleidingen leveren de scholen middels hun 'begeleiders op school' en hun vakcoaches een bijdrage aan de opleiding van de studenten. Daarnaast nemen de scholen een deel van het inhoudelijke opleidingstraject voor hun rekening. Een flink deel van deze studenten vindt na de opleiding een baan in een van de scholen in de regio Haaglanden. Daarmee levert de OSH een bijdrage aan de bestrijding van het kwalitatieve en kwantitatieve tekort aan leraren.

De Opleidingsscholen OSH, HOS, NOD en 4OLS zijn in staat de professionalisering van docenten (initieel en post-initieel) vorm te geven en het volume van de onderwijsarbeidsmarkt in de regio te handhaven en te vergroten.

✓ De Opleidingsschool Haaglanden (OSH)

In de Opleidingsschool Haaglanden (OSH) participeren negen VO-scholen uit Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer waaronder drie VO Haaglandenscholen: Lyceum Ypenburg, het Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College en het Maris College. De lerarenopleidingen waarmee in het kader van de OSH wordt samengewerkt zijn de lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool InHolland, de Universiteit Leiden (ICLON) en de Technische Universiteit Delft (SEC). In het jaar 2020 werden in totaal 169 opleidingsplaatsen binnen de scholen van de OSH aangeboden. Het betreft studenten in opleiding en zogenaamde DIO's (docenten in opleiding).

Een opleidingsschool moet voldoen aan eisen, om erkend te worden als een geaccrediteerde

opleidingsschool, om voor subsidie door OCW in aanmerking te komen. De opleidingsscholen worden geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Iedere 6 jaar vindt deze toetsing door de NVAO opnieuw plaats. De Opleidingsschool Haaglanden is begin 2017 opnieuw beoordeeld door de NVAO en weer voor een periode van 6 jaar geaccrediteerd. Jaarlijks kent het Ministerie van OCW de scholen van OSH een subsidie toe van ongeveer € 250.000.

✓ Opleidingsschool Netwerk Opleiden Docenten (NOD)

In het voorjaar van 2016 is de opleidingsschool NOD Haaglanden opgericht. NOD Haaglanden is een samenwerkingsverband van zeven VO-scholen van vier schoolbesturen en vier instituten voor lerarenopleidingen (de lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool Utrecht, de Universiteit Leiden (ICLON) en de Technische Universiteit Delft (SEC)). In NOD participeren van VO Haaglanden het Haags Montessori Lyceum (HML) en de Johan de Witt Scholengroep (JWS).

In december 2017 heeft NOD Haaglanden de status van aspirant-opleidingsschool verworven in het kader van de Regeling Tegemoetkoming Aspirant Opleidingsscholen.

De opleidingsschool NOD onderscheidt zich in visie en organisatie van de andere opleidingsscholen door onder andere een sterkere focus op de noodzakelijke pedagogisch-didactische competenties van het docentschap en het werken van een docent in een grootstedelijke context.

Vanaf het schooljaar 2018-2019 wordt NOD Haaglanden als aspirant opleidingsschool gesubsidieerd door het Ministerie van OCW. (ongeveer 250.000 op jaarbasis). In het schooljaar 2019-2020 is binnen NOD Haaglanden aan in totaal 104 studenten van de lerarenopleidingen een opleidingsplaats aangeboden. Daarnaast zijn er nog een 70-tal zittende docenten geplaatst in een (additioneel) bevoegdheidstraject. In februari 2021 wordt het NOD getoetst door de NVAO en mogelijk formeel geaccrediteerd tot Opleidingsschool voor een periode van zes jaar.

✓ De Haagse Opleidingsschool (HOS)

In het schooljaar 2018-2019 werd gestart met de derde Opleidingsschool HOS. Omdat de subsidieregeling bij DUS-I is gestopt wordt deze opleidingsschool gesubsidieerd met HEA-gelden (Haagse Educatieve Agenda). De derde opleidingsschool gaat zich met name richten op pedagogische en didactische vernieuwing. In de opleidingsschool HOS participeert van VO Haaglanden het Segbroek College. De Opleidingsschool heeft in december 2019 de status van aspirant opleidingsschool toegekend gekregen en wordt daardoor vanaf augustus 2019 gesubsidieerd door het Ministerie van OCW (op jaarbasis 250.000 euro). Binnen HOS werden in 2020 in totaal 122 studenten en docenten in opleiding opgeleid tot docent in het voortgezet onderwijs.

✓ De vierde Opleidingsschool (4OLS)

In het schooljaar 2019-2020 is een start gemaakt met de vierde opleidingsschool onder de naam 4OLS. In 4OLS participeren in totaal 7 scholen waarvan 2 VOH-scholen: Het Maerlant-Lyceum en Gymnasium Haganum. 4OLS onderscheidt zich in haar visie en organisatie van de drie andere opleidingscholen door een sterke focus op persoonlijke ontwikkeling en verbinding.

In het najaar 2019 is door 4OLS het ontwikkelplan en een activiteitenoverzicht vastgesteld.

Door de 4OLS werden in 2020 in totaal 81 studenten en docenten in opleiding (DIO) opgeleid op weg naar een bevoegdheid. Dit in samenwerking met ICLON-Leiden, IVL-Hogeschool Rotterdam en SEC-TU Delft). In november 2020 is aan 4OLS door het Ministerie van OCW ook de aspirant opleidings-school-status toegekend.

7. Activiteiten in het kader van de Rode Loper

Gesubsidieerd door de Gemeente Den Haag organiseert de Rode Loper gedurende het jaar een groot aantal activiteiten in het kader van het kwalitatieve en kwantitatieve docententekort. Deze activiteiten zijn met name gericht op het interesseren van zij-instromers voor een baan in het voortgezet onderwijs en op verdere professionalisering van zittende docenten. Daarnaast is een aandachtspunt het aanbieden van bevoegdheidstrajecten.

Door de coronapandemie hebben in 2020 uitsluitend nog fysieke activiteiten plaatsgevonden in de maanden januari en februari. In de daaropvolgende maanden is de Rode Loper overgeschakeld op het digitaal aanbieden van professionaliseringsactiviteiten. Dit vaak in nauwe samenwerking met de vier opleidingsscholen.

7.1 Professionaliseringsactiviteiten

Onder de noemer 'Tweedegraads Plus' kent de Rode Loper een rijk programma aan professionaliseringsactiviteiten. Deze activiteiten worden aangeboden in blended vorm in samenwerking met de Hogeschool Utrecht.

In totaal namen in 2020 ongeveer 140 docenten deel aan het regulier professionaliseringsaanbod. Het betrof een aanbod zoals: 'activerende didactiek', 'gemotiveerde en betrokken leerlingen', 'module stuurkunst', 'module persoonlijk leiderschap', enzovoorts.

Daarnaast namen ongeveer 300 (startende) docenten en leraren in opleiding deel aan webinars over tal van onderwerpen zoals online toetsen, online activerende didactiek, online activerende werkvormen, enzovoorts.

Onder de deelnemers aan de hiervoor genoemde activiteiten waren ook veel docenten van onze VO Haaglanden scholen.

7.2 Bevoegdheidstrajecten

Over twee bevoegdheidstrajecten – die incompany worden aangeboden – is aan 33 leraren (waaronder een aantal docenten werkzaam bij scholen van VO Haaglanden) in 2020 voorlichting gegeven. Het gaat daarbij om een traject voor groepsleerkrachten en een bevoegdheidstraject van tweedegraads naar eerstegraads. Naar verwachting zal een flink deel van de geïnteresseerde docenten in 2021 daadwerkelijk met een van de trajecten gaan starten.

7.3 Lerarenbeurzen

Leraren kunnen, indien zij dat wensen, een bachelor-, master- of post initiële masteropleiding gaan volgen. Dit kan voor een premaster- of schakelprogramma dat voorafgaat aan een universitaire masteropleiding. In al deze gevallen kan een docent een lerarenbeurs (voor maximaal 3 jaar) aanvragen. De aanvraagperiode voor de lerarenbeurs loopt van 1 april tot en met 30 juni. De beurs wordt toegekend per onderwijssector en op volgorde van binnenkomst. De aanvragen worden gedaan bij DUO.

Leraren die om de een of andere reden niet in aanmerking komen voor een DUO-lerarenbeurs kunnen wel in aanmerking komen voor een Haagse Lerarenbeurs. In het kader van de Haagse Educatieve Agenda (HEA) wordt leraren in Den Haag de mogelijkheid geboden een lerarenbeurs aan te vragen. Met de Haagse Lerarenbeurs wordt het aantal lessen dat onbevoegd wordt gegeven verder teruggedrongen.

De Haagse lerarenbeurs die wordt toegekend richt zich op drie deelgroepen:

1. onbevoegde leraren in dienst van een Haagse school voor voortgezet onderwijs;
2. leraren met een pabo-diploma die een tweedegraads bevoegdheid willen behalen;
3. leraren met een tweedegraads bevoegdheid die een eerstegraads bevoegdheid willen behalen.

In totaal werden in 2020 aan 35 docenten een eenmalige Haagse lerarenbeurs toegekend. Hieronder was ook een aantal docenten werkzaam bij scholen van VO Haaglanden.

7.4 Werving docenten

Zoals reeds aangegeven hebben we in Den Haag te maken met een lerarentekort.

In het kader van de werving van nieuwe docenten hebben de Haagse schoolbesturen hun inzet gebundeld. Onder de noemer 'Leraar van Buiten' wordt door de Rode Loper uitvoering gegeven aan een programma potentiële docenten te werven voor het Haagse onderwijs.

Tweemaal per jaar wordt een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van de lerarenopleidingen, de scholen en de besturen over werken in het Onderwijs in Den Haag. Geïnteresseerden kunnen zich vervolgens aanmelden voor een driedaagse oriëntatiecursus 'Zin in lesgeven'. In het voorjaar van 2020 betrof dat 70 belangstellenden.

In het najaar van 2020 hebben, als gevolg van de corona-omstandigheden, de voorlichtingsactiviteiten alleen digitaal plaatsgevonden. Het betrof in totaal 28 voorlichtingsmomenten (waaronder een aantal verdiepende en meer specifieke activiteiten) waaraan 325 personen deelnamen. Uiteindelijk namen 85 personen deel aan de verdiepende, meer specifieke voorlichtingsbijeenkomsten.

Huisvestingsbeleid

Ruimtebehoefte

In tegenstelling tot de landelijke trend van krimp in het Voortgezet Onderwijs is in 2020 het aantal VO leerlingen in Den Haag opnieuw toegenomen met 1%. VO Haaglanden is zelfs met 2% gegroeid. Daaruit blijkt dat het marktaandeel van de scholen van VO Haaglanden is toegenomen. In de gemeente Rijswijk is het leerlingenaantal wel iets gedaald.

De grootste groei vond opnieuw plaats bij het Haags Montessori Lyceum (11%). Deze groei kon worden opgevangen in de dependance aan de Neuhuyskade. Opvolger is Johan de Witt Scholengroep (6%) voor met name de locaties Zusterstraat en Hoofstkade. Inpandig is hier meer ruimte gecreëerd door ruimtes aan te passen en efficiënter in te delen.

Afname van het leerlingenaantal zien we bij Praktijkschool De Einder. Ter ondersteuning van het vernieuwde onderwijs op deze locatie heeft in 2020 een grote opknopbeurt van het hoofdgebouw aan de Spionkopstraat 9 plaatsgevonden. De nevenvestiging in het huurpand aan de Schalk Burgerstraat is opgeheven, waarmee zowel een efficiëntere exploitatie als een nauwere samenwerking binnen het onderwijsteam is gerealiseerd. De gemiddelde bezettingsgraad van de schoolgebouwen van VO Haaglanden ligt nu op 91%. Daarmee lijkt er enige ruimte voor de verwachte groei van het leerlingenaantal in de gemeente Den Haag. Toch zien we op locatieniveau dat ruimtebehoefte en capaciteit soms onder druk komen te staan. De bezettingsgraad is passend voor een efficiënte bedrijfsvoering.

Coronacrisis

Ook op het gebied van onderwijshuisvesting stond 2020 in het teken van de coronacrisis. Zo hebben we in het VO in het afgelopen jaar steeds weer nieuwe maatregelen binnen de scholen moeten bedenken al naar gelang de fase van de pandemie op dat moment: schoonmaken en ontsmetten, looproutes voor eenrichtingverkeer met eerst alleen 1,5 meter afstand tot personeel, dan weer 1,5 meter afstand tussen leerlingen onderling.

In augustus gaf het RIVM aan dat het voldoen aan de ventilatienormen uit het Bouwbesluit voldoende was om de schoolgebouwen na de zomervakantie weer in gebruik te nemen. De afdeling Huisvesting van VO Haaglanden heeft daarop alle gebouwen getoetst en geconcludeerd dat de schoolgebouwen van VO Haaglanden voldoen aan de richtlijnen van het RIVM.

Om voor 1 oktober in beeld te krijgen of scholen in heel Nederland aan de gestelde eisen voldoen heeft de Minister van OCW het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht van waaruit scholen bevestigd worden om in beeld te brengen wat de huidige stand van zaken is. Het LCVS heeft besloten om daarmee niet alleen in beeld te krijgen of de schoolgebouwen in Nederland voldoen aan het Bouwbesluit 2012, maar om de al langer bekende problematiek van het binnenklimaat in scholen in het algemeen daarbij te betrekken.

Binnen VO Haaglanden hebben we op advies van het LCVS steekproeven uitgevoerd met CO₂ metingen. Voor onze scholen heeft dat tot de volgende conclusies geleid:

- Bij geen van onze scholen is de grenswaarde van 1200 p.p.m. significant overschreden;
- Daar waar een lichte overschrijding heeft plaatsgevonden hebben we in samenwerking met de beheerder van het schoolgebouw maatregelen getroffen om ramen beter werkend te maken of de bezettingsgraad van de ruimte naar beneden bij te stellen;
- Ook als een gebouw is voorzien van een gebalanceerd ventilatiesysteem is het raadzaam om tussen de lessen gebruik te maken van de voorzieningen voor spui ventilatie.

Voor de volgende schoolgebouwen zullen we in de toekomst nog aanvullende werkzaamheden uitvoeren om het binnenklimaat te verbeteren:

- Voor Gymnasium Haganum is reeds, in het kader van verduurzaming van het gebouw, het aanbrengen van een ventilatiesysteem voor de oudbouw in het schooljaar 20/21 ingepland;
- Voor Johan de Witt Hoofstkade en Glasblazerslaan zijn reeds plannen in voorbereiding voor nieuwe ventilatiesystemen. Deze zullen worden uitgevoerd in de zomer van 2021;
- In het kader van behaaglijkheid en verduurzaming zullen we onderzoeken of er bij Dalton Den Haag en Maris Statenkwartier mechanische ventilatiesystemen kunnen worden geïnstalleerd. Het vraagt echter wel tijd om zowel een systeem op maat te ontwerpen, als om de werkzaamheden uit te voeren in vakantieperiodes.

Opgemerkt kan verder nog worden dat voor alle vestigingen een nieuwe risico inventarisatie & evaluatie (RI&E) is uitgevoerd vanwege de veranderde omstandigheden door corona. De ventilatie in de schoolgebouwen is nu onderdeel van de aangepaste RI&E's.

Beleid

De afdeling huisvesting van het Bestuurs Management Bureau realiseert en handhaaft binnen de normen goede huisvesting voor alle scholen en biedt ondersteuning aan de scholen op huisvestings- en facilitair gebied. De onderhoudssituatie van de gebouwen is goed.

Scholen kunnen kennis en expertise van de afdeling huisvesting inschakelen op de gebieden coördinatie bouwkundige projecten en werkzaamheden, gemeentelijke regelingen, subsidies/fondsen, veiligheid/gezondheid/milieuaspecten (asbest, legionella, brandveiligheid etc.), aanbestedingen, algemene vraagbaak.

Bij grote projecten ligt de coördinatie voor bouwkundige, elektrotechnische of werktuigbouwkundige werkzaamheden bij de afdeling huisvesting. Het reguliere- of dagelijks onderhoud dient de school zelf te coördineren.

Om de veiligheid van leerlingen en personeel in de schoolgebouwen te waarborgen worden periodieke keuringen uitgevoerd inzake brandveiligheid, de veilige werking van elektrotechnische-, werktuigbouwkundige- en liftinstallaties en het veilig werken op daken.

De gebruiker van een gebouw is zelf verantwoordelijk voor o.a. het dagelijks onderhoud en een calamiteiten-, BHV- en ontruimingsplan en dient zich te houden aan de gebruikersvoorschriften die worden opgesteld door de brandweer.

Overheden

De gemeente Den Haag heeft in 2019 in samenwerking met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld voor de periode 2020-2030. Voor de revitalisering van het Segbroek College aan de Goudsbloemlaan in 2020 is in het kader van het IHP € 6,5 miljoen beschikbaar gesteld. Een feestelijke opening van het gerenoveerde rijksmonument heeft vanwege corona nog niet plaats kunnen vinden.

Voor de 2 gebouwen van Maris College Waldeck is vervangende nieuwbouw opgenomen in het IHP in 2026. Voor het Haags Montessori Lyceum wordt ingezet op vervangende nieuwbouw voor de locatie Neuhuyskade. Voor het gebouw aan de Nassau Bredastraat zullen scenario's worden uitgewerkt voor hetzij vervangende nieuwbouw, hetzij renovatie, in een tijdspanne van 10 jaar.

Ook de gemeente Rijswijk is gestart met het opstellen van een IHP. Een goed initiatief in het kader van het gebouw van het Rijswijks Lyceum, dat in 1962 is gebouwd en waarvoor een visie moet worden ontwikkeld. Een quick scan door huisvestingsadviesbureau Hevo, dat door de gemeente is ingehuurd om het proces voor een IHP te begeleiden, geeft aan dat voor het Rijswijks Lyceum vervangende nieuwbouw of duurzame renovatie zou moeten plaatsvinden binnen een termijn van 5 tot 10 jaar.

Huisvestingsactiviteiten in 2020

Naast het planmatige eigenaarsonderhoud en kleinere aanpassingen zijn in 2020 de volgende projecten gestart en/of gerealiseerd:

- In de zomer van 2020 is gestart met de revitalisering fase 2B van het Segbroek College aan de Klaverstraat. In fase 2A (2019) waren in het Schamhartdeel, genoemd naar de architect van het monumentale deel, al de kozijnen vervangen door isolerende kozijnen en werd een luchtbehandelingsinstallatie aangebracht ten behoeve van een goed binnenklimaat.
In fase 2B wordt ook de Thiervleugel (eveneens vernoemd naar de architect), een bouwdeel uit 2000, gerenoveerd. Lokalen worden per onderwijssectie gegroepeerd en voorzien van glazen wanden. Soms tussen lokalen, maar vooral wanden grenzend aan verkeersruimtes. Door deze transparantie kunnen ruimtes beter worden benut voor zelfstudie. Naast de letterlijke transparantie wordt zo ook de figuurlijke ondersteund.
- Na de zomervakantie van 2020 is het gerevitaliseerde rijksmonument van het Segbroek College aan de Goudsbloemlaan weer in gebruik genomen. Ook hier heeft bij het ontwerp transparantie centraal gestaan en is het gebouw gemoderniseerd met behoud van de monumentale aspecten.
De 20 noodlokalen op het parkeerterrein achter de gymzalen zijn in gebruik genomen door de brugklasleerlingen van de Klaverstraat om daar de renovatiewerkzaamheden in verschillende fases te kunnen realiseren. Een logistieke puzzel, noodzakelijk om tijdens de renovatie alle faciliteiten voor goed onderwijs aan te bieden.

- In de zomer van 2020 zijn voor het Haags Montessori Lyceum in het voormalige kantoorpand aan de Neuhuyskade de verdieping 2 t/m 4 voorzien van een aantal lokalen en inrichting. Bij de eerste fase in 2019 waren het souterrain, de begane grond en de eerste verdieping al verbouwd. Voor de overige drie verdiepingen was toen nog geen ruimtebehoefte. Door de fasering hebben we tevens voortschrijdend inzicht kunnen benutten op basis van de ervaringen met leerpleinen in het eerste jaar van de ingebruikname.
- Voor Gymnasium Haganum is in 2020 een aanvraag ingediend voor de Cofinancieringsregeling Energiebesparende Maatregelen van de gemeente Den Haag. Uitvoering staat gepland vanaf de meivakantie 2021. Onderdeel van de werkzaamheden is tevens het aanbrengen van mechanische ventilatie. Verduurzaming van onze monumentale gebouwen staat vaak op gespannen voet met de voorwaarden die de monumentencommissie stelt. Daarmee blijft het opstellen van maatwerkplannen een continue opgave.
- Bij Johan de Witt Scholengroep is aan de Zusterstraat de fitnessruimte verbouwd tot mediatheek. Met de gewijzigde functie wordt de ruimte veel beter benut. Voor de gebouwen aan de Glasblazerslaan en Hoofstkade (bouwjaar 1996) zijn projecten opgestart om de ventilatiesystemen te vervangen door systemen die, in het kader van duurzaamheid, zijn voorzien van warmteterugwinning. Ondanks dat het hier geen monumentale gebouwen betreft zijn hier ook de technische mogelijkheden beperkt en een nog groter obstakel dan de hoge kosten van het aanbrengen van mechanische ventilatie in een bestaand gebouw.
- Bij Maris College Belgisch Park heeft een interne herschikking van ruimtes plaatsgevonden teneinde de groei van het leerlingenaantal te faciliteren. Daarbij zijn er twee noodlokalen op het terrein geplaatst en zijn de voormalige dienstwoningen ingericht als volwaardige onderwijsruimtes.
- Ook voor het Maerlant-Lyceum is in 2020 een aanvraag ingediend voor de Cofinancieringsregeling Energiebesparende Maatregelen van de gemeente Den Haag. Vooral het vervangen van de stalen kozijnen door isolerende kozijnen met dubbel glas staat de komende jaren op het programma. Naast de beperking van het energieverbruik is daarmee ook een stap gemaakt in het realiseren van een aangenaam binnenklimaat.
- Nadat in 2017 de buitenzijde van Praktijkschool De Einder is gerenoveerd en verduurzaamd is in 2020 de binnenzijde hierbij in lijn gebracht. Plafonds en vloerbedekking zijn vervangen, de TL verlichting is vervangen door Led verlichting, de sanitaire ruimtes zijn volledig gerenoveerd en de leskeuken is gemoderniseerd naar hedendaagse maatstaven.

ICT-beleid

In 2016 is het strategisch plan 2016-2020 vastgesteld. In dit plan zijn diverse beleidsambities geformuleerd die betrekking hebben op ICT. Begin 2021 is het nieuwe strategisch beleidsplan 2021-2025 "betekenisvol ontwikkelen" vastgesteld; ook daarin wordt veel aandacht besteed aan ICT.

VO Haaglanden kent de volgende kernwaarden met betrekking tot ICT:

- ICT is bij VO Haaglanden ondersteunend aan- en helpend bij- het primaire proces;
- Continuïteit, stabiliteit en betrouwbaarheid zijn binnen de ICT-omgeving van VO Haaglanden geborgd;
- Veiligheid en privacy zijn binnen (de ICT-infrastructuur van) VO Haaglanden vanzelfsprekend.

Informatiebeveiliging

In 2020 zijn stichtingsbreed vervolgstappen gezet voor het optimaliseren van de informatiebeveiliging.

Concrete invulling van het veiligheidsbeleid is vormgegeven door:

- het aanstellen van interne security-officers en een externe functionaris gegevensbescherming;
- aanvullende technische beveiligingen, zoals tokens en firewalls;
- aanvullende netwerkbeveiliging;
- procesbeschrijvingen, waaronder de procedure "melden datalekken";
- verscherpen van de op de AVG toegespitste privacyreglementen;
- do's en don't lijstjes;
- beschrijvingen van ICT-beveiligingsprocessen (bijvoorbeeld in- en uit dienst);

- inventarisatie van gebruikers van hardware;
- bewerkersovereenkomsten afsluiten;
- aanzet tot het opzetten van een verwerkersregister;
- veel aandacht voor Cyber security.

De externe functionaris gegevensbescherming speelt samen met de met de concerncontroller en de beleidsmedewerker ICT een belangrijke rol in de borging en continuering van het stichtingsbrede ICT-beleid en de uitvoering daarvan. Vanaf 2021 vinden externe audits plaats.

Infrastructuur

Door COVID-19 zijn alle scholen (gedeeltelijk) overgestapt op afstandsonderwijs. De scholen van VO Haaglanden bleken in staat om snel over te schakelen door de inzet van extra devices en aanvullende software, waardoor het onderwijs zo veel mogelijk gecontinueerd kon worden. Steeds meer ontwikkelen de scholen zich naar een professionele ICT-omgeving die aansluit bij de beleidsdoelstellingen rondom informatieveiligheid en continuïteit zoals we die op VO Haaglanden nastreven.

Toekomst en continuïteit

Algemeen

VO Haaglanden heeft uitgaande van de signaleringswaarde van de Inspectie van het Onderwijs en het Ministerie van OCW een toereikende financiële basis en is mede daardoor prima in staat om invulling te geven aan haar strategische doelstellingen. Het strategisch beleidsplan 2020-2025 ondersteunt het borgen van die doelstellingen. Een onmisbaar onderdeel van het borgen van de toekomstplannen is het managen van de continuïteit. Daarvoor worden diverse instrumenten gebruikt, die in dit hoofdstuk aan bod komen. Sinds het schooljaar 2019-2020 is een kaderbrief opgesteld als start voor de begrotingscyclus. In de kaderbrief zijn, op basis van de interne- en externe ontwikkelingen, door het college van bestuur speerpunten benoemd waaraan invulling gegeven moet worden. Deze speerpunten liggen in het verlengde van de eerdergenoemde ontwikkelingen en spitsen zich toe op een aantal beleidsambities uit het strategisch plan. In de kaderbrief wordt expliciet gevraagd om de doelmatigheid van uitgaven te verantwoorden. In de schooljaarcyclus wordt tussentijds gemonitord, en waar nodig bijgestuurd op de speerpunten uit de kaderbrief, en specifiek op de doelmatigheid van uitgaven. In de toelichting op de jaarstukken wordt nader ingegaan op de effecten van COVID-19.

A1 Ontwikkeling in leerlingaantallen en personeelsbezetting

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2034
Den Haag	28.804	29.134	29.467	29.792	30.124	30.220	30.333	30.247	29.008
Rijswijk	2.356	2.388	2.435	2.484	2.529	2.533	2.501	2.501	2.542
Totaal	31.160	31.522	31.902	31.276	32.653	32.753	32.834	32.748	31.550

Uit: gegevens gemeente Den Haag en gemeente Rijswijk

Een belangrijk onderdeel van strategisch inzicht en sturingsmogelijkheden betreft het aantal leerlingen voor de komende jaren. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de komende jaren in het werkgebied van VO Haaglanden het aantal leerlingen tot 2027 naar verwachting toeneemt. De scholen van VO Haaglanden willen in de toekomst een aantrekkelijke en interessante leeromgeving blijven bieden voor alle leerlingen uit de regio.

Om deze groeiende populatie te kunnen voorzien van goed onderwijs zijn medewerkers nodig die zich kunnen en willen ontplooien binnen de visie van VO Haaglanden en daarmee een bijdrage leveren aan goede voorzieningen voor de leerlingen. De onderwerpen uit het onderdeel personeelsbeleid, zoals elders in dit jaarverslag beschreven, moeten bijdragen aan het ontwikkelen van deze docenten. In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe deze aantallen medewerkers zich de komende jaren ontwikkelen.

Ontwikkelingen aantallen Fte's en leerlingen VO Haaglanden		prognose		
Kengetal (stand 31/12)	verslagjaar 2020	2021	2022	2023
Functiecategorie				
College van bestuur en directie	27,5	28,9	26,9	26,9
OP	893,9	930,6	922,3	908
OOP	275,3	310,3	304,1	301,4
totaal	1196,7	1269,8	1253,3	1236,3
Gewogen leerlingaantallen per 31/12	14.262	14.348	14.430	14.422

De aantallen FTE's en leerlingen zijn voor de prognose gebaseerd op de individuele prognose-opgaven van de scholen. Vanaf 2021 wordt in dit overzicht ook het personeel niet in loondienst verantwoord.

Ontwikkelingen Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO)

In 2019 heeft definitieve besluitvorming plaatsgevonden in het kader van het RPO, waarbij tussen schoolbesturen in Den Haag en omgeving afspraken zijn gemaakt over een goede invulling van het toekomstige onderwijsaanbod, waaronder het ter beschikking stellen van voldoende en goede huisvesting, rekening houdende met de te verwachten groei in de regio Haaglanden.

In het RPO en in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) van de gemeente Den Haag is voorzien in nieuwbouw op termijn voor het Maris College en het Haags Montessori Lyceum.

A2 Meerjarenbegroting 2021-2023

VO Haaglanden prognosticeert 3 jaren vooruit omdat er geen majeure investeringen te verwachten zijn die het noodzakelijk zouden maken om 5 jaar te prognosticeren.

Balans

* € 1.000	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2021 EUR Prognose	31-12-2022 EUR Begroting	31-12-2023 EUR Begroting
Activa				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	19.414	18.905	15.212	14.549
Financiële vaste activa	149	149	149	149
Vaste activa, totaal	19.563	19.054	15.361	14.698
Vlottende activa				
Vorderingen	7.420	7.500	8.000	8.500
Liquide middelen	25.183	19.387	23.572	26.263
Vlottende activa, totaal	32.603	26.887	31.572	34.763
Activa, totaal	52.166	45.941	46.933	49.461
Passiva				
Eigen vermogen	26.121	24.311	20.504	18.117
Eigen vermogen, algemene reserve	18.337	18.685	16.079	15.319
Eigen vermogen, bestemmingsreserve	7.784	5.626	4.425	2.798
Voorzieningen	8.804	10.354	11.904	12.704
Langlopende schulden	0	0	0	0
Kortlopende schulden	17.241	11.276	14.525	18.640
Passiva, totaal	52.166	45.941	46.933	49.461

Staat van baten en lasten

* € 1.000	2020 EUR Realisatie	2021 EUR Prognose	2022 EUR Begroting	2023 EUR Begroting
Baten				
Rijksbijdragen	132.561	140.577	144.944	143.831
Overige overheidsbijdragen en subsidies	2.090	2.028	2.033	1.894
Overige baten	4.646	7.725	6.212	5.989
Totaal baten	139.297	150.330	153.189	151.713
Lasten				
Personeelslasten	109.488	122.143	126.893	125.548
Afschrijvingen	1.649	2.287	2.374	2.339
Huisvestingslasten	12.050	12.626	12.208	11.272
Overige lasten	14.094	14.935	15.455	14.875
Totaal lasten	137.281	151.991	156.930	154.034
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	2.016	-1.660	-3.740	-2.320
Financiële baten	535	0	0	0
Financiële lasten	150	152	69	66
Saldo financiële bedrijfsvoering	385	-152	-69	-66
Buitengewoon resultaat				
Totaal resultaat	2.401	-1.812	-3.809	-2.387

Toelichting bij de (geprognosticeerde) balans en staat van baten en lasten

De toename van de Rijksbijdrage is in lijn met het groeiende aantal leerlingen. Daarnaast zijn de NPO-gelden hierin verwerkt.

De personele lasten stijgen in lijn met de toename van het aantal medewerkers dat benodigd is voor het groeiend aantal leerlingen en de inzet ten behoeve van de diverse subsidies (NPO, inhaal- en ondersteuning, handen voor de klas). In 2021 wordt het restant van de in 2019 ontvangen convenantsgelden, ingezet.

Financieringsstructuur

In de voorliggende begroting wordt extra (incidentele) inzet gepleegd van medewerkers om het onderwijs verder te verbeteren. Hiervoor is een aantal grote bovenschoolse projecten opgestart, zoals het Project Plus van het RL/VVC dat zich toespitst op het optimaliseren van kansengelijkheid, de VO-academie, ICT-veiligheid en verzuimbegeleiding.

De kengetallen geven aan dat VO Haaglanden aan de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs en het Ministerie van OCW voldoet.

Normatief eigen vermogen

De Inspectie van het Onderwijs heeft een advies gegeven aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over een indicator en een signaleringswaarde bij schoolbesturen, instellingen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs om bovenmatig publiek vermogen te detecteren.

De formule luidt:

Normatief Eigen Vermogen =

- 0,5 * (aanschafwaarde gebouw * 1,27)
- + boekwaarde resterende materiële vaste activa
- + 0,05 * alle baten (onder 12 miljoen oplopend naar 0,1 bij 3 miljoen en daaronder 300.000)

Het publiek eigen vermogen wordt vervolgens afgezet tegen het normatief eigen vermogen.

Volgens de berekening van OCW is voor VO Haaglanden het normvermogen voor 2020 bepaald op € 25,9 miljoen. Het eigen vermogen ultimo 2020 conform de jaarrekening bedraagt € 26,1 miljoen. Dit leidt tot een mogelijk bovenmatig vermogen van € 0,2 miljoen.

Door de onder "financieringsstructuur" genoemde inzet op het optimaliseren van de onderwijskwaliteit zal er geen sprake zijn van een mogelijk bovenmatig vermogen.

Financiële kengetallen VO Haaglanden	verslagjaar 2020	verslagjaar 2021	verslagjaar 2022	verslagjaar 2023
Solvabiliteit	50,07%	52,92%	43,69%	36,63%
Solvabiliteit incl. voorzieningen	66,95%	75,45%	69,05%	62,31%
Liquiditeit	1,89	2,38	2,17	1,86
Rentabiliteit	1,72%	- 1,21%	- 2,49%	- 1,57%
Weerstandsvermogen (EV/TB)	18,8%	16,2%	13,4%	11,9%
Financiële buffer (AR/TB)	13,2%	12,4%	10,5%	10,1%
Normatief vermogen OCW versus publiek publiek vermogen	225	- 1.567	- 1.823	- 3.474

Overige rapportages

Risicobeheersing VO Haaglanden

B1 rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheers- en controlesysteem

VO Haaglanden wenst een goed beeld te hebben van de risico's en kansen die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen van de stichting. Daarvoor is een risicomanagement-systeem een goed hulpmiddel. Met een dergelijk systeem voldoet VO Haaglanden aan de eis van de overheid om een risicobeheersingssysteem te hebben waarin wordt onderzocht welke onzekere factoren invloed op het behalen van de doelstellingen hebben. In 2017/2018 heeft met een brede delegatie van college van bestuur, rectoren, directeuren en stafmedewerkers een risico-inventarisatie plaatsgevonden, hierbij ondersteund door een externe deskundige. In 2021 is gestart met een nieuwe risico-inventarisatie.

In de volgende paragrafen worden de door VO Haaglanden onderkende risico's benoemd en wordt aangegeven op welke wijze de beheersing wordt vormgegeven.

B2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

1. Instabiele bekostiging rijksoverheid

Beschrijving

De zekerheid over de mate van bekostiging is voor publieke partijen, zoals het onderwijs, van belang om goede onderwijskwaliteit te kunnen leveren en een betrouwbare werkgever te kunnen zijn. De overschotten of tekorten die op onverwachte momenten doorgelegd worden naar de scholen dragen niet bij aan die kwaliteit en betrouwbaarheid en hebben invloed op de financiële positie van de scholen. Naar alle waarschijnlijkheid wordt vanaf 2022 door OCW een vereenvoudigd bekostigingsmodel ingevoerd.

Maatregel

VO Haaglanden werkt met meerjarenbegrotingen om een zo goed mogelijke inschatting te maken van baten en lasten van de scholen. Via managementrapportages wordt de uitvoering maandelijks gemonitord en waar nodig (eveneens voor de lange termijn) bijgestuurd. Ook in het schooljaar 2020-2021 wordt een kaderbrief gebruikt waarin expliciet is aangegeven dat het verantwoorden van de doelmatigheid van uitgaven een speerpunt is. Tussentijds vindt monitoring op dit onderdeel plaats. Er zijn berekeningen gemaakt over de effecten van de nieuwe bekostigingssystematiek.

2. Passend onderwijs

Beschrijving

Met ingang van 2014 is het Passend Onderwijs ingevoerd met als doel dat zoveel mogelijk leerlingen een plek krijgen in het reguliere onderwijs. Om dat mogelijk te maken zijn er samenwerkingsverbanden ingericht. VO Haaglanden is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Zuid-Holland-West. De gezamenlijke schoolbesturen binnen dit samenwerkingsverband zijn verantwoordelijk voor de opvang en de financiering van zorgleerlingen. De extra financiering van het LWOO- en PRO-onderwijs loopt via het Samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband geeft inhoudelijke sturing aan de regionale vraagstukken. Het risico bestaat dat de financiering ontoereikend is en de deelnemers deze aan moeten vullen.

Maatregel

VO Haaglanden heeft er belang bij dat het samenwerkingsverband zowel financieel als inhoudelijk goed functioneert. Zij ondersteunt daarmee immers de ambities van VO Haaglanden in de door haar uitgesproken verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een stelsel van onderwijsvoorzieningen dat alle jonge mensen ondersteuning biedt die past bij hun aanleg en ambitie middels een pluriform aanbod van scholen. De betrokkenheid en inspraak om mede sturing te geven aan rol, beleid en uitvoering van het samenwerkingsverband is daarmee wezenlijk, ook om zicht te houden op en waar nodig sturing te geven aan financiële besluitvorming. VO Haaglanden is voorzitter in het dagelijks bestuur en neemt deel aan activiteiten zoals directiekringen en plaatsingstafels.

3. Aanbestedingstrajecten

Beschrijving

VO Haaglanden doet elk jaar een aantal aanbestedingen waarvan de financiële waarde vaak omvangrijk is, zeker als het om nieuwbouw of renovaties gaat.

De komende jaren staan investeringen voor de deur in het kader van de groei van het aantal leerlingen en de bijbehorende capaciteitsuitbreiding. Daarnaast zijn er minder omvangrijke aanbestedingen.

De regelgeving voor aanbestedingen is vastgelegd in specifieke wetgeving. Het niet voldoen aan deze wet- en regelgeving kan leiden tot extra kosten en/of het gekort worden op de bekostiging.

Maatregel

Gezien de omvang van sommige aanbestedingstrajecten, zoals nieuwbouw en verbouw, kiest VO Haaglanden ervoor om zich in voorkomende gevallen te laten ondersteunen door inhoudelijke en juridische experts.

Door de afdeling huisvesting van het bestuursbureau en door concerncontrol worden de aanbestedingstrajecten van de scholen permanent gemonitord. Om dit op een goede manier te kunnen doen, worden de medewerkers van dit bureau regelmatig (bij)geschoold op het gebied van aanbestedingen. De scholen worden bij schoolspecifieke aanbestedingen ondersteund door de afdeling huisvesting en ook daar waar nodig door externe specialisten. Voor specifieke onderdelen van de aanbesteding zoals inhuur personeel en aanschaf hardware zijn raamcontracten afgesloten.

4. Imagoschade

Beschrijving

Incidenten binnen scholen kunnen leiden tot imagoschade met grote financiële consequenties. Negatieve publiciteit in lokale of landelijke of social media kan rechtstreeks effect hebben op aanmeldingscijfers en op de werving en behoud van medewerkers. Het effect op de instroom van nieuwe leerlingen en daarmee de financiële effecten kunnen nog jaren voortduren.

Maatregel

Met de scholen zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop op incidenten wordt gereageerd, maar het is vooral aan de schoolleiding om vroegtijdig te signaleren waar mogelijke imagoschade kan ontstaan. Het preventief in gesprek gaan, dan wel trachten een mogelijk incident te voorkomen, staat centraal. De schoolleiding is verplicht vroegtijdig in contact te treden met het bestuur om de risico's en effecten van imagoschade te beperken.

Samenwerking en adequaat, waar mogelijk preventief ingrijpen zijn sleutelbegrippen.

Begin 2019 is een crisisprotocol opgesteld en zijn alle betrokkenen binnen VO Haaglanden door een gespecialiseerde organisatie getraind op het onderdeel crisismanagement.

5. Concurrentie

Beschrijving

(Potentiële) leerlingen moeten wat te kiezen hebben als het gaat om onderwijs. In de Haagse regio is aan keuze wat dat betreft geen gebrek. De grote hoeveelheid scholen biedt (potentiële) leerlingen legio keuze. Voor de scholen zelf betekent dit dat het onderwijsaanbod van een zodanig kwalitatief gehalte is dat kinderen daadwerkelijk kiezen voor die school en niet voor een andere school in de regio.

Maatregel

VO Haaglanden heeft afgelopen jaar in haar strategisch beleidsplan een aantal punten opgenomen die hierop inspelen. Te noemen valt:

- de huidige onderwijskwaliteit wordt geborgd en verder versterkt;
- verdere professionalisering van het onderwijs;
- invulling geven aan een optimale zorgstructuur;
- leerlingen worden actief betrokken bij schoolbeleid;
- duurzaamheid (van gebouwen).

Op al deze beleidsterreinen zijn en/of worden door schoolleiders acties ondernomen.

In het nieuwe strategische beleidsplan (2021-2025) is er opnieuw aandacht voor deze onderdelen; daarnaast is er specifieke aandacht voor het optimaliseren van de ICT-vaardigheden.

6. Arbeidsconflicten

Beschrijving

VO Haaglanden is een grote onderwijsinstelling met veel medewerkers (circa 1.500). Er zullen zich met deze omvang altijd arbeidsconflicten kunnen voordoen. De effecten van een arbeidsconflict kunnen financieel aanzienlijk zijn. Daarnaast kan dit tot een nadelige uitstraling leiden binnen een school.

Maatregel

Binnen VO Haaglanden worden regelmatig beoordelings- en functioneringsgesprekken gehouden om mogelijke verstoringen in de arbeidsrelatie in een vroegtijdig stadium te kunnen signaleren. Daarnaast worden aanvullende gesprekken gevoerd tussen schoolleiding en medewerkers van de school indien er ongewenst gedrag wordt waargenomen, dat aanleiding kan zijn tot een potentieel arbeidsconflict.

7. Onvoldoende gekwalificeerd personeel

Beschrijving

In het onderwijs wordt de komende jaren een groot tekort verwacht van bevoegde docenten. Door het feit dat er binnen de regio den Haag een groei te verwachten is van het aantal leerlingen, wordt dit tekort nog verder versterkt.

Maatregel

Er wordt intensief (politiek) gelobbyd om hiervoor structurele oplossingen te realiseren, bijvoorbeeld door het realiseren van een lerarenopleiding in de regio Den Haag.

VO Haaglanden zal waar mogelijk op landelijk gebied meedenken om dit probleem waar mogelijk te beperken. De scholen van VO Haaglanden participeren in één van de vier opleidingsscholen in Den Haag.

8. Risico's bouwprojecten/voorfinanciering

Beschrijving

Door de groei van het aantal leerlingen in de Haagse regio en de wens van VO Haaglanden om het marktaandeel te continueren, zal de komende jaren sprake zijn van nieuwbouw, verbouw en renovatie.

De financiering van deze nieuwbouwprojecten en grootschalige renovaties vindt plaats vanuit gemeentelijke middelen. VO Haaglanden is zelf de bouwheer en de juridisch eigenaar van de gebouwen, hetgeen betekent dat ook de risico's bij VO Haaglanden liggen zoals ontoereikende bekostiging door onvoorziene omstandigheden tijdens de bouw, faillissementen van aannemers of budgetoverschrijdingen.

Maatregel

Binnen VO Haaglanden wordt daarnaast een stringent budgetbeheer uitgevoerd. Twee maal per jaar vindt overleg plaats over de bouwplannen van de scholen en de realiseerbaarheid hiervan. Dit overleg gebeurt tussen college, afdeling huisvesting en de afdeling financiën en moet leiden tot inhoudelijke en financieel sluitende businesscases. Na aanvang van de bouw vindt er strikte monitoring plaats op realisatie en budget. VO Haaglanden beschikt over een treasury statuut waarin is vastgelegd op welke wijze financiering van projecten plaatsvindt.

9. ICT en informatieveiligheid

Beschrijving

Met de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn er striktere voorwaarden gesteld aan de beveiliging van persoonsgegevens. Bij VO Haaglanden geldt dat er veel persoonsgegevens worden verwerkt over leerlingen en medewerkers. Risico's in deze zijn dan dat deze gegevens beschikbaar komen voor partijen die daar volgens de AVG geen recht op hebben.

Voor de financiële, personeels- en huisvestingsadministratie wordt gebruik gemaakt van digitale systemen. Deze systemen zijn kwetsbaar voor storingen en virussen, maar voor brand- en waterschade.

Maatregel

Vanaf 2016 is binnen VO Haaglanden het informatieveiligheidsbeleid versterkt door centrale kaderstelling vanuit het bestuursbureau. Invoering en monitoring hiervan vindt permanent plaats. VO Haaglanden hecht er waarde aan dat gegevens van medewerkers en leerlingen goed beschermd worden en dat voldaan wordt aan de vigerende wet- en regelgeving. VO Haaglanden heeft zich de afgelopen jaren ingespannen om deze informatieveiligheid verder vorm te geven. Binnen elke school is een security-officer aangesteld die de informatieveiligheid en de wet- en regelgeving (AVG) binnen de school borgt. Daarnaast heeft VO Haaglanden voor de gehele stichting een onafhankelijke, externe Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, die voor borging en advisering zorgdraagt.

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne Risicobeheersings- en Controlesysteem

Een belangrijk onderdeel van de planning en control cyclus is het periodieke managementgesprek met rectoren en directeuren. Als basis van dit managementgesprek wordt de zogenaamde 'Pasfoto' gebruikt. De pasfoto is een set van relevante kengetallen over de kwaliteit van het onderwijs, de financiële positie, de personeelsopbouw, het ziekteverzuim, de uitslagen van de tevredenheidsenquêtes onder personeel, leerlingen en ouders, de aantallen voortijdig schoolverlaters, aantallen schorsingen en verwijderingen en de eventuele klachten. Met schoolleiders worden in het managementgesprek afspraken gemaakt over eventuele aanpassingen en verbeteringen binnen de schoolorganisatie op deze onderdelen. Periodiek worden deze vervolgens geëvalueerd.

Periodiek wordt gemonitord of de realisatie overeenkomt met de begrotingsafspraken. Hierin worden de scholen ondersteund door stafmedewerkers financiën van het Bestuurs Management Bureau.

Centraal in het interne risicobeheersings- en controlesysteem staat de gehanteerde transparantie binnen de organisatie. Van alle scholen worden o.a. pasfoto's, begrotingen, opbrengstenoordelen inspectie, uitkomsten tevredenheidsenquêtes intern gedeeld binnen het rectoren/directeuren-overleg, de GMR en de Raad van Toezicht.

VO Haaglanden vindt de inbreng van medezeggenschapsorganen (formeel en informeel) van grote waarde. Er is dan ook veelvuldig formeel en informeel contact met deze gremia.

De voorzitter van de raad van toezicht is vaste deelnemer aan de bestuursgesprekken van de Inspectie van het Onderwijs met het college van bestuur.

Risicoprofiel en risicobereidheid

Het risicobeleid van VO Haaglanden is gericht op de stelselmatige beoordeling en weging van mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen, die van cruciale invloed zijn op het realiseren van de missie en strategie van VO Haaglanden.

Daarbij onderscheidt VOH-risico's als mogelijke gebeurtenissen die het realiseren van missie en strategie kunnen verstoren.

College van bestuur, control en schoolleiders hebben daarom in 2017/2018, samen met een gerenommeerde externe partij, de risico's in beeld gebracht, bepaald hoe groot de kans wordt geacht dat zo'n gebeurtenis of ontwikkeling zich voordoet en in welke mate en met welke impact. Op basis hiervan wordt het risico beoordeeld, of het risico vraagt om maatregelen (risk appetite) en zo ja, welke maatregelen dat dan zijn. De belangrijkste risico's zijn in de vorige alinea's beschreven. Het berekende buffervermogen kan worden opgevangen binnen de algemene reserve.

Sinds het voorjaar van 2020 worden voorbereidingen getroffen voor een nieuwe risico-inventarisatie, welke naar verwachting medio 2021 gereed zal zijn.

B3 Rapportage Toezichthoudend orgaan

Zie pagina 18

COVID-19

Op bladzijde 65 wordt een nadere toelichting verstrekt over de financiële effecten van COVID-19.

Jaarrekening

Grondslagen

Algemeen

Activiteiten

Stichting VO Haaglanden, statutair gevestigd te Den Haag (KVK 27253825) is een stichting met de status van onderwijsinstelling.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het bestuur heeft daarin de effecten van de coronapandemie meegewogen en komt op basis van die afweging niet tot een andere conclusie.

Vergelijking met voorgaande jaren

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van financial leasing zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college van bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening voor groot onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is. De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstro-

men contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020. De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De jaarrekening is opgesteld in hele euro's, de functionele valuta van de instelling. De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, zijn de historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderwijsorganisatie toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Inkomsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Uitgaven en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen.

Wet Normering Topinkomens

Voor de uitvoering van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen heeft de instelling zich gehouden aan de beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van

waardeverminderingen in de winst en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Afgeleide financiële instrumenten:

In 2020 heeft VO Haaglanden de langlopende lening en daarmee samenhangende de financiële instrumenten afgelost en is het toepassen van hedge accounting niet meer van toepassing. VO Haaglanden maakt gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2020, nr. FEZ/1402273

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats.

Zodra de verwachten toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de staat van baten en lasten, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst/verlies door middel van een overlopende post in de staat van baten en lasten verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

Indien het afgeleide instrument afloopt of wordt verkocht, wordt de afdekkingsrelatie beëindigd. De cumulatieve winst/verlies die tot dat moment nog niet in de staat van baten en lasten was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden.

Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt de cumulatieve winst/verlies overgeboekt naar de staat van baten en lasten.

Indien het afgeleid instrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd.

De vervolgwaardering van het afgeleide financiële instrument is dan kostprijs of lagere marktwaarde.

De stichting documenteert in generieke hedgedocumentatie de enige hedgerelatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedge. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie.

De stichting bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie. De stichting hanteert voor deze vergelijking de volgende kritische kenmerken:

- Omvang;
- Looptijd;
- Afgedekt risico;
- Wijze van afrekening van het afdekkingsinstrument en afgedekte positie

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn, is geen sprake van ineffectiviteit.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn, is sprake van ineffectiviteit. In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie

over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de organisatie toekomend bedrag onder voorwaarden die de organisatie anders niet zou hebben overwogen of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan. Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt VO Haaglanden historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als VO Haaglanden van oordeel is dat de huidige, economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderverslies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderverslies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs (lineaire methode), rekening houdend met eventuele restwaarde. Afschrijving vindt plaats vanaf het moment van ingebruikname en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De aangewende investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voor de uitgaven van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. Zie voor de grondslag hieromtrent de grondslag onder het hoofd voorzieningen.

Overgangsregeling voorziening groot onderhoud

VO Haaglanden hanteert voor de voorziening groot onderhoud een methodiek waarbij de uitgaven over het gehele onderhoudsplan van de onderwijspanden worden bepaald en deze vervolgens wordt gedeeld door de looptijd van het onderhoudsplan. Deze systematiek leidt ertoe dat er jaarlijks weliswaar een min of meer gelijkblijvende dotatie aan de voorziening groot onderhoud wordt gedaan, maar dat deze te laag of te hoog van omvang kan zijn in vergelijking met de RJ methodiek. Er wordt namelijk beperkt rekening gehouden met individuele onderhoudscomponenten met onderhoudscycli die doorlopen tot na de periode van de huidige onderhoudsplanning.

VO Haaglanden maakt gebruik van de overgangsregeling. De tijdelijke regeling in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs is van toepassing op besturen die voor verslagjaar 2017 een methode van kostenegalisatie voor groot onderhoud hanteerden zoals hierboven beschreven. In het afgelopen jaar heeft de RJ-werkgroep Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving in samenwerking met de sectorraden een onderzoek uitgevoerd. De werkgroep is hierbij ondersteund door een aantal betrokken schoolbesturen. Doel van dit onderzoek was te komen tot een verwerkingswijze in de toekomst die aansluit bij de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving waarbij rekening wordt gehouden met onderwijssector-specifieke aspecten. Vanaf 2023 dient de voorziening opgebouwd te worden rekening houdende met de individuele onderhoudscomponenten met onderhoudscycli die doorlopen tot na de periode van de huidige onderhoudsplanning.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderverslies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderverslies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar

rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de stichting, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het onderdeel financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en de eventuele bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen gepresenteerd, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds. De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen en de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van effectieve rekenmethode.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie van OCW. De ontvangen rijksbijdragen uit hoofde van de basisbesteding worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden in beginsel direct ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord. Een doelsubsidie waarbij een causaal verband bestaat tussen de beschikbaar gestelde subsidie en de besteding hoewel van oormerking geen sprake is, kan echter als specifieke exploitatiesubsidie worden aangemerkt. Voorwaarde van de RJ is wel dat de te leveren prestatie nauwkeurig is omschreven. Indien aan deze voorwaarde is voldaan wordt naar rato van de voortgang van de activiteiten (matching) de subsidie verwerkt in de staat van baten en lasten. Nog niet bestede gelden worden in dit geval per balansdatum verantwoord onder de overlopende passiva.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het jaar zijn gespreid.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

De voor het onderwijs van toepassing zijnde pensioenvoorziening is ondergebracht bij het ABP. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De dekkingsgraad van het ABP bedraagt per 31 december 2020 93,2%.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële leases

Als de stichting optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waarden worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolgwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de stichting eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object. De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke

rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren. Agio, disagio en aflossingspremies worden verantwoord als rentelast in de periode waartoe zij behoren. De toerekening van deze rentelast en de rentevergoeding over de lening is de effectieve rente die in de staat van baten en lasten wordt verwerkt. In de balans is (per saldo) de amortisatiewaarde van de schuld(en) verwerkt. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het agio en de al in de staat van baten en lasten verwerkte aflossingspremies worden verwerkt als verhoging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het disagio worden verwerkt als verlaging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie model E verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Algemeen

01-01-2020 t/m 31-12-2020

Algemene informatie

Informatie over de rechtspersoon

<i>Bevoegd gezag nummer</i>	41360
<i>Statutaire naam</i>	Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden
<i>Juridische vorm</i>	Stichting
<i>KvK nummer</i>	27253825
<i>Webadres</i>	www.vohaaglanden.nl
<i>Sector</i>	Voortgezet Onderwijs

Statutair adres

<i>Straatnaam</i>	Parkstraat
<i>Huisnummer</i>	83
<i>Huisnummer toevoeging</i>	
<i>Postcode</i>	2514 JG
<i>Vestigingsplaats</i>	Den Haag

Correspondentie adres

<i>Postbusnummer</i>	
<i>Postcode</i>	
<i>Plaats</i>	

Informatie over de rapportage

<i>Begindatum rapportageperiode</i>	1 januari 2020
<i>Einddatum rapportageperiode</i>	31 december 2020

Contactpersoon voor deze rapportage

<i>Naam</i>	R. van der Kruit MBA
<i>Functie</i>	Concerncontroller en hoofd Personeel, Financiën en ICT
<i>Telefoonnummer</i>	070 4262620
<i>E-mailadres</i>	rvanderkruit@vo Haaglanden.nl

Gegevens accountant

<i>Naam van het accountantskantoor</i>	Astrium Onderwijsaccountants B.V.
<i>Naam van de accountant</i>	drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Samenstelling college van bestuur en raad van toezicht op balansdatum

College van bestuur:

<i>voorzitter</i>	A.S.M. (Arno) Peters
<i>lid</i>	drs. P.H. (Peter) van Laarhoven

Raad van toezicht:

<i>voorzitter</i>	jhr. mr. J.P. (Joris) Backer
<i>vice voorzitter</i>	drs. M.H.W. (Michel) Rovers
<i>lid</i>	mr. dr. K.M. (Karel) Braun
<i>lid</i>	drs. J.T. (Joris) den Bruinen
<i>lid</i>	J.C. (Jan) Hoek MBA
<i>lid</i>	M.E. (Maurice) Eykman
<i>lid</i>	M.J. (Jaswina) Bihari-Elahi

Balans na resultaatbestemming

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
1 Activa		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	19.413.500	11.614.800
1.3 Financiële vaste activa	149.400	6.382.100
Totaal vaste activa	19.562.900	17.996.900
Vlottende activa		
1.4 Voorraden		
1.5 Vorderingen	7.421.400	17.312.500
1.6 Effecten		
1.7 Liquide middelen	25.182.400	13.028.600
Totaal vlottende activa	32.603.800	30.341.100
Totaal activa	52.166.700	48.338.000
2 Passiva		
2.1 Eigen vermogen	26.122.400	23.721.500
2.2 Voorzieningen	8.803.500	7.782.800
2.3 Langlopende schulden		
2.4 Kortlopende schulden	17.240.800	16.833.700
Totaal passiva	52.166.700	48.338.000

Staat van baten en lasten

	2020 EUR Realisatie	2020 EUR Begroting	2019 EUR Realisatie
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	132.560.600	127.104.200	126.714.600
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2.090.200	7.252.700	6.421.900
3.5 Overige baten	4.645.800	5.909.400	7.062.100
Totaal baten	139.296.600	140.266.300	140.198.600
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	109.487.700	104.620.600	103.191.700
4.2 Afschrijvingen	1.648.600	1.564.500	1.401.800
4.3 Huisvestingslasten	12.050.100	16.447.900	16.130.300
4.4 Overige lasten	14.094.100	17.576.400	17.576.800
Totaal lasten	137.280.500	140.209.400	138.300.600
Saldo baten en lasten	2.016.100	56.900	1.898.000
5 Gerealiseerde herwaardering			
6 Financiële baten en lasten	384.800	55.300	-52.200
Resultaat	2.400.900	112.200	1.845.800
7 Belastingen			
8 Resultaat deelnemingen			
Resultaat na belastingen	2.400.900	112.200	1.845.800
9 Aandeel derden in resultaat			
Totaal resultaat	2.400.900	112.200	1.845.800

De toelichting op de begroting 2020 ten opzichte van de realisatie treft u op de volgende pagina aan.

Staat van baten en lasten

Toelichting op het resultaat (versus de begroting)

De jaarrekening en de begroting worden opgemaakt vanuit het voorzichtigheidsbeginsel. Lasten worden genomen wanneer deze worden voorzien, baten worden verantwoord wanneer deze voldoende mate van zekerheid kennen. Daar waar van toepassing zijn intercompany boekingen gesaldeerd.

Het resultaat over 2020 bedraagt € 2,4 miljoen bij een begroting van positief € 0,1 miljoen en is daarmee € 2,3 miljoen hoger dan begroot. Het positieve verschil is te herleiden tot € 0,9 miljoen minder baten, € 2,9 miljoen minder lasten en € 0,3 miljoen meer financiële baten en overige.

De rijksbijdragen zijn in 2020 € 5,4 miljoen hoger dan begroot. De opbrengsten zijn hoger ten opzichte van de begroting door een stijging van de personele lumpsum en overige subsidies OCW met € 4,5 miljoen en de ontvangst van de subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus van € 0,9 miljoen.

De overheidsbijdragen- en subsidies van overige overheden zijn € 5,2 miljoen lager dan begroot en de voorgeschoten verbouwingsuitgaven zijn € 4,4 miljoen lager dan begroot. De huisvestingsprojecten zijn tot en met 2019 gerubriceerd onder de overige overheidsbijdragen, huisvestingslasten en op de balans als overige vordering onder de vlottende activa. Om het inzicht verder te verbeteren heeft VO Haaglanden met ingang van 2020 er voor gekozen de voorgeschoten verbouwingsuitgaven te rubriceren onder de materiële vaste activa in uitvoering. Deze andere wijze van presenteren heeft geen impact op het resultaat.

De overige baten zijn € 1,3 miljoen lager dan begroot; de ouderbijdragen zijn € 2,2 miljoen lager dan begroot door het niet door gaan van de leerlingactiviteiten, excursies en werkweken vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus. De overige baten zijn € 0,9 hoger onder andere door de subsidie Sterk Techniek Onderwijs, ESF subsidies en overige)

De personele kosten zijn € 4,9 miljoen hoger dan begroot; enerzijds door de toename van de aantallen medewerkers, anderzijds door de nieuw afgesloten CAO met een (structurele) salarisverhoging van 2,75% ingaande 1 maart 2020. Daarnaast zijn de personele kosten hoger door de personele inzet van de gelden uit het onderwijsconvenant van € 0,7 miljoen, de personele inzet van de gelden uit de subsidie sterk techniek onderwijs van € 0,3 miljoen en de personele inzet van de gelden uit de subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor extra ondersteuning van leerlingen met leer- en ontwikkelachterstanden vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus van € 0,9 miljoen.

De overige lasten zijn € 3,5 miljoen lager dan begroot; de overige lasten zijn lager dan begroot onder andere door het niet door gaan van leerlingactiviteiten, excursies en werkweken van € 2,5 miljoen vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus en overige lasten van € 1,0 miljoen.

De financiële baten en lasten zijn € 0,3 miljoen hoger dan begroot als gevolg van de verkoop van de obligaties.

Kasstroomoverzicht

	2020 EUR Realisatie	2019 EUR Realisatie
Kasstroomen uit operationele activiteiten		
<i>Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening</i>	2.016.100	1.898.000
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
<i>Aanpassingen voor afschrijvingen</i>	1.648.600	1.401.800
<i>Aanpassingen voor waardeveranderingen</i>		
<i>Toename (afname) van voorzieningen</i>	1.020.700	1.222.900
<i>Overige aanpassingen voor aansluiting van bedrijfsresultaat</i>	0	0
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat, totaal	2.669.300	2.624.700
Veranderingen in werkkapitaal		
<i>Afname (toename) van kortlopende vorderingen</i>	9.930.700	-4.502.600
<i>Afname (toename) van effecten</i>		
<i>Toename (afname) van kortlopende schulden</i>	407.100	1.777.000
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	10.337.800	-2.725.600
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	15.023.200	1.797.100
<i>Ontvangen interest</i>	69.400	206.800
<i>Betaalde interest</i>	150.100	258.900
<i>Mutaties overige financiële vaste activa</i>	465.900	0
<i>Buitengewoon resultaat</i>		
Kasstroom uit operationele activiteiten	15.408.400	1.745.000
Kasstroomen uit investeringsactiviteiten		
<i>Investerings in materiële vaste activa</i>	9.487.300	646.200
<i>Toename (afname) overige financiële vaste activa</i>	-6.232.700	144.700
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.254.600	-790.900
Kasstroomen uit financieringsactiviteiten		
<i>Toename langlopende schulden</i>		
<i>Aflossing langlopende schulden</i>	0	1.540.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	-1.540.000
<i>Overige balansmutaties</i>		
Toename (afname) van liquide middelen	12.153.800	-585.900
<i>Beginstand liquide middelen</i>	13.028.600	13.614.500
<i>Eindstand liquide middelen</i>	25.182.400	13.028.600
Mutatie	12.153.800	-585.900

Materiële vaste activa

1.1.2 Materiële vaste activa, toelichting 31-12-2020	1.1.2.1 Gebouwen	1.1.2.2 Terreinen	1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	1.1.2.5 Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa	Totaal materiële vaste activa
Materiële vaste activa, posten					
Stand aan het begin van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs, begin van de periode	11.679.100	7.800	8.487.025	18.475	20.192.400
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen, begin van de periode	3.464.100		5.113.500		8.577.600
Materiële vaste activa, begin van de periode	8.215.000	7.800	3.373.525	18.475	11.614.800
Verloop gedurende de periode					
Investerings	419.900		2.927.100	6.140.300	9.487.300
Desinvesterings					
Afschrijvingen	470.100		1.178.500		1.648.600
Overige mutaties			18.475	-58.475	-40.000
Mutatie gedurende de periode	-50.200		1.767.075	6.081.825	7.798.700
Stand aan het eind van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs, einde van de periode	12.099.000	7.800	11.432.600	6.100.300	29.639.700
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen, einde van de periode	3.934.200		6.292.000		10.226.200
Materiële vaste activa, einde van de periode	8.164.800	7.800	5.140.600	6.100.300	19.413.500
Materiële vaste activa, posten					
<i>Investerings</i>					

De investeringen 2020 in de gebouwen betreft de renovatie van de mediatheek, lokalen en 2e kantine van het Maris College locatie Nieuwe Duinweg (€ 246.100), de renovatie van de lokalen en de docentruimtes van Dalton Den Haag (€ 110.800), de renovatie van het muzieklokaal van het Segbroek College (€ 15.900) en de renovatie van de tuin en lokalen van het Maerlant-Lyceum (€ 47.100).

De investeringen 2020 in de inventaris en apparatuur betreft de aanschaf van ICT hardware waaronder notebooks, laptops en e-readers voor de leerlingen en docenten vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus. Daarnaast betreft dit de aanschaf van inventaris waaronder schoolmeubilair voor de inrichting van de lokalen van het Maerlant-Lyceum, het Segbroek College en het Rijswijks Lyceum. Er is geïnvesteerd in de inrichting van de keuken van De Einder, meubilair voor de inrichting van de docentruimtes van Dalton Den Haag, de aanschaf van een lockersysteem voor Lyceum Ypenburg. Er is ook geïnvesteerd in de inrichting van technieklokalen van het Maris College, het Rijswijks Lyceum, het Segbroek College en de Johan de Witt Scholengroep in het kader van het project sterk techniek onderwijs 2020-2023. De vordering op de penvoerder van het project sterk techniek onderwijs € 0,3 miljoen is gerubriceerd onder de materiële vaste activa in uitvoering.

VO Haaglanden heeft met ingang van 2020 er voor gekozen de vordering op de gemeente Den Haag met betrekking tot de vastgoedfinanciering van € 5,1 miljoen te rubriceren onder de materiële vaste activa in uitvoering. Dit betreft de renovatie van het Segbroek College, locatie Goudsbloemlaan € 4,1 miljoen, de renovatie van het Segbroek College locatie Klaverstraat € 0,2 miljoen; de renovatie van het Haags Montessori Lyceum locatie Neuhuyskade € 0,2 miljoen, renovatie van het Maris College locatie Nieuwe Duinweg en locatie Cantateplein € 0,5 miljoen en het aanbrengen van mechanische ventilatiesysteem bij het Gymnasium Haganum € 0,07 miljoen. Het restant betreft de renovatie van het Segbroek College locatie Klaverstraat € 0,6 miljoen en kleine investeringen € 0,1 miljoen waarvan de ingebruikname start in 2021. VO Haaglanden is geen economisch eigenaar van de gebouwen.

De toelichting op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de materiële vaste activa einde van de periode treft u aan op de volgende pagina.

Materiële vaste activa

1.2 Materiële vaste activa, overzicht investeringen (verkrijgingsprijs)

Gebouwen en terreinen	01-01-2020	31-12-2020	afschr. termijn	Inventaris en apparatuur	01-01-2020	31-12-2020	afschr. termijn
	11.674.300	17.907.400			8.518.100	11.772.500	
De Einder aanpassing Schalkburgerstraat	208.700	208.700	10 jaar	De Einder, inventaris	158.300	343.400	10 jaar
Gymnasium Haganum, gebouw	1.202.600	1.202.600	30 jaar	De Einder, ICT	12.600	146.000	4 jaar
Gymnasium Haganum, gebouw		70.000	20 jaar	Gymnasium Haganum, inventaris	1.295.100	1.322.800	10 jaar
Haags Montessori Lyceum, gebouw		244.500	20 jaar	Gymnasium Haganum, ICT	7.900	34.700	4 jaar
Haags Montessori Lyceum, grond	6.200	6.200	geen	Johan de Witt SG, inventaris	1.480.400	1.491.000	10 jaar
Johan de Witt SG, gebouw	1.729.500	1.729.500	30 jaar	Johan de Witt SG, ICT	73.800	490.700	4 jaar
Johan de Witt SG, gebouw		47.900	20 jaar	Maerlant-Lyceum, inventaris	278.900	327.200	10 jaar
Johan de Witt SG, grond	1.600	1.600	geen	Maerlant-Lyceum, ICT	25.500	67.600	4 jaar
Maerlant-Lyceum, gebouw	146.500	146.500	30 jaar	Maris College, inventaris	2.365.300	2.500.800	10 jaar
Maerlant-Lyceum, gebouw		47.100	20 jaar	Maris College, ICT	1.456.200	1.541.100	4 jaar
Maerlant-Lyceum, tuin	149.800	149.800	10 jaar	Rijswijks Lyceum/VVC, inventaris	501.400	675.300	10 jaar
Maris College, gebouw	4.803.300	4.803.300	30 jaar	Rijswijks Lyceum/VVC, ICT	35.300	413.500	4 jaar
Maris College, gebouw		779.000	20 jaar	Segbroek College, inventaris	542.000	1.093.000	10 jaar
Maris College, schoolplein	14.600	14.600	10 jaar	Segbroek College, ICT	61.600	185.600	4 jaar
Rijswijks Lyceum, gebouw Karmozijnstraat	1.492.700	1.492.700	20 jaar	Segbroek College, vervoermiddel	16.300	16.300	5 jaar
Rijswijks Lyceum, gymzaal	327.300	327.300	30 jaar	Lyceum Ypenburg, inventaris		144.000	10 jaar
Rijswijks Lyceum, KWO project en ventilatie	1.591.500	1.591.500	20 jaar	Lyceum Ypenburg, ICT		111.800	4 jaar
Segbroek College, gebouw		4.933.800	20 jaar	Haags Montessori Lyceum, inventaris		161.700	10 jaar
Dalton Den Haag, gebouw		110.800	20 jaar	Haags Montessori Lyceum, ICT		41.900	4 jaar
				Dalton Den Haag, inventaris		153.100	10 jaar
				Dalton Den Haag, ICT		285.300	4 jaar
				Bestuursbureau, inventaris	207.500	207.500	10 jaar
				Bestuursbureau, ICT		18.000	4 jaar

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa, toelichting 31-12-2020	1.3.1 Deelnemingen in groeps-maatschappijen	1.3.2 Overige deelnemingen	1.3.6 Effecten	1.3.7 Overige vorderingen	Totaal financiële vaste activa
Financiële vaste activa, posten					
Financiële vaste activa, begin van de periode			5.000.000	1.382.100	6.382.100
Investerings en verstrekte leningen				106.100	106.100
Desinvesteringen en aflossingen			5.000.000	1.338.800	6.338.800
Waardeveranderingen					
Aandeel in resultaat deelnemingen					
Financiële vaste activa, einde van de periode			0	149.400	149.400

Langlopende effecten, verloopoverzicht 31-12-2020	1.3.6.1 Aandelen	1.3.6.2 Nederlandse staatsobligaties	1.3.6.2 Overige obligaties	1.3.6.3 Overige effecten	Effecten
Langlopende effecten, posten					
Financiële vaste activa, begin van de periode			5.000.000		5.000.000
Investerings en verstrekte leningen					
Desinvesteringen en aflossingen			5.000.000		5.000.000
Waardeveranderingen					
Financiële vaste activa, einde van de periode			0		0

Obligaties

In 2020 zijn de effecten, belegd in een garantiefonds bij Oyens & Van Eeghen Beheer BV, verkocht voor € 6.873.400.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen € 149.400 betreft de bankgaranties voor de huur van de Parkstraat 83, het kantoor van het bestuur Stichting VO Haaglanden en de huur van het Haags Montessori Lyceum, locatie Neuhuyskade.

Flottende activa

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
1.5 Vorderingen, toelichting		
1.5.1 <i>Debiteuren</i>	124.700	220.800
1.5.2 <i>OCW</i>	20.400	67.100
1.5.7 <i>Overige vorderingen</i>	2.488.700	12.427.900
Subtotaal vorderingen	2.633.800	12.715.800
Overlopende activa, toelichting		
1.5.8.1 <i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
1.5.8.1 <i>Vooruitbetaalde kosten</i>	3.504.400	3.939.800
1.5.8.1 <i>Te ontvangen interest</i>	100	500
1.5.8.3 <i>Overige overlopende activa</i>	1.283.100	656.400
Overlopende activa	4.787.600	4.596.700
1.5.9 <i>Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen</i>		
Vorderingen, totaal	7.421.400	17.312.500
1.7 Liquide middelen, toelichting		
1.7.1 <i>Kasmiddelen</i>	11.700	36.900
1.7.2 <i>Tegoeden op bankrekeningen</i>	25.170.700	12.991.700
Liquide middelen	25.182.400	13.028.600
Flottende activa, totaal	32.603.800	30.341.100

Vorderingen, toelichting

Ministerie van OCW

De vordering OCW betreft de vordering inzake de subsidie Doorstroomprogramma's vmbo-mbo schooljaar 2020-2021.

Overige vorderingen

Tot en met 2019 is hier de vordering op de Gemeente Den Haag verantwoord met betrekking tot de vastgoedfinanciering van de projecten. Met ingang van 2020 is er voor gekozen de vordering te rubriceren onder materiële vaste activa in uitvoering. De overige vorderingen betreft ultimo 2020 onder andere Haags Montessori Lyceum locatie Neuhuyskade (0,4 miljoen), De Einder locatie Spionkopstraat en Schalkburgerstraat (0,2 miljoen), Segbroek College locatie Klaverstraat en Goudsbloemlaan (€ 1,6 miljoen) en 1e inrichting Haags Montessori Lyceum locatie Neuhuyskade (0,2 miljoen).

Overlopende activa, toelichting

Vooruitbetaalde kosten

De vooruitbetaalde kosten betreft onder meer de vooruitbetaalde huur van het Haags Montessori Lyceum locatie Neuhuyskade, vooruitbetaalde licenties en vooruitbetaalde leermiddelen.

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa betreft de vordering op het UWV betreffende de compensatie transitievergoedingen bij ontslag na ziekte (€ 777.100). Deze vordering op het UWV heeft betrekking op de periode 1 juli 2015 t/m 31 december 2020. In 2021 heeft het UWV de transitievergoeding t/m 2019 beschikt. Met ingang van 2020 is gestart met het project sterk techniek onderwijs 2020-2023. De vordering op de penvoerder van project sterk techniek onderwijs van (€ 92.000) betreft de nog te ontvangen baten over het 4e kwartaal 2020 en de kleine investeringen op basis van afschrijving over 5 jaar (80% vergoeding).

Liquide middelen, toelichting

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting. De toename van de liquide middelen van € 12,0 miljoen betreft onder meer de verkoop van de effecten, de ontvangst van de gelden van het ministerie van OCW van de subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's en de ontvangst van de gelden van de gemeente Den Haag voor huisvestingsprojecten. Met ingang van 2 juni 2020 heeft VO Haaglanden besloten de tegoeden op de bankrekeningen in een door de Staat der Nederlanden te beheren schatkist aan te houden. Het feitelijke beheer is ondergebracht bij de directie Agentschap van de Generale Thesaurie, onderdeel van het ministerie van Financiën.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen, toelichting 31-12-2020	2.1.1 Algemene reserve	2.1.2 Bestem- mingsreserve publiek	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen, posten			
Eigen vermogen, begin van de periode	15.148.400	8.573.100	23.721.500
Resultaat verslagperiode	3.188.400	-787.500	2.400.900
Overige mutaties verslagperiode			
Eigen vermogen, einde van de periode	18.336.800	7.785.600	26.122.400

Bestemmingsreserve publiek 01-01-2019 t/m 31-12-2019	Eigen vermogen, begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Eigen vermogen, eind van de periode
Personele reserve	5.546.700	-141.500	5.405.200
Reserve ICT en inventaris	915.000	198.300	1.113.300
Reserve gelden onderwijsconvenant	2.111.400	-844.300	1.267.100
Totaal	8.573.100	-787.500	7.785.600

Eigen vermogen, toelichting

Algemene reserve

De voorgenomen bestemming van de algemene reserve is vastgesteld op basis van de risicoanalyse van de scholen, waarbij het weerstandsvermogen is vastgesteld op 10%. In de genoemde buffer is 5% gereserveerd voor het sociaal fonds.

Bestemmingsreserve publiek, toelichting

De bestemmingsreserve voor personele verplichtingen bestaat uit:

1. reserve bapo ad € 0,5 miljoen,
2. fonds VO Haaglanden ad € 4,0 miljoen,
3. risico's met betrekking tot wachtgeld en andere personele verplichtingen ad € 0,9 miljoen,
4. reserve ICT en inventaris ad € 1,1 miljoen,
5. reserve gelden onderwijsconvenant ad € 1,3 miljoen.

De bestemmingsreserve voor ICT en inventaris is gevormd door diverse scholen in verband met de toekomstige uitgaven voor ICT en inventaris onder andere voor de aanschaf van ICT hardware, audiovisuele middelen en meubilair.

De bestemmingsreserve gelden onderwijsconvenant is gevormd door de ontvangen OCW subsidie 'Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging VO' in december 2019. In 2020 is totaal € 844.300 besteed.

Voorzieningen

2.2 Voorzieningen, toelichting 31-12-2020	2.2.1 Personele voorzieningen	2.2.2 Voorziening voor vertieslatende contracten	2.2.2 Voorziening voor groot onderhoud	2.2.3 Overige voorzieningen	Totaal voorzieningen
Voorzieningen, posten					
Voorzieningen, begin van de periode	4.766.000		3.016.800		7.782.800
Dotaties	2.281.900		4.250.000		6.531.900
Onttrekkingen	1.627.600		3.728.600		5.356.200
Vrijval	239.300			239.300	239.300
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet	84.300			84.300	84.300
Voorzieningen, einde van de periode	5.265.300		3.538.200		8.803.500
Bedrag looptijd korter dan een jaar	1.405.150		1.500.000		2.905.150
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	3.205.750		2.038.200		5.243.950
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	654.400			654.400	654.400

Voorzieningen, toelichting

Personele voorzieningen

De specificatie en toelichting treft u aan op de volgende pagina.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor groot onderhoud is opgebouwd om het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) uit te kunnen voeren.

De dotatie in 2020 van € 4,5 miljoen betreft de actualisatie van de voorziening onderhoud op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2018-2027.

De jaarlijkse dotatie van € 2,8 miljoen is verhoogd om de overgang naar de nieuwe methodiek die verplicht is vanaf het verslaggevingsjaar 2023 goed te kunnen laten verlopen.

De onttrekkingen van € 3,7 miljoen betreft de uitvoering van de huisvestingsprojecten van het Haags Montessori Lyceum locatie Nassau Bredastraat en Neuhuyskade; het Segbroek College locatie Goudsbloemlaan; De Einder locatie Spionkopstraat, de installatie van slimme energiemeters op alle locaties, het schilderwerk en de veiligheidsmaatregelen.

Personele voorzieningen, specificatie

Uitsplitsing personele voorzieningen, verloopoverzicht 31-12-2020	Verlofsparen en sabbatical leave	Jubileumvoorziening	Werkloosheidsbijdragen	Langdurig ziekten	WAB transitievergoeding	Overige personele voorzieningen	Totaal personele voorzieningen
Voorzieningen, posten							
Voorzieningen, begin van de periode	723.500	774.100	550.600	917.800		1.800.000	4.766.000
Dotaties	146.000	10.300	256.800	674.600	53.700	1.140.500	2.281.900
Onttrekkingen	103.100	112.500	313.300	645.600		453.100	1.627.600
Vrijval	23.000			216.300			239.300
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet		84.300					84.300
Voorzieningen, einde van de periode	743.400	756.200	494.100	730.500	53.700	2.487.400	5.265.300
Bedrag looptijd korter dan een jaar	185.900	30.200	148.200	365.250	53.700	621.900	1.405.150
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	557.500	121.000	296.500	365.250		1.865.500	3.205.750
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar		605.000	49.400				654.400

Personele voorzieningen, toelichting

Verlofsparen en sabbatical leave

De voorziening verlofsparen en sabbatical leave betreft verlofsafspraken voor medewerkers van VO Haaglanden. De voorziening spaarverlof wordt in eerste aanleg tegen contante waarde gewaardeerd. Gelet op de aard en omvang van de voorziening is de contante waarde mutatie in 2020 van te verwaarlozen betekenis.

Jubileumvoorziening

De voorziening jubilea is als volgt opgebouwd: per personeelslid berekend op basis van leeftijd, aantal dienstjaren, werktijdfactor, schaal, aantal opbouwjaren en een inschatting van de kans dat medewerkers blijven. De onttrekkingen betreft de uitkering van de jubileumgratificatie. Voor de jubileumvoorziening is een disconteringsvoet van 1% toegepast.

Werkloosheid

Dit betreft de kosten die VO Haaglanden verwacht te maken met betrekking tot werkloosheidsuitkeringen van ex werknemers. De voorziening werkloosheid wordt in eerste aanleg tegen contante waarde gewaardeerd. Gelet op de aard en omvang van de voorziening is de contante waarde mutatie in 2020 van te verwaarlozen betekenis.

Langdurig ziekten

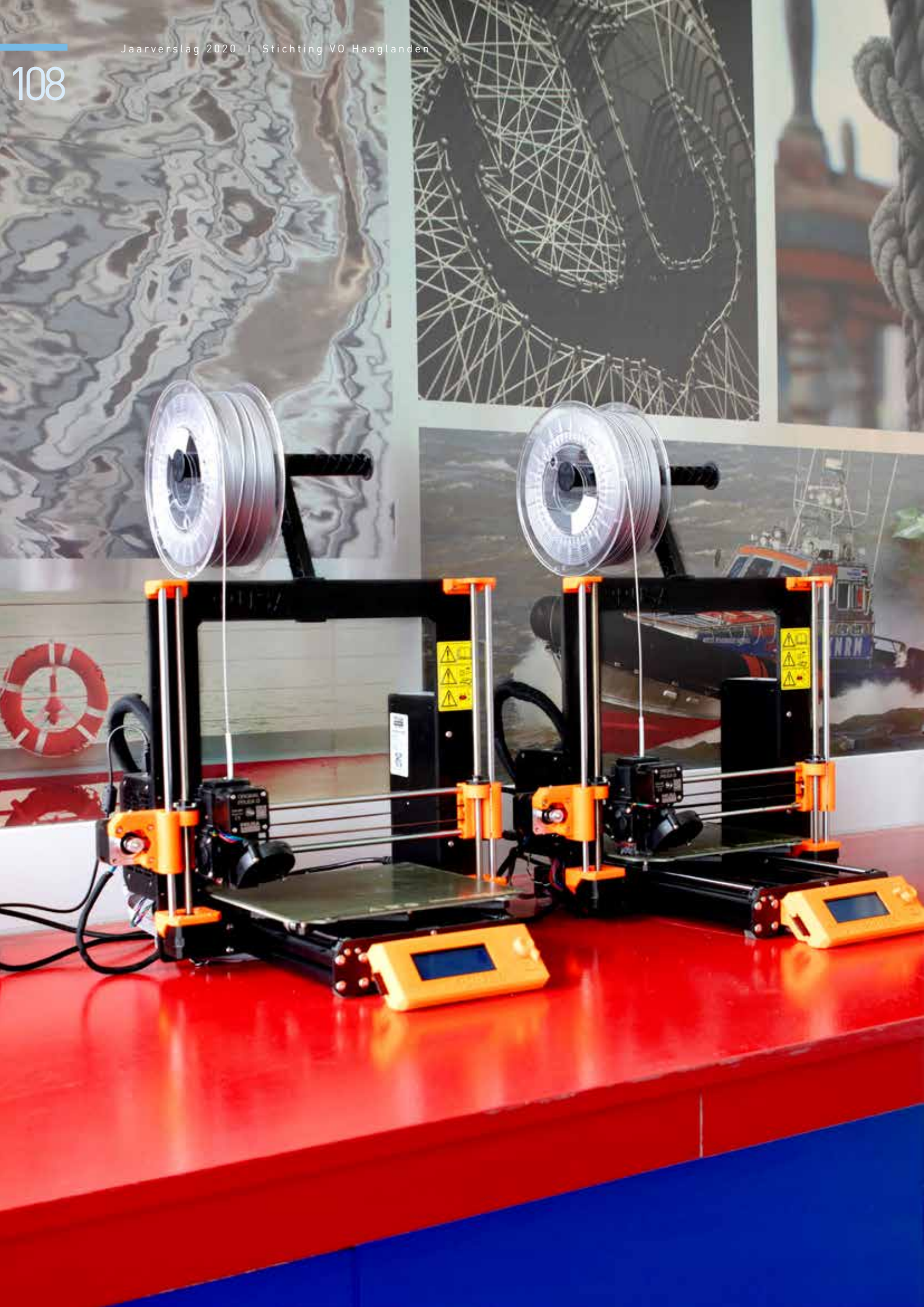
Dit betreft de voorziening voor kosten van langdurig ziekten die voor rekening komen van VO Haaglanden; de voorziening is gebaseerd op individuele inschatting van het risico dat een werknemer langdurig ziek blijft. De looptijd van de voorziening langdurig ziekten is korter dan 2 jaar en om deze reden is er geen waardering tegen contante waarde.

Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)

Dit betreft de kosten die VO Haaglanden verwacht te maken met betrekking tot transitievergoedingen aan medewerkers met een tijdelijk arbeidscontract die afloopt in 2021. De looptijd van de voorziening WAB is korter dan 1 jaar en om deze reden is er geen waardering tegen contante waarde.

Overige personele voorzieningen

Dit betreft de voorziening ten behoeve van het persoonsgebonden budget. De berekeningswijze van de voorziening is gewijzigd. De voorziening per 31 december 2020 is bepaald op basis van fixatie van de waarde van de gespaarde uren van het eerste jaar, aangevuld met de daadwerkelijk gespaarde uren van de jaren erna op basis van het werkelijke uurloon.

Kortlopende schulden

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
Kortlopende schulden, toelichting		
2.4.1 Schulden aan kredietinstellingen		
2.4.2 Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten		
2.4.3 Crediteuren	2.068.000	2.744.700
2.4.4 Schulden aan OCW		
2.4.5 Schulden aan groepsmaatschappijen		
2.4.6 Schulden aan andere deelnemingen		
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.891.900	4.271.600
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	1.167.400	1.299.100
2.4.9 Overige schulden (kortlopend)		
Kortlopende schulden exclusief overlopende passiva, sub totaal	8.127.300	8.315.400
Overlopende passiva, toelichting		
2.4.10.2 Vooruitontvangen subsidies OCW	3.838.400	2.708.600
2.4.10.3 Vooruitontvangen investeringssubsidies		
2.4.10.5 Vakantiegeld en vakantiedagen	3.595.700	3.409.100
2.4.10.7 Te betalen interest		
2.4.10.8 Overige overlopende passiva	1.679.400	2.400.600
Overlopende passiva	9.113.500	8.518.300
Kortlopende schulden, totaal	17.240.800	16.833.700

Kortlopende schulden, toelichting

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Dit betreft een schuld terzake van loonheffing (4,8 miljoen), sociale verzekeringen en BTW.

Schulden ter zake van pensioenen

Dit betreft de ultimo jaar verschuldigde pensioenpremie ABP.

Overlopende passiva, toelichting

Vooruitontvangen subsidie

Betreft voor € 3,8 miljoen vooruitontvangen subsidies lesmateriaal, resultaatafhankelijke bekostiging voortijdig schoolverlaters, studieverlof, praktijkgericht programma gl en tl en inhaal- en ondersteuningsprogramma's.

Overige overlopend passiva

Dit betreft het nog uit te betalen gedeelte van het persoonsgebonden budget (€ 283.600), nog te betalen kosten ultimo jaar (€ 477.000), vooruitontvangen bijdragen van ouders (€ 525.800), het Nationaal Restauratiefonds (€ 370.800) en overige.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voor de huisvesting van het bestuursbureau (BMO) is een huurcontract voor het pand aan de Parkstraat 83 te Den Haag afgesloten; de huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 10 jaar ingaande 1 april 2018. De huursom bedraagt € 775.000 voor de resterende periode.

Door de Rabobank is een bankgarantie voor onbepaalde tijd verstrekt ter hoogte van € 42.624 voor de huur van de Parkstraat 83 te Den Haag.

In de CAO Voortgezet Onderwijs is bepaald dat vrouwelijke werknemers aanspraak op het vakantieverlof dat samenvalt met de zomervakantie en het tijdvak van het zwangerschaps- en bevallingsverlof behouden. Samenloop van ander schoolvakanties wordt niet gecompenseerd. De Hoge Raad heeft in november 2020 geoordeeld dat bovenstaande bepaling in strijd is met de Algemene wet gelijke behandeling en dat alle voortgezet onderwijsinstellingen verplicht zijn om met terugwerkende kracht (tot 5 jaar terug) de medewerkers te compenseren. VO Haaglanden heeft in een appendix bij de CAO afgeweken van deze bepaling, er is dus geen reden voor het opnemen van een verplichting.

Voor de huur badhuis/Spionkopstraat 15 (De Einder) is een huurcontract afgesloten tot 1 oktober 2029. Per ultimo 2020 loopt het huurcontract nog 8 jaar en 9 maanden. De huursom bedraagt € 1.685.000 voor de resterende periode. Van dit bedrag komt € 150.000 ten laste van de bovenschoolse eigenaarsvergoeding. Het resterende bedrag ad € 1.535.000 wordt vergoed door de gemeente Den Haag afdeling Onderwijshuisvesting.

Met de leverancier van schoolboeken (extern leermiddelenfonds) is een raamovereenkomst afgesloten tot 1 augustus 2024 voor totaal € 13.700.000. De resterende contractwaarde ultimo 2020 bedraagt € 10.300.000.

Met de leverancier van schoolboeken (intern leermiddelenfonds) is een raamovereenkomst afgesloten tot 1 maart 2022 voor totaal € 2.000.000. De resterende contractwaarde ultimo 2020 bedraagt € 500.000.

Voor het schoonmaken van de gebouwen zijn meerdere contracten afgesloten met verschillende partijen, einddata en optiejaren. De jaarlijkse schoonmaakkosten bedragen € 2.400.000. De resterende contractwaarde ultimo 2020 bedraagt € 2.400.000.

Voor de levering van energie is aangesloten bij het inkoopcollectief "Elektriciteit en gas voor het onderwijs". De overeenkomst is ingegaan per 1 januari 2020 en loopt tot 1 januari 2022. De jaarlijkse energiekosten bedragen € 1.100.000.

Van de bouwverplichting voor het project revitalisatie Segbroek College Goudsbloemlaan ad € 5.100.000 staat ultimo 2020 nog € 220.000 als verplichting open.

Van de bouwverplichting voor het project revitalisatie Segbroek College Klaverstraat fase 2B ad € 4.100.000 staat ultimo 2020 nog € 1.800.000 als verplichting open.

Van de verplichting voor de huur van de noodlokalen Segbroek College ad € 900.000 staat ultimo 2020 nog € 215.000 als verplichting open.

Van de verplichting voor de huur van de noodlokalen van het Haags Montessori Lyceum ad € 293.000 staat ultimo 2020 nog € 160.000 als verplichting open.

Voor de huur van de 2e locatie van het HML aan de Neuyhuyskade is een huurcontract afgesloten tot 31 maart 2029. Per ultimo 2020 loopt het huurcontract nog 8 jaar en 3 maanden. De huursom bedraagt € 3.500.000 voor de resterende periode. Van dit bedrag komt € 365.000 ten laste van de bovenschoolse eigenaarsvergoeding. Het resterende bedrag ad € 3.135.000 wordt vergoed door de gemeente Den Haag afdeling Onderwijshuisvesting.

Lyceum Ypenburg stelt haar dak ter beschikking aan derden voor het plaatsen van ca. 500 stuks zonnepanelen. Daartoe is er in 2020 een intentieovereenkomst getekend tussen Lyceum Ypenburg, de gemeente en de Stichting Hernieuwbare Warmte Ypenburg.

Op basis van artikel 5 van de regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk WJZ-2005/54063802) is het toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van maximaal 7,5% van de personele lumpsum van het boekjaar. Deze vordering kan worden geïnd bij discontinuïteit c.q. opheffing van de instelling. Daarmee is sprake van een voorwaardelijke vordering. Stichting VO Haaglanden gaat uit van "going concern" en heeft deze vordering daarom niet opgenomen op de balans van de stichting maar onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

De voorwaardelijke vordering op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft ultimo 2020 een waarde van € 7.200.000.

Overheidsbijdragen

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
3.1 Overheidsbijdragen, toelichting		
<i>Rijksbijdragen, toelichting</i>		
<i>Rijksbijdragen OCW, toelichting</i>		
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	108.842.700	103.025.200
Rijksbijdragen OCW	108.842.700	103.025.200
<i>Overige subsidies OCW, toelichting</i>		
3.1.2 Overige subsidies OCW	20.935.700	21.331.400
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	2.782.200	2.358.000
Overige subsidies OCW	23.717.900	23.689.400
Rijksbijdragen	132.560.600	126.714.600

Overheidsbijdragen, toelichting

Rijksbijdragen, toelichting

De toename wordt verklaard door de toename van het aantal leerlingen met 169 ten opzichte van 2019, de verhoging van de GPL (Gemiddelde Personeelslast) met 3,2% als gevolg van de nieuwe CAO en de verhoging van andere arbeidsvoorwaardelijke zaken en de structurele prijsbijstelling van de materiële lumpsum met 1,72%.

Overige subsidies OCW, toelichting

In 2020 is de subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's toegekend vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus voor het 1e tijdvak juli 2020 t/m december 2020 € 1,2 miljoen en voor het 2e tijdvak oktober 2020 t/m augustus 2021 € 0,7 miljoen. In totaal is in 2020 ingezet € 0,9 miljoen. Het restant van € 1,0 miljoen zal worden ingezet in 2021. De subsidie is besteed aan onder andere extra inzet personeel en externe ondersteuning voor leerlingen met leer- en ontwikkelachterstanden vanwege de COVID-19 crisis.

De subsidie prestatiebox is in 2020 gestegen met 4%. In 2020 is aan 17 zij-instromers subsidie toegekend.

De Rijksbijdrage Samenwerkingsverband is toegenomen met € 0,4 miljoen. De toename wordt verklaard door extra subsidies voor de internationale schakelklas (ISK) voor lwoo- en praktijkleerlingen met taalachterstanden, begeleiding van leerlingen met cluster 3-indicatie en begeleiding hoogbegaafden leerlingen.

Overheidsbijdragen

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, toelichting		
Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		
3.2.2 Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	2.090.200	6.421.900
3.2.2 Overige overheden		
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2.090.200	6.421.900
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2.090.200	6.421.900

Overheidsbijdragen, toelichting vervolg

Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, toelichting

De overheidsbijdragen van de overige overheden zijn afgenomen met € 4,3 miljoen. De afname wordt verklaard doordat er met ingang van 2020 voor is gekozen de bijdrage van de gemeente Den Haag voor onderwijs-huisvesting niet meer te rubriceren onder de baten overige overheden. De nog te ontvangen bijdragen van de gemeente Den Haag zijn gerubriceerd onder de post materiële vaste activa in uitvoering.

Het totaal aan bijdragen over 2020 ad € 2,1 miljoen betreft de subsidies van de gemeente Den Haag voor onderwijsbeleid, bijdrage voor de 1e inrichting van het Haags Montessori Lyceum locatie Neuhuyskade en de bijdrage voor de huurlasten van De Einder locatie Spionkopstraat en het Haags Montessori Lyceum locatie Neuhuyskade.

De bijdrage voor gemeentelijk onderwijsbeleid bestaat uit de ooievaarspas, verlengde schooldag, schoolsportplannen, studieondersteuning en brede buurtschool.

Overige baten

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
3.5 Overige baten, toelichting		
<i>Overige baten, toelichting</i>		
3.5.1 Verhuur	184.100	225.000
3.5.2 Detachering personeel	58.700	63.100
3.5.3 Schenking		
3.5.4 Sponsoring		
3.5.5 Ouderbijdragen	1.870.600	4.111.800
3.5.6 Verkoop van onderwijsmateriaal		
3.5.6 Catering		
3.5.6 Overige	2.532.400	2.662.200
Overige baten	4.645.800	7.062.100

Overige baten, toelichting

Verhuur

De verhuur betreft de verhuur van lokalen door diverse scholen (€ 56.000), de verhuur van lockers (€ 91.000) en overige verhuur (€ 37.000).

Detachering

De detachering van personeel is verder afgenomen ten opzichte van 2019.

Ouderbijdragen

De ouderbijdragen zijn afgenomen met € 2,2 miljoen. De afname wordt verklaard door het niet doorgaan van de leerlingactiviteiten, excursies en werkweken als gevolg van de uitbraak van het COVID-19 virus.

Overige

De overige baten betreft onder ander de bijdrage voor de opleidingsscholen van € 0,2 miljoen, de bijdrage voor de rijkssubsidie sterk techniek onderwijs 2020-2023 van € 0,6 miljoen, de bijdrage uit het Europees Sociaal Fonds voor De Einder van € 0,3 miljoen en overige baten van € 1,4 miljoen. In 2020 is gestart met het project sterk techniek onderwijs om vmbo leerlingen sterk, aantrekkelijk en innovatief techniek-onderwijs aan te bieden. Het is een samenwerking tussen vmbo-scholen, mbo-instellingen en het regionaal bedrijfsleven.

Lasten

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
Lasten, toelichting		
4.1 Personeelslasten		
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing		
4.1.1.1 Lonen en salarissen	75.140.600	71.079.200
4.1.1.2 Sociale lasten	11.600.500	10.182.200
4.1.1.3 Pensioenlasten	11.862.300	11.490.700
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	98.603.400	92.752.100
Overige personele lasten, uitsplitsing		
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	2.281.900	2.487.400
4.1.2.2 Lasten personeel niet in loondienst	4.536.600	4.175.300
4.1.2.3 Overige	4.735.200	4.427.200
Overige personele lasten	11.553.700	11.089.900
Ontvangen vergoedingen uitsplitsing		
4.1.3 Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	669.400	650.300
Uitkeringen die personeelslasten verminderen	669.400	650.300
Personeelslasten	109.487.700	103.191.700

Personeelslasten, toelichting

Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De stijging van de lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenpremies (€ 5,8 miljoen) ontstaat door een toename van het aantal FTE's met 21 en op 1 maart 2020 is een CAO verhoging doorgevoerd van 2,75%, de verhoging van eindejaarsuitkering met 0,6% en in juni 2020 een eenmalige uitkering van € 750,00 per 1,0 FTE. Daarnaast zijn de gelden uit het onderwijsconvenant OCW subsidie 'Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging VO' 2019 ingezet voor ontwikkeltijd personeel, werkdrukverlichting voor het personeel, begeleiding van startende leraren en begeleiding van zij-instromers.

Aantal FTE's in 2020 verdeeld over de functiecategorieën: FTE's

College van bestuur en directie	27,5
Onderwijzend personeel (OP)	893,9
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	294,6
Totaal	1.216,0

Dotaties personele voorzieningen

De dotaties personele voorzieningen zijn afgenomen met € 205.500, dit wordt verklaard door de afname van de voorziening langdurig zieken en de voorziening werkloosheidsbijdragen en het opnemen van de disconteringsvoet over de voorziening jubilea.

Lasten personeel niet in loondienst

De lasten personeel niet in loondienst zijn toegenomen met € 361.300. De toename wordt verklaard door de inhuur van uitzendkrachten en de inhuur van externe deskundigen voor extra begeleiding van leerlingen met leer- en ontwikkelachtstanden vanwege de uitbraak van het COVID-19 virus.

Overige personele lasten, uitsplitsing

De overige personele lasten zijn toegenomen met € 308.000. De toename wordt verklaard door de stijging van de collectieve uitkeringslasten en de stijging van de overige kosten.

Lasten

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa, toelichting		
4.2.1 Afschrijvingen op immateriële vaste activa		
4.2.2 Afschrijvingen op materiële vaste activa	1.648.600	1.401.800
Afschrijvingen	1.648.600	1.401.800

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa, toelichting

De afschrijvingen zijn toegenomen als gevolg van de investeringen zoals verantwoord onder de materiële vaste activa.

4.3 Huisvestingslasten, toelichting

4.3.1 Huurlasten	1.314.200	1.158.100
4.3.2 Verzekeringslasten	78.000	90.400
4.3.3 Onderhoudslasten	1.866.600	6.809.800
4.3.4 Lasten voor energie en water	1.584.700	1.656.100
4.3.5 Schoonmaakkosten	2.429.200	2.252.700
4.3.6 Belastingen en heffingen	220.300	228.900
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	4.250.000	3.640.000
4.3.8 Overige	307.100	294.300
Huisvestingslasten	12.050.100	16.130.300

Huisvestingslasten, toelichting

Onderhoudslasten en dotatie onderhoudsvoorziening

De onderhoudslasten zijn afgenomen met € 4,9 miljoen. De afname wordt verklaard doordat er met ingang van 2020 voor is gekozen de bijdrage onderhoudslasten voor de renovaties te rubriceren onder de materiële vaste activa in uitvoering. Tegenover deze onderhoudslasten staat de bijdrage van de gemeente Den Haag voor onderwijshuisvesting.

De onderhoudslasten van € 1,9 miljoen bestaan uit de verbouwing van de mediatheek en het upgraden van BiNaSk en vmbo- techniek lokalen van Johan de Witt Scholengroep, de renovatie van het Segbroek College locatie Klaverstraat, de renovatie van het Maris College locatie Nieuwe Duinweg en klein onderhoud. In 2020 is de voorziening onderhoud opgebouwd op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2018-2027. De jaarlijkse dotatie betreft € 3,5 miljoen; Daarnaast is € 0,8 miljoen additioneel gedoteerd vooruitlopend op de nieuwe wet- en regelgeving met betrekking tot de voorziening groot onderhoud. Deze dotatie is verhoogd om de overgang naar de nieuwe methodiek die verplicht is vanaf het verslaggevingsjaar 2023 goed te kunnen laten verlopen.

Lasten

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
4.4 Overige lasten, toelichting		
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	2.404.100	2.460.300
4.4.2 Inventaris en apparatuur	2.212.900	2.817.600
4.4.2 Leer- en hulpmiddelen	6.107.500	6.344.200
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen		
4.4.4 Overige	3.369.600	5.954.700
Overige lasten	14.094.100	17.576.800
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>		
Separate specificatie kosten instellingsaccountant		
4.4.1.1 Accountantshonoraria, onderzoek van de jaarrekening	69.000	64.000
4.4.4.2 Accountantshonoraria, andere controleopdrachten	8.000	8.000
4.4.4.3 Accountantshonoraria, adviesdiensten op fiscaal terrein		
4.4.4.4 Accountantshonoraria, andere niet-controlediensten		
Accountantshonoraria	77.000	72.000

Overige lasten, toelichting

Overige

De overige lasten zijn afgenomen met € 2,6 miljoen. De afname wordt verklaard door het niet doorgaan van leerlingactiviteiten, excursies en werkweken als gevolg van de uitbraak van het COVID-19 virus.

Financieel en overig

	31-12-2020 EUR Realisatie	31-12-2019 EUR Realisatie
6 Financiële en overige baten en lasten, toelichting		
<i>Financiële baten en lasten, toelichting</i>		
6.1.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	69.000	206.700
6.1.4 Opbrengsten van vorderingen terzake van vaste activa en effecten	465.900	
6.2.1 Rentelasten en soortgelijke kosten	150.100	258.900
Financiële baten en lasten	384.800	-52.200

Financiële en overige baten en lasten, toelichting

Financiële baten en lasten

Het resultaat van de verkoop van de obligaties in 2020 is € 465.900.

Verbonden partijen

Model E Verbonden Partijen

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag 01-01-2020 t/m 31-12-2020					
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten (één of meer)	Deelname-percentage	Consolidatie
Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Zuid Holland West	Stichting	Den Haag	Overige	0	nee
VO Platform Haaglanden		Den Haag	Overige	0	nee
VO Raad	Vereniging	Utrecht	Overige	0	nee
Stichting Glaslokaal	Stichting	Den Haag	Overige	0	nee

Verantwoording subsidies

Model G Verantwoording subsidies

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	De activiteiten zijn uitimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Studieverlof	1007525	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1007849	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1007838	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1007842	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1007876	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1007903	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1007841	23-08-2019	Ja
Studieverlof	1091442	23-09-2020	Nee
Studieverlof	1091599	23-09-2020	Nee
Studieverlof	1091518	23-09-2020	Nee
Studieverlof	1091543	23-09-2020	Nee
Studieverlof	1091542	23-09-2020	Nee
Zij-instroom	1078865	03-04-2020	Ja
Zij-instroom	1083327	29-05-2020	Ja
Zij-instroom	1089788	27-08-2020	Ja
Zij-instroom	1093492	03-10-2020	Ja
Zij-instroom	1097453	23-11-2020	Ja
Zij-instroom	1097465	23-11-2020	Ja
Zij-instroom	1102991	02-12-2020	Ja
Zomerschool	LENZO20207	30-04-2020	Ja
Zomerschool	LENZO20281	21-04-2020	Ja
Inhaal- en ondersteuningsprog.	IOP-41360-VO	10-07-2020	Nee
Inhaal- en ondersteuningsprog.	IOP2-41360-VO	16-10-2020	Nee
Opleidingsscholen	1013130	20-11-2019	Ja
Opleidingsscholen	1095179	20-11-2020	Nee

G2A. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Praktijkgericht progr.g1 en tl	GLTL20061	30-11-2020	162.000				64.800	8.000	154.000

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar

WNT-verantwoording

De WNT is van toepassing op Stichting VO Haaglanden. Het voor Stichting VO Haaglanden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 183.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2020 bedragen x € 1	A.S.M. Peters	P.H. van Laarhoven
Functiegegevens	Voorzitter college van bestuur	Lid college van bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	165.135	152.542
Beloningen betaalbaar op termijn		27.768
Subtotaal	165.135	180.310
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	183.000	183.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	165.135	180.310
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019 bedragen x € 1	A.S.M. Peters	P.H. van Laarhoven
Functiegegevens	Voorzitter college van bestuur	Lid college van bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja

Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	154.955	143.779
Beloningen betaalbaar op termijn	9.060	20.526
Subtotaal	164.015	164.305
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	177.000	177.000
Bezoldiging	164.015	164.305

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2020 bedragen x € 1	J.P. Backer	M.H.W. Rovers	K.M. Braun
Functiegegevens	Voorzitter	Vice voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	12.000	8.000	8.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.450	18.300	18.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	12.000	8.000	8.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019 bedragen x € 1	J.P. Backer	M.H.W. Rovers	K.M. Braun
Functiegegevens	Voorzitter	Vice voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	12.000	8.000	8.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	26.550	17.700	17.700

Gegevens 2020 bedragen x € 1	J.T. den Bruinen	A.A. van den Heuvel	J.C. Hoek
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 30/04	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	8.000	2.700	8.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.300	6.050	18.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	8.000	2.700	8.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019 bedragen x € 1	J.T. den Bruinen	A.A. van den Heuvel	J.C. Hoek
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	8.000	8.000	8.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	17.700	17.700	17.700

Gegevens 2020 bedragen x € 1	M.E. Eykman	M.J. Bihari-Elahi
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/04 – 31/12
Bezoldiging		
Bezoldiging	8.000	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.300	13.750
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	8.000	6.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019 bedragen x € 1	M.E. Eykman	M.J. Bihari-Elahi
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/12 – 31/12	-
Bezoldiging		
Bezoldiging	8.000	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	17.700	-

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder.

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700

De totale bezoldiging van een topfunctionaris inclusief degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor al zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen (uitsluitend te verantwoorden indien en voor zover er sprake is bij een topfunctionaris van bezoldiging voor andere werkzaamheden dan die als topfunctionaris bij de WNT-instelling en/of bezoldiging uit hoofde van werkzaamheden bij gelieerde rechtspersonen).

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

In het geval een leidinggevende topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij een of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van deze tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1a. Dit geldt in voorkomende gevallen ook voor diegene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700.

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

In het geval een leidinggevende topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij een of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van deze tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1d. Dit geldt in voorkomende gevallen ook voor diegene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder.

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Voor het verslagjaar 2020 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

WNT verantwoording 2020

Het bezoldigingsmaximum voor VO Haaglanden bedraagt € 183.000 op basis van 16 complexiteitspunten.

Gemiddelde totale baten	8
Gemiddeld aantal leerlingen	4
Gewogen aantal onderwijssoorten	<u>4</u>
Totaal aantal complexiteitspunten	16

WNT Topfunctionarissen

Opgave nevenfuncties leidinggevend topfunctionaris en toezichthoudend topfunctionaris op balansdatum

Leidinggevend topfunctionaris (college van bestuur)

- Dhr. A.S.M. Peters, voorzitter** Voorzitter Dagelijks Bestuur Samenwerkingsverband Zuid-Holland West
Voorzitter VO Platform Haaglanden
Lid bevoegdheidscommissie VO (namens de VO-raad)
Voorzitter bestuur Studiefonds TTO - Rotterdam
- Dhr. drs. P.H. van Laarhoven** Lid Themacommissie Bedrijfsvoering en modern werkgeverschap (inclusief CAO) VO Raad
Lid Bestuurlijke commissie VNG, PO-Raad en VO-Raad
Lid raad van toezicht stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant

Toezichthoudend topfunctionaris (Raad van Toezicht)

- Dhr. jhr. mr. J.P. Backer** Lid van de Eerste Kamer
Voorzitter raad van commissarissen Dunea
Voorzitter raad van toezicht Maag Lever Darm Stichting
Directeur zelfstandig adviseur Roodhoorn Consultants B.V.
Lid bestuur Notelaers Fundatie
- Dhr. drs. M.H.W. Rovers** Directeur strategie, beleid en kenniscentrum UWV
- Dhr. drs. J.T. den Bruinen** Algemeen directeur/bestuurder Stichting the Hague Security Delta
Lid Algemeen Bestuur Greenport West-Holland
Voorzitter werkgroep Veiligheid, Vrede&Recht van de Nederlandse AI Coalitie
Lid van de participatieraad van de Stichting Den Haag Nieuw Centrum
- Dhr. mr. K.M. Braun** Senior rechter rechtbank Den Haag
Voorzitter Vereniging van eigenaars Groene Mient
- Dhr. J.C. Hoek MBA** Directeur bureau JC3
Voorzitter Platform Raden van Toezicht MBO-instellingen
Voorzitter Privacy Waarborg (DDMA)
Vice voorzitter/voorzitter auditcommissie Mediacollege Amsterdam
Lid raad van toezicht NLPO
Lid raad van toezicht Onderwijsgroep Tilburg
- Mevr. drs. M.E. Eykman** Directeur/eigenaar communicatiebureau Moving Mirrors B.V.
Lid van de Raad Stichting Reunistenfonds Minerva
Voorzitter bestuur Moments of Joy Foundation
Lid van de Raad van het Leids Universiteitsfonds (LUF)
Lid bestuur Stichting Action Africa Help – Nederland
Associate partner Hemingway Professional Governance
- Mevrouw M.J. Bihari-Elahi PhD** Docent Haagse Hogeschool
Senior onderzoeker Grootstedelijke Ontwikkeling bij de Haagse Hogeschool
Lid van de Adviescommissie Welzijn (Gemeente Den Haag, wethouder Martijn Balster)
Lid van de Raad van Advies Convey Foundation
Onderzoeker Rathenau Instituut

Overige gegevens

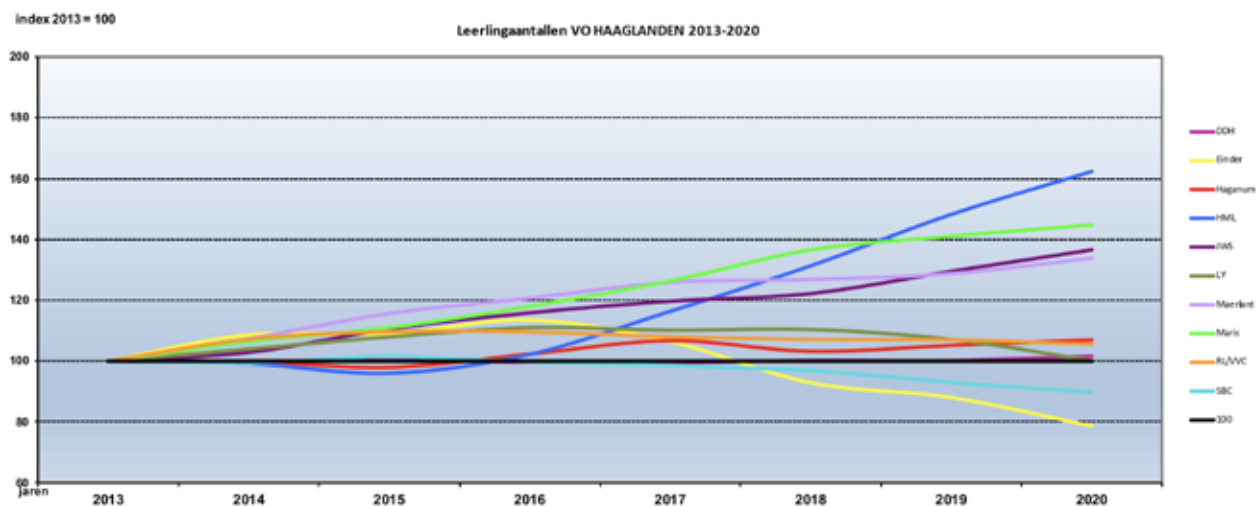

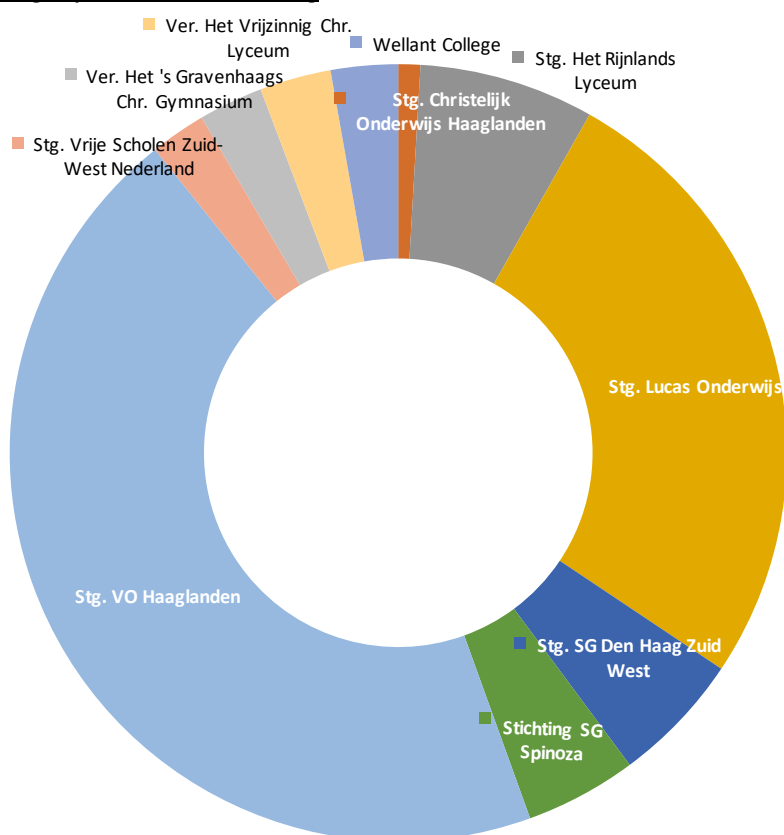

Bijlagen bij de jaarrekening

Aantal leerlingen op teldatum inclusief vavo-leerlingen	Totaal	Dalton	Einder	Haganum	HML	JWS	Lyceum Ypenburg	Maerlant	Maris	RW Lyceum/VV College	Segbroek
1 oktober 2013	12.148	996	267	777	948	1.464	1.310	831	1.910	1.348	2.297
1 oktober 2014	12.519	993	290	776	940	1.506	1.362	892	2.032	1.445	2.283
1 oktober 2015	12.891	999	291	761	910	1.618	1.414	961	2.120	1.478	2.339
1 oktober 2016	13.234	992	303	795	969	1.696	1.454	1.003	2.254	1.477	2.291
1 oktober 2017	13.576	990	284	829	1.103	1.752	1.443	1.046	2.413	1.456	2.260
1 oktober 2018	13.857	998	248	802	1.245	1.789	1.446	1.054	2.608	1.444	2.223
1 oktober 2019	14.094	998	235	817	1.405	1.896	1.403	1.070	2.694	1.442	2.134
1 oktober 2020	14.263	1.012	210	831	1.539	1.999	1.312	1.112	2.764	1.423	2.061
waarvan vavo/flexleerlingen 2020	16	1	0	0	4	0	1	2	0	3	5
index leerlingengroei 2020 t.o.v. 2019 (=100)	101	101	89	102	110	105	94	104	103	99	97

overzicht aantal leerlingen per bestuur in Den Haag

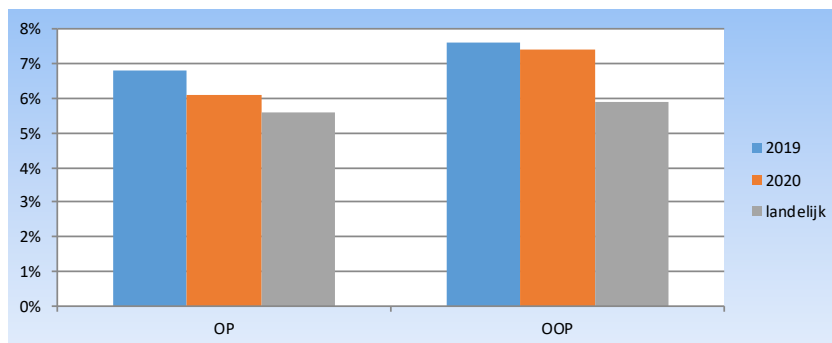
schoolbesturen	schooljaar 18/19		schooljaar 19/20		schooljaar 20/21	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Aloysiusstichting	0	0	0	0	0	0
Stg. Christelijk Onderwijs Haaglanden	252	1	256	1	262	1
** Stg. Het Rijnlands Lyceum	1.953	7	1.998	7	2.089	7
** Stg. Lucas Onderwijs	7.484	26	7.563	27	7.511	26
Stg. SG Den Haag Zuid West	1.794	6	1.665	6	1.567	5
** Stichting SG Spinoza	1.191	4	1.218	4	1.333	5
*) Stg. VO Haaglanden	12.382	43	12.607	44	12.836	45
** Stg. Vrije Scholen Zuid-West Nederland	780	3	683	2	665	2
Ver. Het 's Gravenhaags Chr. Gymnasium	793	3	784	3	769	3
Ver. Het Vrijzinnig Chr. Lyceum	777	3	829	3	852	3
** Wellant College	836	3	815	3	801	3
Totaal aantal leerlingen	28.242		28.418		28.685	

*) deze aantallen zijn **exclusief** Rijswijks Lyceum en Van Vredenburg College

**) alleen Haagse schoollocaties

Overzicht ziekteverzuim OP en OOP

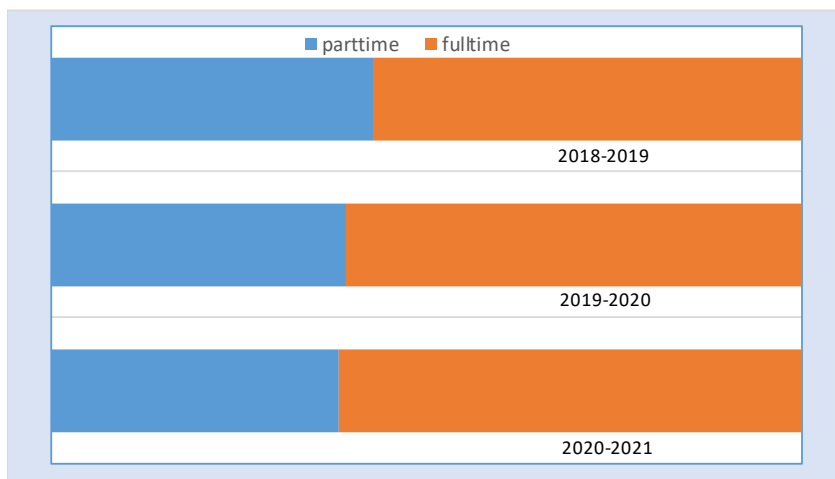
jaren	functie categorie	%
2019	OP	6,8
	OOP	7,6
2020	OP	6,1
	OOP	7,4

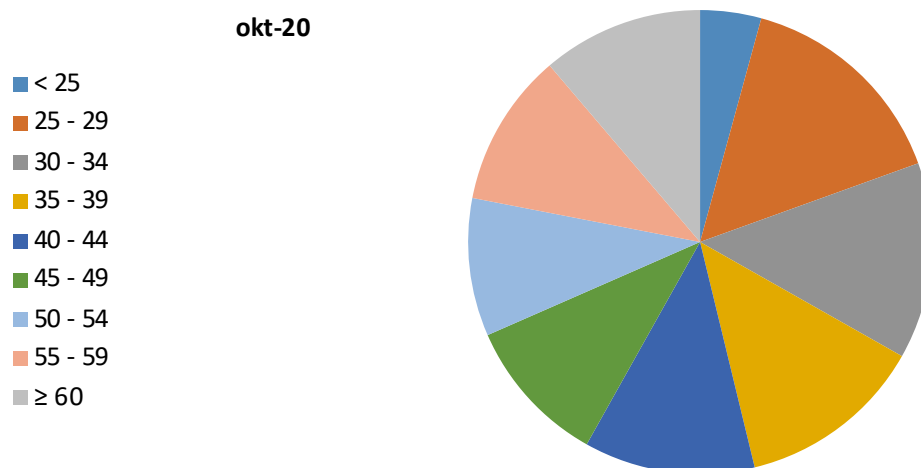
Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage in het voortgezet onderwijs (lang en kort) in 2019 bedroeg 5,6% voor het OP en 5,9% voor het OOP.

Verdeling van het aantal personeelsleden naar arbeidstijd

schooljaar	part time	full time*
2018/2019	647	859
2019/2020	579	898
2020/2021	578	929

* Onder een fulltime personeelslid wordt verstaan een personeelslid met een werktijdfactor $\geq 0,8$

overzicht docenten naar indeling leeftijds categorie

leeftijds categorie	okt-20		okt-19	okt-18
	aantal docenten	%	%	%
< 25	50	4,3	4,6	4,3
25 - 29	179	15,2	11,0	12,2
30 - 34	161	13,7	11,7	12,1
35 - 39	153	13,0	11,6	15,0
40 - 44	140	11,9	12,1	11,6
45 - 49	121	10,3	10,5	10,0
50 - 54	113	9,6	11,9	13,2
55 - 59	126	10,7	12,9	12,2
≥ 60	132	11,2	13,6	13,3
totaal	1175	100,0	100,0	100,0

55+	2020	2019	2018
VO Haaglanden	22,0%	26,5%	25,5%

